

B2-páholy

Néha azon kapom magamat, hogy beszélgetek a halottaimmal. Leginkább kérdezek tőlük. Mit szólsz ehhez, apám? Elhiszed-e, Pali? Legtöbbször, igen, ilyesmik. És ők. Pali a bátyám. Volt. És soha nem fontosak a kérdések. És mert nem válaszolnak, válaszolok helyettük. És mert állításaink a halottak felé nincsenek. És mert nem lehetnek. És mert az állítás maga a halál. És mert a haláluk ismert. Hallgatásuk a válasz. Kapaszkodás a létezésbe. A létezés igazolása. A létezésünké. A létezésemé. Halottakkal igazolni a létezést – frivol és felelőtlennek feltűnő foglalatosság. Fogva tartó gondolatok ezek. Gondolatlanságok ezek. Meggondolatlanságok ezek. Valójában értelmetlenségek. Vagy inkább értelmezhetetlenségek. A kérdés az, hogy akkor mitől ennyire természetes az egész. Mint ahogy reggel felkelünk. Egy reggel meg nem kelünk fel. Addig élünk, amíg gondolnak ránk. Közhely. A közhelyek vaskos igazságokat tartalmaznak. Csak rosszul. Vagy rossz ütemben. Amikor nem gondolnak ránk, akkor nem élünk? Sziverivel sokat beszélgetek. Újabban már Fodor Ákossal is. De Werbőczy Antalt is megkérdem. Akit gyakorlatilag elfelejtettek. Sziverivel tovább bolyongok Újvidék és Pest, majd Óbuda éjszakai kocsmái között. Mindig úton. Mindig útban. Ő volt az egyetlen halott életemben, akit testközelből láttam, sőt, meg is érintettem. Viaszkezei között gyertya pislákol. Fodor Ákossal Markovits téri szobájában üldögélünk. Hallgatjuk a Batthyány téri templom harangszavát. Haragszunk erre a harangra. Mert túl közlő szól. Csukott ablaknál is elnyomja a hangunkat. Ő volt az egyetlen halott életemben, akiért szál rózsát dobtam a Duna vizébe. A Lánchídról. Werbőczy Tónival a Fiala Művészek Klubjában pingpongozunk. Dünnyögne. Már megszűnt, ahogy én is megszűntem. De lehurrogom. Ő volt az egyetlen halott életemben, akinek a haláláról, bár a barátom, csak hónapokkal később értesülök. De lehurrogom. Válaszra itt vagyok én! Meg a kérdésekre. Én vagyok itt. Mindegy is, miről beszélünk. Hallgatunk. A halottakkal mindig akarattal kell beszélni. Az ő akaratukkal. Beszélgettem már Ady Endrével. Egyszer. Hallgatni akart velem. Fiala voltam, gyenge voltam, és nagyon esendő voltam. Ő pedig fáradt volt, nagyon részeg volt, és nagyon ült egy padon. Meg Kassák Lajossal. Vele is beszélgettem. Egyszer. Hallgatni akart velem. Fiala voltam, erős voltam, és nagyon szilárd voltam. Ő pedig száraz volt, nagyon józan volt, és nagyon volt a fején egy fekete kalap. Nekem is volt egy fekete kalapom. Elgurult. Kosztolányi lába elé. Lehajolt. Felvette. Verlaine fejébe nyomta a vadul felsíró, nagy karcsú szökőkútak szep s bús holdja alatt.

Zalán Tibor

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XVII. évfolyam 8. szám

A Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából kiadja a Napkút Kiadó Kft. Megjelenik évente tízszer.
Főszerkesztő: **Szondi György**. Szerkesztik: **Bába Szilvia** (művelődés), **Babics Imre** (vers), **Balázs Géza** (nyelvművelés), **Bognár Antal** (évkönyv), **Borbély András** (kisebbségek), **Elek Szilvia** (zene), **Hlavacska András** (műbírálat), **Kovács Ildikó** (szöveggondozás), **Sebeők János** (környezet), **Szondi Bence** (tördelés), **Toót-Holló Tamás** (próza), **Vincze Ferenc** (dokumentum), **Wehner Tibor** (művészet). Szerkesztőségvezető: **Cserép Nelli**. Napút-kör: **Báthori Csaba**, **Csáji László Koppány**, **Doncsev Toso**, **Gráfik Imre**, **Jankovics Marcell**, **Dr. Kócz Gábor**, **Prágai Tamás**, **Radnóti Zsuzsa**, **Rakovszky Zsuzsa**, **Szakolczay Lajos**, **Szörényi László** (tiszteltetlelbeli konzulensek).

Alapította: **Masszi Péter**. Lapterv: **Gosztola Gábor**.

Szerkesztőség: Ady Endre Művelődési Központ, 1043 Budapest, Tavasz u. 4.

Telefon: (1) 225-3474 • Mobil: (70) 617-8231 • E-mail: napkut@gmail.com • Honlap: www.napkut.hu

A Cédrus Művészeti Alapítvány adószáma: 18110661-2-41

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda. Terjeszti a Hírker Zrt. és az NH Zrt. ISSN: 1419-4082

B2-páholy

Zalán Tibor tárcája borítóbelső

Előter

Kállay Kotász Zoltán: Mivégre, mivelhogy. 3

Az elszalasztott szecesszió

Kemény Simon: Nyári délelőtt; Titkos Ilonáról;

Brilliáns; Motívumok; Gyümölcsök 5

Gulácsy Lajos: Élő szerelem; Halott Szerelem . . . 9

Lesznai Anna: Ajánlás a kertnek; Nyári bál;

Régi sor; Ezeregy éjszaka 12

Révész Béla: Miniatur a mosolyról;

Miniatur a csengettyűről 15

Keleti Artúr: Törédé; Beatus ille. 18

Harsányi Kálmán: A sphynx; Kívül a szívemen . 20

Turcsányi Elek: Engedd meg,

hogy visszaszaladjak; Csittl!

Halott Valdemár lelke 25

Veterán avantgárd

Forbáth Imre: Szélképek; Kalandorok 28

Remenyik Zsigmond: A gyilkos megkísértése

(Kállay Kotász Zoltán fordítása) 32

Pán Imre: Az ősjelenet;

Szegényember társasága 40

Mihályi Ödön: Fekete vihart kívántál...;

Így vagyok veled; Mint az akasztott 43

Palasovszky Ödön: 8 boldogság

és mandulavirág; A Hófehérke-Punalue;

Hófehérke meg a hét kisödönke 45

A megszólalás aszkétái

Csajka Gábor Cyprian: Hófehérke

csákánnyal ibolyával; Kis rapszódia. 52

Kondor Béla: A sírbéli költő urak

úgy eladták bánatukat...; A tényrmosó;

Érthetetlen szóhalmaz violaszemű

cselédnek; Elfelejteni; Csúnya próza. 60

Rozgonyi Iván: Ki kezdte?; Partita; Névnapi

rózsák ellen; Visszatérés; Kendő a szélben . 63

Mándy Stefánia: a toronyban; köszönj a hang-

nak; éteri tenger; a hely; a semmi nincs . 67

Novotny Gergely: Szégyenlősség;

Szomszédolás. 70

Imre Farkas: Bűdöskék; Halálmenet

és Akrázia hónaljja; A tudat margóján;

Szakítás Delír kisasszonnyal; Tréfa 73

Fürjes Péter: négy hiányzó négysoros;
Az utószó születése; In memoriam H. L.;
nyersfénykép; mese – mese;
vázlat gyermekdalra 78

Hét határról, hazulról

Szombati-Szabó István: Májusi miatyánk 82
Gulyás Pál: Debreceni éj; Hajnali séta
az országúton; Isten követje 85
Berkó Sándor: Nem vagy magadban;
Madarak; Az éj enyém még 88
Sipos Domokos: Csárdában; A báránka 92
Forbáth Imre: Holdvilág-sonáta; Van Goghhoz 96
Vozári Dezső: A firenzei gyorsvonaton;
A ház; Menekülő nyár; Szlovenszko 97
Zerinváry Szilárd: 21 kotló (részletek); Hit . . 100
Szerb György: Könyörgés a végeken;
Arioso; Elmegyógyintézet; Aranyfüst. . . . 103
Gulyás József: (ó Irma bácsi segíts) 106

Oly távol és oly közel

Gulyás József: (a fejszárító hús garasba
kerül); (a múltra épülő jelen) 108
Csajka Gábor Cyprian: J. Coltrane
szaxofonista emlékére; Történetvégi ősz . 114
Kemenczky Judit: Crucifixion; Jézus a neve . 116
Simon Balázs: Késő szilveszter délután;
A puff; „...Egyedül, testvér,
a puszta világban...”; A halálgondola;
Égy Ekhnaton; Rámláh, utánad 120
Andrassew Iván: Haikuk 123
Hules Béla: A Nagy Szőlőtaposó; Játék
egy emlékkel; Oroszlán és fülemülék;
majd egyszer elmegyek innen;
Dr. Bárky verseskönyvéből 124
Novotny Gergely: Kovamaszat; Biztatás;
Ház a borókásban 127

Tárlat

Az összeállításban szereplő szerzők portréi
(születési sorrendben) színes melléklet

E számunk szerzői 129

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 98.

„Az elmélet a steril agyvelők menhelye”
(Várkonyi Mándor és Horváth Árpád levelezése)

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XVII. évfolyam 8. szám

**Szemle, kritikák,
elfeledett költők**

E számunk képzőművész vendé-
ge(i) – szoktuk e helyt a mondat-
ot indítani. Ezúttal érthetően el
kell térnünk e gyakorlattól, mert
például Aba Novák Vilmos, Márffy
Ödön, Rippl-Rónai József, Pérely
Imre, Kondor Béla, Gulácsy La-
jos szerepel ugyan rajzával vagy
portréjával oldalainkon, a har-
mincegy választott holt szerzőről
készült felvételek legtöbbször
alkotója azonban – ismeretlen.

„Választott szerzők” – itt köszön-
jük meg Kállay Kotász Zoltán
barátunk kompromisszumok-
kal végigvitt ötletét. Köszönjük,
hogy leleményes felfedezések-
kel gazdagítja a rendelkezésére
bocsátott szabott terjedelemben
– olvasóink s a magunk élenkítő
tudását. A 128 + 8 oldal teljes-
sége az ő munkáját dicséri.

Kállay Kotász Zoltán

Mivégre, mivelhogy

Amikor az Alba Kör, majd később a Legendaképző Intézet kiadásában megjelenő MintHa folyóirat megszűnt, és Mindigderúvel úrnak elmeséltem, hogy a lapban megkezdett bányászati tevékenységemet nincs módomban folytatni, „Nahát. Akkor” – szolt szürmagyarul, majd odébbrobogott, jelezve, hogy mellékes témára nem kíván több szót pazarolni. Én pedig, tolmács híján, álltam, mint adóhatósági elnök a követségen.

Keveset kellett azonban a naptárban lapozni, telefonhívás érkezett, és Mindigderúvel (alias Szondi György) úr teljesen szabatos mondatokban rákérdezett, hogy vendégszerkesztőként vállalom-e? De nem úgy ám, ahogy szoktam, fertályévre előretolva a nekifogást, hanem most, azonnal. Így tudtam meg, hogy a Napútban, egy tematikus szám erejéig, folytathatom a szívemnek kedves munkát, elfeledett írók és – ezúttal, jelen lapszámban, melyet kezében tart a Kedves Olvasó, kizárólagosan – költők felidézését, újrabemutatását.

Készségesen belátom, a szerkesztői feladat rendkívül könnyű. Könnyű, mivelhogy Petőfi Sándoron és József Attilán kívül jószerivel mindenki elfeledett költő nálunk. De valóban: ki az elfeledett? Nem osontam be nyilvános és zárt állományú könyvtárakba, hogy polcokon sorakozó könyvtestek tetején a porréteg vastagságát detektáljam, iskolai tankönyveket, kritikai és tanulmányköteteket sem ütöttem fel, hogy ellenőrizsem, kivel foglalkoznak, kiről feledkeznek el tudoraink, segítségemre siettek viszont a régi jegyzeteim, mely lírikusok maradtak ki a *Hét évszázad magyar versei* és a *Hét évszázad magyar költői* című teljességre törekvő, illetve egyéb, most nem idézett című kevésbé törekvő gyűjteményekből. Legkivált azonban a modern informatikára, az internetre támaszkodtam; jól ellenőrizhető ugyanis, hogy a leglátogatottabb magyar enciklopédiában mely költő iránt mekkora az érdeklődés, ki körül keresgélnek, kattintgatnak az olvasók. Azokat, akikre átlagosan napi két odapislantásnál több esett, a szerkesztői önkény cezúrájával már a válogatásból kirekesztettem – de nem akarom az objektivitás látszatát kelteni, mert ha használtam is mankókat, mint minden esetben, végső soron az ízlés(em) döntött: mind a költők kiválogatásánál (mely merítés végül több száz lehetséges jelölt közül emelte ki a mostaniakat), mind a verseket illetően. Utóbbiaknál segítségemre siettek az örökösök is, számos hagyatékban maradt, eddig nem közölt költeményt ajánlva, amiért hálás köszönetemet fejezem ki ezúton is!

Más volt a viszonyulásom, ezért másként estek latba azok a szerzők, akik a közelmúltban hunytak el. Náluk nem méricskéltem ismertséget-feledettséget, hanem a veszélyérzettől áthatva, hogy a jelen idejű, talán fokozottabb érdeklődés irányukban a tragikus elvesztésük tektonikus következménye is, de idővel (mint oly sok esetben) ez csitulhat, így nagy számban idézem ide őket (*Oly távol és oly közel*). Megint csak, hangsúlyozom: a saját szubjektív vonzalmaim mentén.

A Nyugat nagyjainak árnyékából sokan nem tudtak előlépni, de ugyanez elmondható az avantgárd követőiről is, akiket Kassák Lajos gyűjtött buzgón maga köré, hogy aztán buzgalmával és hatalmas életművével el is takarja őket. Nekik szentelem a *Veterán avantgárd* rovatot.

Szintén Osváth folyóiratát lehet emlegetni, ha feltesszük a kérdést, hogy miért nem beszélünk szinte soha szecessziós magyar irodalomról? Ez a markáns és fontos művészeti irány nem hagyott érdemi nyomot az íróinkon? Hagyott, de a Nyugat beszippanította, és gyorsan fel is „oldotta” az ilyen irányú törekvéseket, a (jogos vagy nem jogos?) szerkesztői bírálatokkal – felszínesség, öncélú stilizálás, modorosság – gyors továbblépésre vagy félrehúzódnásra ösztökélve az érintetteket. Mégis, kísérleti jelleggel, megpróbálom megmutatni, hogy kik voltak, illetve lehetnek volna, ha kiteljesednek, az irányzat hazai képviselői (*Az elszalasztott szecesszió*).

Kutakodásom során sok egyéb mellett azt a szomorú tapasztalatot gyűjtöttem, hogy számos író és költő esetében leküzdhetetlen hátrányt jelentett az elszakadás, az anyaországon kívüli élet és alkotás. A huszadik század első felében még látszott egyfajta tudatos küzdelem azért, hogy a művészeink nemzethez tartozását, közösségét és – kvalitásuknak megfelelő – jelenlétét, elismerését biztosítsuk, ez azonban később, mint tudjuk, lehetetlenné vált, ma pedig, amikor ismét lehetséges volna, a szándék hiányzik. (Megjegyezhető: még a Budapestről elszakadás is olyan kizuhanást jelentett a látótérből, a mindenkori „központi szűk látótérből”, de egyúttal gyakran az éltető közösségi és pályatársi figyelemből is, amely hangot némitó és sorsot nehezítő tényezővé vált. Ilyen megfontolásból kerültek a *Hét határról, hazulról* rovatba nemcsak határon túli, hanem fizikailag azon belüli, de félrevonult, és ezért mellőzött művészek.)

Más lélektani háttérrel mutatnak, ezért elkülönülnek a fentiektől azok, akik nem keresték a nyilvánosságot, nem kívántak részt venni az „irodalmi életben”, életművet sem építettek tudatosan, sőt, talán az alkotói megfogalmazáshoz is csak időszakosan, bizonyos élethelyzetekben nyúltak, amikor pedig igen, nehézkesen, lassan, hosszan csiszolgtatva. Lehetséges, hogy definíciószerűen nem is tekintették magukat költőnek vagy írónak, az utókornak mégis ekképp kell tárgyalnia őket, a műveik mivessége okán (*A megszólalás aszkétái*).

Lapozgatva a folyóiratot, felmerülhet az Olvasóban, hogy rendben, költők seregszemléjét tartom a kezemben, de akkor mit keresnek itt széles mederben elterülő prózák? A szövegek, amelyek szemre, tördelésre prózák – megítélésemben valójában költemények, olyan ihletettséggű és lüktetésű darabok, amelyek létrehozójáról, némely esetben az eddigi „besorolásukat” is felülírva, ki lehetne mondani, hogy Lírikus.

Mivel minden elmondódott, amit részemről e helyen elmondani érdemes: köszönet a mesternek, Mindigderűvel úrnak a lehetőségért és az élvezetért! Mert szerkeszteni élvezet.

Kemény Simon

Nyári délelőtt...

Lustán meglendül fönn egy legyező,
S megmozdul tőle a rest levegő.
A felhők felett, a felhők alatt,
Vagy a felhőkön épült az a lak,
Melynek erkélyén trónol az, aki
Legyezőt lendít, gőgös valaki.
Gurigázik a szellő szaporán,
Alá napfényen, alul föld porán,
És csiklandósan ide karikáz,
Hol árnyékát hajítja rám a ház,
Ahol a meggyfa, Istenem, de szép,
Felrakta már ősz korall ékszerét,
S tündér kacéran s angyali hiún
A pázsit tükrébe lenézni ún,
Hisz úgyis tudja, milyen szépítő
A korall ékszer, s milyen szép is ő.
Ága-boga csak illeg s mosolyog,
Fürtös fején a víg szellő forog,
És táncoltatja az ágak hegyét,
Mintha kislány édes zenére lép.
Az egész fán úrrá lesz az ütem,
Nem járja így egy ballerina sem.
Nézem a fát és nézem az eget,
Ez leinteget, az felinteget.
Az ég felhővel integet alá,
A fa ágakkal int választ reá.
Ti nem tudjátok: ég, felhő, faág,
Hogy háború van, s pusztul a világ?

Titkos Ilonáról

Íze, tüze és titka van nevének,
Mint az érett, nemes szőlő levének.

Mint remekművet remekmívű ráma
Úgy keretezi alakját a dráma.

És mint szép arcon Páris drága rúzsa
Virul rajta a vígjátéki rózsa.

A szép beszéd szép műhelye a szája
Nyomában lebeg a végzet uszálya.

Tigris szemében orvosságok s mérgek
És sebgyógyító balzsam, ír, temérdek.

A szent deszkán, mely világot jelentő,
Gazdag, rejtelmes világot jelent ő.

Titokzatos, titkos virág az ében
Csalfa művészet tündéri ölében.

Brilliáns

Szájam királyi bíborszőnyegén
Torzarcú szitkok vánszorognak,
Részeg, vad átkok tántorognak,
S ajkam ezt túrni kénytelen, szegény.

Agyam sikátoraiban dühöng
A csőcselék és feltolakszik;
Sárral dobál, mert rád haragszik,
De a szívben: ott halálos a csend.

Hangosak a lelkelem lebujai,
És züllött népük sorra lázad.
De hozzád kúszik az alázat
És simogatnak félénk ujjai.

Képed agyamban mégis tündököl,
Mint brilliáns a diadémon,
Amelyen nincs se sár, se vérnyom,
S mely oly nagy, mint két összetett ököl.

Motívumok

Csak egy szép dolog van az életben: az állandó életveszély. Nincs gyönyörűbb hát-tér, mint a csontember, akinek örökös permanenciában kell mögöttem állania. Mily izgatóság a finom distanciák a kasza s az életem fonala között! A habozásban – talán a habozásban – van még csak ekkora gyönyörűség, az akaratnak abban az állandó tántorgásában, amely végigkísér életem legfontosabb cselekedeteiben éppúgy, mint apró reflexmozdulataiban.

Úgy tudok Magára gondolni: olyan bensőséggel, annyira a lelkemmel, a testemmel, az egész létezésemmel, hogy ilyenkor maga tőlem távol bizonyosan mélyen elpirul – mondja a púder a pirosítónak.

Szavak, kik Érette születtek: hermelinpalástban, koronásan lépkedjetez végig ajka-mon, ezen a fejedelmi szőnyegen...

Mindent megérték, de nem bocsátok meg semmit; csak azt nem értem meg, miért nem bocsátok meg semmit.

Ha az ég nem volna olyan elbűvölően kék, nem tetszenének nekem a sötét szemek.

Szent kételkedés ne hagyj el! Azon a napon, amelyen te eltávozol, főbelövöm ma-gam.

Irigylek mindenkit, aki olyan szerencsés, hogy boldogtalan tud lenni.

Miért dolgozzam, mikor kritizálhatok? Miért kritizáljak, mikor hallgathatok? És miért ne hallgassak?

Mindent nézzünk meg jól, hogy valamikor emlékezzünk rája. Mily gyönyörűek az emlékek, amikor a nagy távolságból egyszerre csak megérkeznek. A hosszú út két oldalán úgy állnak az évek, mint az allé fái. És egyszerre jönnek tájképek s jönnek házaknak a képei. Áttetsző kék hegyek finom hullámú vonalai, bizonyos lakások, egyes szobák, egyszerre itt van valami kedves bútor, régi, barna és politúros, zenélő óra, rajta színes csatázó török katonák. Hirtelen megjelenik egy régi arc, váratlanul egy egész jelenet, minden hangjával, minden mozdulatával. És jönnek könny-fakasztó hangok emlékei és némely kezeknek simogatásai. Emlékezzünk nézésekre; bizonyos harangozások örökre bennünk maradnak. Legszebb emlékem egy óriási

zápor. Március végén volt egy pusztán, mikor eső után kimentem az udvarra, a levegőnek olyan illata volt, amit nem lehet elfelejteni, és amivel kifizetettnek éreztem magam egész életemre.

Milyen illatai vannak az életnek és milyen ízei! Milyen boldogságok, milyen bánatok, milyen örömek és milyen kétségbeesések úsznak a levegőben! Hányféle fény van és mennyi szín... Mi az oka, hogy őszintén semmi sem érdekel?

Gyümölcsök

Asztalodon sok nyers gyümölcs legyen;
Csorduljon szádból kétoldalt a lé,
És álladra a gyümölcsvér-folyó
Szívárogojon édesen lefelé.

Az almától fehérebb lesz fogad,
Szád barlangja rózsásabb, harsogóbb,
Zengőbb a szómadár, mely kiröpül,
Illatosabb és fényesebb a csók.

A vörös meggytől kékebb lesz szemed
És távoli, mint a messzi hegyek,
Amelyektől örökre vágtat el
A vad néger: a gyorsvonal veled.

A lány baracktól márványkebeled
Majd lányabb és bánatosabb leszen,
Nem oly büszke, kemény és katonás,
Mint egészséges, buta szüzeken.

Fehér, sovány és kékeres marad
A két kezed, csak sok szőlőt egyél,
Combod körtétől lesz friss és fehér,
Mint nagy hegyek csúcsán a nyári tél.

Hajad narancstól lesz dús és puha,
Tekinteted banántól bánatos,
Még sápasztja arcod az ananász,
Mint porcelánt a nemes századok.

A kék szőlő, a dércsípte, szagos
Mint kis, piros borpaták vérzik el
A hosszú, keskeny, gyűrött ajkadon,
És csózkodhoz és dalodhoz tüzel.

Az asztalon nagy ezüst tálakon
Vérfoltos, ősi, rablott kincseken
Álljon halomba a sok friss gyümölcs,
S az asztalfőn te trónolj meztelen.

Gulácsy Lajos

Élő szerelem

Az illat, a kép, Hellen Ibelon képe, a forró hús tapintása, melyben a fiatalos vágyak csatáztak – birtokomban voltak mind, mind.

- Milyen diadalmas délután volt az!
- Mondja, Hylli, hol kószálnak gondolatai?
- Dido, az atyám szava jutott eszembe, ki minduntalan a józan életre sarkallt. Rajtakapott egyszer a tükör előtti lebzselésen, amint pogány, nagy álmok izgatták agyvelőmet, és bőröm bársonyán futottak át ujjaim, hogy ékköveket rakosgassak gödrös, beszédes testemre, és a hiúság álmaim szövőgetve mosolyogtam, és halkán, gyöngén sírdogáltam. Szemem és arcom csodaszép ilyenkor. Saját magamat hypnotizáltam.

Hylli karjai olyanok voltak, mint azok a kicsi márványszobrocskák, melyeket öszecsókdostak a rajongó hívők ott a San Marcóban. Őrült szenvedély mámoros mohóságával kapcsoltam karjait magamhoz. Nyaka egy violett, ócska pergamensek között megpatinázott szalaggal volt átkötve, halántékán a hajtincsek sírva kértek, hogy csókoljam őket, és kergessem be a sűrű hajtömeg örvényébe. Szeméből kis, kardos angyal jött ki. Aranyos, pici karjával, dacos és durcás arcocskájával követelte, hogy forró piros ajkához forrasszam ajkamat. Majd teste minden legendás szépsége élt és beszélt, térdeinek gödröcskéiből táncos gyermekeleányok léptek ki, és ördöngös balettet jártak körbe-körbe.

És az orchideák illata és Hellen Ibelon képe...

Teste mint egy vágyakozás, úgy jött hozzám. Nem érinthettem egyetlen páryi pontocskát testén, hogy a vágy egész hadserege, fegyveres előőrsei egy nagy mohóságnak ne vágódjanak belém. Ütést éreztem és nagy fájdalmakat, de ujjaim egy hárfa aranyhúrjain játszottak, és a fájdalmak nagy, dicsőséges csaták megvívói voltak – csatáké, hol intimus meggyónások nagy megbocsátásokat nyernek, és a hős jótévője a legyőzötteknek. A test harmóniája a lélek összerezgését követelte.

Hyllinek egész álmvilágot meséltem egy különös ország búbajos kertcskéiről, a filigrán kastélyokról, régi pergamenlapokról leolvasott meséket mondtam el, hogy tágabbra nyissa szürkéssárga szemét és karjaival félénken fogjon körül.

Néhány percig mozdulatlanul nézett, hosszasan ívelt ajka sajátságosan rándult néha-néha.

– Hagyja abba meséit, Dido! Hiszen tudom, hogy a másik világba szerelmes, és nem nekem szól ez a mámor. Ön azt gondolja, hogy pozitív érzéseket bír rezdíteni ilyen különös módon. Ön lehet érdekes egyéniség, lehet genie, egy pár kellemes órát is szerez nekem, de én egészen mást várok öntől.

– Nézze, Hylli, ezeket az orchideákat! Milyen költészet van ezeknek egész megjelenésükben, hogy simulnak egymáshoz! Egész tömegükben olyan hatást gyakorolnak rám, mint egy örökös, néma vágyakozás.

– Paradox akar ez lenni? – kérdezte Hylli. – Egyike azoknak az érthetetlen és hazugon szép szófűzéseknek, melyeket mindég kedvesen használ, de melyekkel nem tud magához láncolni egyetlen nőt sem, hiszen jól tudja, hogy egy túlon túl lehangoló érzéssel több van bennünk akkor, ha mindent köznapinak látunk, ami körülöttünk van, és csak saját énünk által vetünk némi színes fátyolt környezetünkre. Több életszeretetet várok öntől!

– Félek, igaza van, kedvesem. Valamikor volt is bennem valami vonzódás az élet iránt, de ma nem is tudom, mi az. Egészen elfeledkeztem az élet tényeiről, sőt minden dolgot az én különös világom hazug világításában látok.

– Attól tartok, hogy ön belépusztul ezen túlzott hajszolásába mindennek, ami nem általános, hiszen nincsen próbaköve. Egyetlen példa sincs ön előtt. Nem fél, hogy egy labirintusba jut, honnan nem térhet soha többé vissza?

– Hiszen az út csak szenzációkhoz visz, egyik váratlan eset hajszolja a másikat, a vég maga is egy váratlan eset.

– Oh, Dido, Dido, ön beteges érzéseket hajszol, melyek bűnökbe kergetik, én jól érzem. Én féltém önt!

Halott Szerelem

Didóval szemben egy csodálatos leány ül...

Lassan minden a borús alkonyatba vész, elhaló színek, fakó árnyak egymásba fonódnak. Minden elhomályosul, elvész maga a tér is, csak fogalommá válik az élet (s mi pezsgett, meg nem unva az örökké csapongó, léha szerelmet, most az is hallgat, az is nyugszik).

Várj! Ibelon, nyújtsd kezed, ne húzd vissza, jer közelebb, hiszen nem látlak, csak sejtelek. A sejtés nem elég, én ismerni akarlak egészen! Ismerni akarlak egészen, Ibelon!

Nem felel, csak húz-von magával, ismeretlen érzelmeken, ismeretlen téren keresztül. Nem néz szemembe, csak haját bontja ki, melynek illata kábít, szálai körülfogják nyakam, és én vele megyek, ismeretlen érzelmeken, ismeretlen téren keresztül... hosszan elnéztem vonásainak rafinált titokzatosságát, hosszúságos vonalát korallszínű ajakának, azt a furcsa parányi kis lovat hószínű nyakán, mit a kék erecskék rajzoltak oda. Bőrének ezüstje elkápráztatott teljesen. Testéből valami ismeretlen erő sugárzott felém, mely elkábította idegeimet. Lassan-lassan olyan bódító, narcoticus álomszerű hatás vonult át rajtam, mely a csodálatos álmoképek egész raját zúdította rám.

Félig ébren derengő álmot láttam:

A karnaki óriási templom egyik oszlopa alatt feküdtem, elterülve, arccal a kőkockákkal gazdagon kirakott talajra borulva. Fogaimmal egy nagy smaragdot akartam kiharapni, mely a kockák közé volt ékelve.

Küzdelmem sikertelen volt, sőt rajtakaptak, és fényes-fekete szolgák alacsony, nyirkos börtönbe vetettek, hol én egy hatalmas, kétlábú szarvast karcoltam a falra. Ennek a szarvasnak jobb lábából egy cédrusfa nőtt, belőle fehér-tölcséres virágok röpködtek ki, és mind elem hullottak és elhervadtak, csak egy maradt meg épen, s én ezt az egyet keblemen melengtettem sokáig, sokáig...

S te, Ibelon, mezítelen lábakkal táncot jártál körülöttem! Én leborultam lábaid elé, s te rátapostál nyakamra és mellemre, s szívemet vetted. Igen, szívemet, melyet láncra fűzve, két gyönyörűséges mellel közé helyezve gyönyörköd-tél vérem csöpögésében, amint hosszú sávokban húzódtak le a reszkető csöp-pök ágyékodon át lábaidon és tested hosszában egészen a kisujjad körméig...

Megrázkódtam és fölébredtem. Ott ült a szép Démon a kereveten, a lámpa halvány fényt vetett, csak teste vált ki a szoba félhomályba burkolt ködéből.

Lesznai Anna

Ajánlás a kertnek

Amit tőled kaptam: mások kérve kérik.
Amit másutt vetnek: mind tebenned érik.
Amit láttam, tettem, tanultam és adtam,
Mind körülém gyűlik a lesznai napban.
Ha kertem nem volnál, bizony én sem volnék,
Néma hullámokba nyomtalan omolnék,
Futó homok lennék – de te átöleltél,
Védtelen pusztából dús karámba szeltél...
Ha tükröm nem volnál, magam sose látnám,
Vágyam záporára vagy színes szivárvány.
Csudáim és csókom mind tebenned termett,
Ágaidról téptem a mézes szerelmet,
Bölcsönkbe a bimbót is vágadról szedtem
– Amiért ím híred hálás versbe szedtem.

Nyári bál

Illatok lihegve szállnak
Zsúfolt zsályák kiabálnak
Virágok gyümölcsbe válnak
Kering a nyári bál.
Rigó ring zengő ágon
Méh zizeg mézszirmú vágyon
Tücsök szól éber gypágyon
Édeni élő a kert.
Úgy szomjazom gyönyörű kelyhét
Száz élet ajaka kell még,
Hogy kedvem véled beteljék
S kiszívja szíved borát.
Ha megérett pillám bezárul
S a tarka életbazárrul,
Mely annyi jó csemegét árul,
Csendesen eltávozom:
Tebenned, ragyogó kertem,
Kiben kacagva hevertem,
Itt marad lombodba keverten
Lelkemből egy falat.
Tudom, ha újra térek,

Ha új életre élek,
 Egy leszek ismét véled,
 Kedves örömkarám.
 Talán rügyeddé válok
 Tán árnyékos akácod állok
 Tán lány fészkedbe szállok
 Rövid füttyű rigó.
 Tán fű leszek a dombon
 Rezgő hang halk kolompon
 Vagy dús szellőddel ontom
 Sóhajomnak dalát.
 Tán rög leszek az úton
 Tán csillag a tejúton,
 Mely kilesve a mennyről
 Édes mélyedbe lát.

Régi sor

„Ingyen és futva merem” – Íme, találok régi papíron – Róttá reája rég vásott irón
 – Mosolygó ajkkal újra leírom – Bár érteni ma sehogy se bírom – „Ingyen és futva
 merem” – E mondat álmoverem – Szívem hasztalan keverem – Miért volt? Sose
 lelem – „Ingyen és futva merem” – Sietve átterelem – Szóbárány seregem – Sok
 nyíló emlékemem – És máris dereng a nap – Mint dombi bikkfa hadak – Ha lebben
 a ködkalap – S a fényár délnek halad – „Ingyen és futva merem” – Így szóltam
 kedvesemnek – „Ha a csókok letelnek – Hol élnek a szerelmek?” – Kedvesek
 csak ölelnek – Kérdésre nem felelnek – De felelt a szívem – „Nem bánom, bármit
 terem” – Hűséget nem várok – Szeszélyed és kéjed – Örvénylő árok – Egy, kettő,
 három – Játékos nyáron – Indulok, párom – Szemem lezárom – Kedves, kacagj
 keblemen – „Ingyen és futva merem”.

Ezeregy éjszaka

Gyér meseszálon függ piros élte,
 Az első hajnalt rettegte, félte –
 „Te, ki kezdedben
 Hozod halálom,
 Hajnal, ne jöjj el,
 Mesélni vágyom.
 Szép dús a hajam,
 Gyöngyszín a testem,
 Tizenhat évvel
 Sohsem szerettem,

Csak ne legyen hajnal,
Csak legyen még éjjel,
Nagy Szultán, mulatlak
Ezeregy mesével!”
Scherezáde századik éjjel
Tartja urát, a Szultánt mesével,
Mesél alélva,
Álomra vágyva,
Sóhaját fojtja
Szőnyeges ágyba.
„Allah, segíts! Hogy
El ne felejtsem,
Kusza fonalamat
Most még el ne ejtsem.
Egy kis erőt adjál,
Egy kis mesét adjál,
Csak egy napra valót,
Csak ma el ne hagyjál!”
Scherezáde ezredik éjjel
Tartja urát, a Szultánt mesével.
„Ezer napom terhét,
Alig, alig bírtam,
Két szép fiút szültem,
Sok szép könnyet sírtam,
És bár fájdalomban
Görnyedtem és féltem –
Ezer bágyadt éjjen
Sok mesét meséltem.
Pihenni, pihenni!
Nem szólani csókról,
Csengő gyönyörökkel
Megrakott hajókról.
Pihenni, pihenni –
Nem félni a reggelt,
Elaludni napom –
Míg az időm eltelt. –”
De ha kifogy az álomjóság,
A nehéz pallosú valóság
Napot neked vajon még ád-e,
Szegény Scherezáde? –

Révész Béla

Miniatúr a mosolyról

Vígkedvű volt a társaság az erdő aljában, a réten, a majálisnak örömeivel. A kedves férfiú vidámságokat tudott mondani, egyik-másik élce fölrebbentette a mosolyt az arcokon és ízes lett a szája a finom asszonykának; a tanár úr szigorú arcvonalait lágyan széjjelvonta a derű; a mérnök fakó ábrázatát kendőzni kezdte a rózsaszín; más csöndes szájak, tűnődő szemek, céltalan homlokok jólesően megelégnültek; az ébredő mosoly hintázott körülöttük.

Az élces ember zsákmányt szagolt és röpítgette az ötlet-nyilait.

A mosoly kicsengett, a szemek tükre fölcsillant, az ajkak lejtői megsiklottak, az arcok síkjai völgybe rángtak, magukat elejtették és harmonikásan visszaugrottak; a nevetés színezte a szemeket, tágította az orrlyikákat, a vágy gusztusával fölrántotta a szájakat, szilajság gyulladt, a fölsustorgó vidámulás rázta, hopplázta az embereket és a nevetés boldog borzongásában, ennivalóan rezgett, mozgott a finom asszonyka parányi füle. Mint szírom a fuvallatban...

A mosoly föliramlott a lépcsőn és a hahota magasában eltűnt. Kiterült, magával nem bíró nevetés csendítgette az emberek hangját, a beszéd alul maradt, szökellő, éneklő, hempergő kiáltások kocódtak a légben, horkanó, trillázó, sípító hangzavar forgott a fényben, a szó penegve eltörött, a gondolat kicserbült, a nevetés meleg köde rájuk borultan felejtette az emberekkel önmagukat... és rajlott fölsodortan, szándék nélkül a szitakötős hangkáosz...

Ez: a kacaj, mely kifeszül a nevetés vitorláin, hengerbe emeli a mellet, vállak peremét megnyújtja, a fej szárát hátraveti, a szemek csillogóját gyújtogatja; a gátjától elszakadó kacaj, mely ott háborodik orcák hánykódó hullámain, orrlyikák forgószelében, szájak vonagló vitusán... szájak, amiknek kacajos vonalait a vigyor karmai elragadják, ajkak piros húsát a fogak fölé fölvetik és villog a szemfog, a hírhedt agyar, amit ránk testált az emberhordozó őszállat...

Ha egyszer elindulnának a csökevények rajtunk...

A kacaj torzulása, mely a pofa megvigyorult indulatát rejtegeti és a harcos ebfogak a támadásra föléktelenkednek; a parázsló tekintet, mely ismeretlenül jelenik meg a szemek ablakán és éhes kémleléssel, falkák szimatával a fölingerrült embervad rajta kitekint; a finom asszonyka mozgó fülecskéje a szíromból hosszú, hegyes lebernyeggel felnyúlik, tölcsérbe mered s forog, neszelve az irányokból feltörő csörtetést; aranyló pihék, kunkor bajuszkák a szőrök, prémelek zuhatagával elerednének; trillázó hangocskák, hujjázó hahoták a megbődülés beszédével a gyöngéknek üzennének és a majálisi erdőcske fölzordonuló rengetegében a kacaj mögött felejtkező bestia a felejtett csatákra elindulna...

Miniatúr a csengettyűről

A megfagyott hó tükörén elbukott, fölhempergett, gyújtogatta magát a napsütés. Az ucca tréfás, mókázató volt és az emberek, a mérgesek, a rosszkedvűek, a nagyszakállúak is kénytelenek voltak a jeges járdán csúszkálni, hopplázni, bokázni. Táncos igyekvéssel én is apróztam a suhancos fehérségen, egy lépést előre, kettőt hátra, amint azt a billegő formák előírják, de győztem a meneteléssel és haladtam, tipegtem előre, a játékosbolt felé... hathetes kislányom szendergő jókedve számára játékot vásárolni. Nyalka hintalovak, grimaszos bábúk, főzőcskés porcelánok, zöldellő majorságok, körfutó vasutak mind előttem, de mondom a kínálgató árusnak:

– Na... Ilyen még nem kell... Majd, majd...

Az ágbogas, csillámló sok minden holmi között téveteg választgatással haza látok... Fehér puhaságban meleg gömbölyűség ágál, teremburás kicsi hangját meg-megereszti, csámcsogva fölgügyög és a fecskeszájáról lehel a jószagú tejszag... Valahogy eldöntöm. Elefántcsontnyelű csengőt, ezüstcsengőt vásárolok. Be, a kabátba... A bábokat, hintalovakat, főzőcskés készségeket búcsúsán még egyszer átpillantom: a viszontlátásra... és megyek a dolgom után.

A pazarló napsugár szivárványokat kerget a szikrázó fehérségen, a megdermedt hó megállt a fákon, párkányokon, lámpákon, firmákon... Ropog az aszfalt, csusszan a villamos, kicsi lábak, nagy lábak ceperliznek, ugranak, botlanak vigyázattal.

Sűrög a munka, az élet, a muszáj...

Dörmög a gyöngé térdű öreg, szaladna a fürgélkedő ügynök, cammog a serény kedvű uzsorás, topog a kengyelfutós futár, léptek, hoppszák az iram előtt... Morgó, rikkantó, káromkodó emberek között én is ott próbálkozom, a szőcskés megugrást én is csak velük csinálom és meleg, őrző bundazsebem mélyén az ezüst csörgő fölnezel...

Rezdülő, finom, titkos az álomhangja, mint a kislányomé, amikor öthetes korában az ölemben elaludt és alvás közben váratlanul elmosolyodott... Pötty orra alatt a szirmok akadozva elhúzódtak, a pirinyó ívek sarkaiban a nevetés görbéi föltünedeztek és fölfeslő szájacskájában hang lebegett, a messziből elsusogó, óperenciás morajlásból fölpihegő gyíkmegmozdulású hangocská hang, mint a csengettyű, mely a zsebem mélyéről most fölhancúroz...

Nyugtató kezemmel a csörgőt eligazítom, jobbról, balról a pólyáló melegben lefektetem, elrendezem...

Zúzmarás, táncos utamon megyek és megyek, trilláznak a lábak, piros arcú lányok sűrögnek hirtelen a bálban; egy kókadt-fejű szomorú peckeli a kobakját, csuszamlós torpanásokkal harmonikázik le-föl a válla, dülled-süpped az ádámcsutkás nyaka és fölötte vidámodva erre-arra bókol a búsult feje; egy csöpögős kövér rakdossa a lábait, az ömlő napsütés nem tudja befogni az elefántos hátát, tapod, cammog, mint a bizonyosság és hús-, zsírmázsa, mint hetyke karcsúság felszökken a jeges ármánytól; a kardos-zordon csapkodja a lábait, villabajuszáról villan a csillám, kefeszemöldökéről hull a haragosság, a daráló hó és kard, bajusz, szörnyű szemöldök összecserrennek a jeges gáncs alatt...

Megyünk, mennék a polkázó, buktató, farsangi úton; friss szájú asszonyok, akik belémütődnek, megnéznek; szorgalmas férfiak, akik belémcsúszkálnak, megámulnak; bökkenő arcok, ügyelő szemek rámkérdezősködnek és csörög, cseng a kis csengő a jól fűtött barlangos kabátzsebemben...

Ejnye... Ejnye...

Mendegélek gyalogszánkóimmal, a bundám zenél, ezüst peneg, muzsika cirpel, ágyas kabátzsebem zirren és zirren...

Milyen lélekfuvalló volt az, amikor kislányom alvás közben megnyitotta a szemét és a szemhéjak alig rebbent közében a szemek kékje ködölt, mint érzés a szív fölött...

Fülem, lelkem hallgatódzik... A csörgő vidámodik, kacarász... Cincog a hangja, halkul, megcsilingel és cin-cin-éneklésbe kezd...

Milyen mély humora van az életnek, ha kislányom hallatlan orrcimpái a grimasszal megrezzennek, viszketősen furcsálkodnak és véleményyel álmodnak a zúrós lét alatt...

Milyen rovást ír reám, amikor aprócska homlokán, az alvó szemei fölé megvölgyel a két összeálló pindurka ránc...

Bemegyek a boltba, vevők mozognak és közējük zörrennek:

– Csingilingi...

A postán a szép kisasszony felé nyújtom a pénzt, visszaad belőle, rendezkedem a szigorú hivatalban:

– Csingilingi... Csingilingi...

A villamosra hágok, emberfürtben állok, a mozgó mogorvaságban huza-kodva ugyanúgy:

– Csingilingi... Cin-cin... Csingilingi...

Hazaérünk.

Ott, az izzó fehérségben a nagy ház, a nagy házban a kicsike bölcső... Csirkehúsát az emberkének súroló arcomon, szájamon már ideérzem...

Megyünk...

Csörgünk és csilingelünk...

Emberfia ugrik, felebarát csusszan és mi csak rácsenegünk, ránevetünk a rosszabb és jobb kedvükre...

Mögöttem a letarolt erdő, előttem a gyulladó mező és a jeges ágak, mint hangvillák belependülnek a kemény verőfénybe. Az ég harangja üveges kék és a vadult napsugárnyalábok szinte megverik, szinte megzendítik...

Én vagyok most az énekes zarándok:

– Csingilingi... Csiling...

Halljátok? Amint odafönn a megfagyott bura kék mesékről muzsikál... Látjátok? Amint déli verőben az ablakok fölhevülnek és elszikrázik róluk a dal...

Hallga csak, hallga...

A csengettyű énekel:

– Emberek... Emberek... Van egy kislányom...

Keleti Artúr

Töredék

És minden elmúlt, mint a délután,
és messze lett, mint az utolsó ház,
a zengő szerelem, az esti láz;
és senkit most már nem enged magához
a szívem, mint éber silbak vigyáz.

Színes sugárban folyt át az idő
hajamon, s ujjaim között kezemben,
a kaleidoszkópban egy kis gyerek
gyönyörködtem a színes üvegekben
s az összetört tarkálló cserepekben,
hervadt napjaim széthullt cserepein,
s fáradt magamtól messze dobtam őket,
és aztán újból mindig összeszedtem,
fénytelen sápadt aranyba foglaltam
és messze mélyen a lelkembe varrtam.

Színes sugárban folyt át az idő
hajamon, s ujjaim között kezemben;
a sokszínű, ragyogó vízesés,
mint álmos patak folydogál megettem.

Beatus ille

Katona Nándornak

Boldog az, én mondom, aki örökre,
mint feltartott ujj, társtalan s magános,
magára marad testvérei közt is
és senkit közel nem enged magához,
kis szamarán vidáman lovagolgat,
és mindig megy és meg is áll és néz is,
oh oly közel van, nyájasan mosolygó
s oly messze, távol mindenektől mégis,
csak kis nyugalmát óvja és derűjét
s kis napjai szürke harmóniáját,
s mint elhervadt, okos, öreg varázsló,
fél illetni az élet gyenge fátylát,
jó szíve langyos, tiszta kis üvegház,

s míg hull a hó a hideg kis világon,
lankadoznak benn enyhe kék virágok
s kinn csúf havat legel a bárány, nyáron
jó kis szerelmek langyos teletője,
s min enyhén kis galambok szállnak átall,
a kis üvegház álmok legelője,
s rajt mindig lágy és aranygyapjas nyáj van,
füves kertecske, s benn a beteg lélek
a kövér gyepen visszatér magához,
s ha pillantását messze küldi mégis
okos s rövid láncot kötöz nyakához,
oh áldott és boldog örök kötöttség,
s oh hálóba méllázó s szelíd bárány,
s oh oktan és nyughatatlan lélek,
ki rágsz örökkön kötöttséged láncán,
oh voltam én is nyugodalmas s boldog,
s nyugtalan kézzel mégis csak illetem
kis életemnek gyenge, finom fátylát,
s ijedt szívem sok bús intése ellen
s ki szamaramon vígan lovagolva
mindig csak mentem, megálltam és néztem
és tovább mentem, mégis csak leszálltam,
bár szívem mondta, szálljak le vagy mégsem,
leszálltam íme, s bölcsből lett szerelmes,
s az elaggottból, íme, újra gyermek,
jaj ne vedd el, jó Istenem, ne verj meg,
kis nyugodalmát régi életemnek,
oh add vissza a boldog, régi láncot,
ami elszakadt kínlódó nyakamról,
a boldogság kis kertjéhez kötötten
s én vígan szöktem akkor el magamtól,
s most kis szívem szorongatott kis állat,
csak Hozzá óhajt már, mint hűs patakra
kívánczik a gyenge, lankadt szarvas,
s csak sírok, mért nem maradtam magamra
s csak topogok Utána, mint kis bárány,
kit gyenge lánc köt egy kocsi farához,
oh mért kellett meglátnom s szomjúhoznom,
oh mért is engedett közel magához,
s siratva kis szamaram, sírva mondom:
boldog csak az, ki társtalan s magános,
magára marad testvérei közt is
és senkit közel nem enged magához.

Harsányi Kálmán

A sphynx

Az égbolt lángol vérvörösen, sárgán,
Gőzölgve izzik a tüzes homok;
Bíborköd leng a pyramisok árnyán,
A sphynx szemében véres fény lobog.
A sivatagnak búcsút int a nap,
A pálmák némán, mélán inganak.

Eljöttem hozzád gőgös, büszke bálvány.
Nem átkozódni – gúnyolódni sem.
Mi nem vagyunk hímpor az idő szárnyán;
Te semmi vagy már, s én – még senki sem.
Csevegjünk, Sphynx!... a sivatag szele
Elfújja szómat, s engem is vele.

Csevegjünk, Sphynx!... ne félj, itt senki sincsen,
S én jól tudom, hogy téged valaha
Nagy úr teremtet, míg engem – csak Isten;
S ily dicső lénynek szóba állnia
Egy porszülöttel: kínos sors lehet –
De ne szegd meg költői kedvemet.

Hosszú, keserves volt az út idáig;
Egy kopott toll volt csak vándorbotom.
Marasztald – ezt!... mert hogyha visszavágyik,
Elébb nyomot hágy kőhomlokodon,
S olyast vés rá, fölkísértő halott,
Mit nem temetnek el a századok!...

A nap lehullt az égbolt pereméről,
Sugárkévei foszladóba már...
A sphynxfő merev, hideg kőszeméből
Rég ellobbant a véres fénysugár,
De azért mégis szembe néz velem,
Hideg borzongás ül a lelkemen.

Csevegjünk, Sphynx!... sejtelmes némaságot
Így meg nem értem; szólj, felelj, beszélj!
Hisz én vagyok most az egész világod –
A régi porlik s torzképére mély
Homály borul a gúlasír alatt,
A fáraók mind porrá omlanak.

Te vagy csak még az alvó múltból ébren,
Te összevagdalt képű babona.
Elhagytak mind és *ilyen* dicsőségen
Ujjongni ember nem fog már soha;
Hiába nézel oly göggel felém –
Árván maradsz az egész földtekén.

Hozzád hasonlót már nem épít senki;
S ki téged alkot ujjá – rajta veszt!
A pór az ostort már el tudja venni
A zsarnok kézből, hogyha ütni kezd,
S a milliók többé egy csöppnyi vért
Sem ontanak – hazug bálványokért!

Mi mást építünk már és más alapra!...
A számumjárta futóhomokon
Csak te maradsz itt árván, elhagyatva,
Arculcsapott gög, megdőlt büszke rom,
S csak én, a senki váltok szót veled
A múmiák s királysírok felett...

A bíborködre kékes, ingó árnyak
Borulnak és a sápadt holdkorong
A sphynx mögül a nyugvó, néma tájra
Ezüst sugárból bő kévét ont,
S míg lenn a síkon szálát szálra sző,
Úgy csillog fátyla mint egy szemfedő.

Oh Sphynx, az élet ott nyüzsg messze, távol,
S feléd már rázza öklét a halál!
A hold sejtelmes, halvány sugarából
A hullaköntöst fonja, szövi már –
S bár ezredévek teltek már bele,
Egyszer csak mégis elkészül velem!

És akkor majd gögödre ráborulnak
A homokhantok és a szemfedő...
A bálványok, lásd, mind, mind porba hullnak,
Trónt, sphynxet, gúlát megdönt az idő,
Csak egy marad meg, s nem dől meg soha –
A *szabadság* véredzett oszlopa.

Az túlélte téged és túl fogja élni
A Szaharát, a tengert, a napot, –
S Isten szemében fog ragyogva égni,
Ha elhunytak már fönn a csillagok...
Oh Sphynx!... mi vagy hát hozzá mérve te,
A mindenség is velem van tele!

De szólj hát, Sphynx!... hazugság néma gőgöd,
Tört szívet rejt e hideg kőtetem.
Halj meg dicsón!... ha önmagadat legyőződ,
Még emlegetnek ezredéveken;
Kíáltsd az éjbe: – „Porló múmiák,
A Sphynx, a bálvány – megadja magát!”

A puszta síkon még szellő se lebben.
Némább a sírnál a nagy sivatag.
De ott az árnyban – úgy borzong a lelkem! –
Sakál fut lenn a pálmafák alatt;
Fut, mint a vész, fölhág a köveken,
S a sphynx fején megtorpan hirtelen.

Aztán üvöltve sír az éjszakának
Onnan panasztelt kínos hangokon,
S úgy rémlik, mintha összerándulnának
A kőerek a sziklahomlokon
És torzzá válna rajt' minden vonás –
Vonaglik, sír a megtört óriás.

S üvöltve, sírva, nyögve és hörögve
Sokáig áll még ormán a sakál...
– Elhagylak, Sphynx!.. búcsúzzunk mindörökre,
Vándorbotom, s szívem már messze jár,
Ott messze, messze, távol északon,
Hol új hit épül a romhalmokon.

Kívül a szívemen

– Költemény prózában –

Egyszer hirtelen úgy éreztem, hogy kívül kerültem a szívemen.

És mivel úgy éreztem, hogy kívül vagyok rajta, kívül is voltam csakugyan.
Kívül voltam a szívemen és elnéztem.

Első pillantásra olyan volt csak, mint az eleven hús, mint a megkínzott állatok húsa, mint a halálra-kínzott állatok véres-cafatos húsa.

De ahogy jobban megnéztem, olyan volt inkább, mint egy vörös várkastély. Mint egy csodálatos várkastély, amelynek abbahagyott szárnyai, ezerszer újramezdett tornyai, tavaszt hazudó üvegházai, sóvár olvasztókohói, gondos fagyasztóvermei, üres bölcsői és teli sírboltjai vannak, meg sok-sok holt és eleven lakója, gőgös urai és lődörgő árvái, szépkeblű bálványai és csípővasas bakói, becézett ölebei és harapós kóbor kutyái.

Úgy rémlett akkor előttem, hogy egy egész világ az, megteremteni akart, de megteremteni nem tudott világ, féligvaló, tökéletlen, kontárkézzel alkotott világ.

Pedig hasonlított az igazi világhoz. A szenvedés ugyanannyi volt benne, csak az öröm volt kevesebb.

Vagy talán az öröm volt ugyanannyi benne és a szenvedés kevesebb? Az is lehetséges.

Mert ahogy akkor elnéztem a szívemet, nem szavakkal gondolkoztam, hanem az örök valóság nyelven, és az öröm s a szenvedés azon a nyelven csak szavak, amelyek ugyanazt a valóságot a szélkakas eszével próbálják kifejezni, mely ide-oda forgásával elhitei magával és velünk, hogy észak is van, dél is van, pedig egyik sincsen, csak ő nem vetette meg elég szilárdan a lábát.

Nem vizsgáltam akkor és nem is fogom vizsgálgatni sohasem, melyik szóval lehetne kifejeznem azt, ami az én vörös várkastélyomat oly tökéletlen világgá teszi, de megéreztem, hogy az örök valóságból hiányzik hozzá valami.

Lehunytam a szememet és úgy jártattam körül a mindenségen. Azon a csöpp mindenségen, amelyet embernek látnia, vagy megéreznie adatott. És lehunyt szemem héján keresztül igyekeztem felkutatni benne a legdrágább, legtitkosabb valamit. Mert a legdrágább titkok ablaka a lehunyt szem, még akkor is, ha élő hunyta le. Felkutattam hát és fölismertem és megragadtam abban a csöpp mindenségben egy köntös szegélyét.

Olyan fényes volt az a köntös, hogy a napsugarak köröskörül árnyékot vetettek tőle a földre, a holdra, meg a többi csillagokra.

Megragadtam a szegélyét, szemem elé vontam és fölnyitottam mögötte a szememet. Keresztülláttam rajta. De még azon a fényességen keresztül is csak a szívemet néztem, hogy megláthassam, mi hiányzik belőle. És akkor úgy láttam, hogy vörös várkastélyomból rendre eltűnedeznek a szépkeblű bálványok, csípóvasas bakók, becézett ölebek, harapós kóbor kutyák. Nemhogy hiányzott volna hát valami a szívemből, hanem inkább meg kellett lakottságában fogyatkoznia, hogy teljesebb legyen.

A száz meg százezeréves akarát akkorát dobbant bennem, hogy meg merem ragadni a köntös szegélyét tartó kezet is. Szemem elé vontam a tenyerét és keresztülnéztem azon is, ott, ahol a fényessége már fáj, ott, ahol átverte a szög.

És akkor úgy láttam, hogy olvasztókohóimból minden érc visszafolyik a földre, ahonnan én a körmömmel kapartam ki; fagyasztóvermeimből feneketlen mélységbe hull minden, amit én hóval-jéggel akartam az örök életnek megtartani; tavaszt hazudó üvegházaim pedig porrá mállanak a korcs pálmák és áloék fölött, s olyan virágzásba borul avarjukon a dudva meg a csalán, amilyen virágzást még délöv ősréngetegetei sem láttak.

Elbódultam és bódult fejem valami kimondhatatlanul puhán dédelgető vánkossa hullott. De én még mindig csak a szívemet akartam látni, keresztülláttam hát azon a vánkossan is. Abban a pillanatban láttam keresztül rajta, amelyben megvilágosodott bennem, hogy a kimondhatatlanul puhán dédelgető vánkoss nem golycs és nem pehely, hanem dárdával átszegezett véznácska mellkas.

És akkor úgy láttam, hogy nincsenek többé gógös urak és lődörgő árvák a szívemben; csak fölként királyok vannak, akiket nekem szolgálnom kell, és

hogy az én vörös várkastélyom abbahagyott szárnyai mind leomlanak, mert megérették a leomlásra és ezerszer újrakezdett tornyai mind összeomlanak, mert megérették az összeomlásra; de ami megmarad, az igazán megmarad, mert az mind örökkévaló benne.

Azon a dárdával átszegezett véznácska mellkason keresztül már nem olyan volt a szívem, mint egy megteremteni akart, de megteremteni nem tudott világ, hanem olyan, mint az örök békesség világa, mint az igazi világ, amelyet csak a nyughatatlan emberek vaksága, félelme és gyöngesége oszt két féltékére: egy fagyosra meg egy forróra, egy északra meg délire, hogy amelyik egynek ínyére van, másnak pedig nincsen, azt az az egy örömet nevezze és kacaghasson, ami pedig másnak van ínyére és neki nincsen, azt szenvedésnek nevezze és sírhasson.

És amikor ezen a mérhetetlen fényességen keresztül megértettem, hogy ami egy és egész, azt nem lehet büntetlenül két féltékére osztani, akkor azt is megláttam, hogy nincsenek szívemben holtak, csak elevenek, s bölcső a sírt, sír a bölcsőt úgy öleli magába, mint egyik láncszem a másikat, és hogy az a sok egymásba ölelkező szem csak egy órainga lánc, melyen a föld golyója függ és amelyen, talán igen-igen fáradságosan, de föl is lehet kúszni oda, ahol az örökkévalóság órájának mutatója mutat.

Fogadást tettem, hogy hátralévő életem esztendeit és életentúli életem hátralévő aeonjait mind arra szánom, hogy közelébe jussak annak a mutatónak, mely mindent megért az őt magát megérteni akarókkal. És ahogy ezt a fogadást tettem, abban a szempillantásban megnyílt az a véznácska mellkas, amelyet én pihenő vánkösömül használtam és előttem volt az óra meg a mutató.

És mikor abban a megnyílt mellkasban megláttam az órát meg a mutatót, olyan világosság gyúlt bennem, mint az újszülöttnél, mikor az anyatest sötét mélyéből a napvilágra kerül és most ezzel a nemisálmódott megvilágosodással néztem a magam szíve felé lázas kíváncsisággal.

A meglepetéstől elakadt a lélekzetem. Csodára vártam, de most, ebben az álmodni sem mert legmélyesegesebb megvilágosodásban tökéletesen olyannak láttam a szívemet, mint bárki másét. Nem volt az véres-cafatos húsdarab, sem csodálatos várkastély, sem elkontárkodott világ, csak egy közönséges ember-szív, olyan, mint bárki másé, olyan, mint a többi. Nem jobb és nem rosszabb, nem könnyesebb és nem mosolygósabb, nem királyibb és nem koldusabb; olyan, tökéletesen olyan, mint a többi: *ugyanaz*.

Megértettem a szívemet és olyan boldogságot éreztem, mint a fölfedezők, mikor fölkelkik előttük az esengett part, mert megláttam a magam szemével és meghallottam a magam fülével, hogy bennem percen tovább és tovább az örökkévalóság órájának mutatója.

Ugyanúgy, mint tebenned, aki most ezt olvasád.

Turcsányi Elek
Engedd meg, hogy visszaszaladjak

A hold, a sandaképű hold,
Ma megölelt és rám hajolt.

A fákon apró lángok égtek:
A csillagok a fákra léptek.

A csillagok a fákra léptek;
A fák az úton összeégtek.

Egy csillagot kezembe vettem;
Nem égettet; zsebembe tettem.

Hazáig hoztam ezt a kincset;
Itt vettem észre csak, hogy nincs meg.

Tán nem szereztem igaz úton,
Hogy elvesztettem így az úton;

S majd azt hiszed, hogy ez csak álom;
De elhozom, ha megtalálom.

Engedd meg, hogy csókot ne adjak;
Engedd meg, hogy visszaszaladjak!

Csitt!

Ott lenn a szívben fekszenek,
Piros börtönben fekszenek,
Piros szívem piros kagylóján,
Mint kagylóba zárt gyöngyszemek;
Ott lenn a szívben fekszenek,
Piros börtönben fekszenek,
Piros börtön piros padlóján,
Mint elátkozott hercegek;
Ott lenn a szívben fekszenek
Vágyak, örömök, bánatok
És bestiális ösztönök

(Sok szenvedélyes állapot),
Kiket kedves, gonosz fiúkként
Csak áltatok, dajkálगतok,
Dajkálगतok szívembe lent.
Szívembe bent:

Csitt, csitt, kedves, gonosz fiúk,
Csitt, csitt, gonoszkodó szeszélyek,
Csitt, csitt, mélyszemű szenvedélyek,
Csitt, gonosz legények!

Csitt, öröömöm,
Csitt, bánatom,
Csitt, vágyam!
Aludjam én el,
Aludjatok ti,
Aludjunk el mi lágyan!

Csak várjátok,
Csak várjátok, gonosz fiúk!
Csak várjátok,
Csak várjátok, gonosz legények!
Csak várjátok.
Csak várjátok, mélyszemű szenvedélyek!
Hiszen még élek, félek, még vagyok –
Én istenem, csak addig várjátok,
Ameddig élek.

Csitt, csitt, kedves, gonosz fiúk,
Csitt, csitt, gonoszkodó szeszélyek.

Halott Valdemár lelke

A sugarak ugató kacagással vetették rá magukat izmos karjaira és beleharaptak éles fogaikkal. Valdemár, aki az élettelen tárgyak sajátos mozdulatlanságával hevert a ravatalon, mit tehetett mást, túrte. De egy élesebb harapásra nagyot szisszenve felébredt.

...Egyedül volt és a nyitott ablakon keresztül kajánul vigyorgó pofával bámult reá a Hajnal. Ez a vörhenyes arcú, pohos legény tele volt duzzadó életerővel és lenézte Valdemárt, a halottat. Valdemár tudta, hogy ő meghalt, ennél fogva nem csodálkozott azon, hogy fölébredt. Mohón habzsolta föl az impresziókat és elsőnek értette meg a Hajnal tekintetét. „Beszédes ez a tekintet és ékesen szóló!” – mondotta volna Valdemár, ha egyáltalán szólt volna valamit. De nyelve nehéz volt, mint az ólom és Valdemár halott nem tudta megbillente-

ni. Úgy érezte a szájában, mit valami fölösleges, idegen dolgot, amit legjobban szeretne kiköpní.

A szobát nehéz hullaszag töltötte be és gomolyogva hömpölygő ködök öblös lilasága. Az ég peremén a felhők is lila sávokban rendezkedtek el, és Valdemár, aki világeletében bolondja volt a lila színnek, gyönyörködött. Eszébe jutottak a lila nyakkendők szeszélyes árnyalatai és elvonultak előtte katonás tisztelettel. Mert halott Valdemár úgy nézett rájuk, mint katonáira, kiket harcba küld a búcsúzó király.

Valdemár, amint említettem, tudta, hogy halott, és ezzel megtette az első lépést a Lényeg felé. A második lépést akkor követte el, mikor kilépett önmagából. Ez nagy lépés volt és ezzel halott Valdemár behatolt a Lényegbe. Nem ismerte ugyan még a Lényeg misztériumait, de érezte őket, mert így szólt:

„Valdemár, nagy sejtések rombolják a te földi palotádat! Megjelent nekem a Lényeg és kívánatosabb volt, mint férfikoromban a legszebb asszony. Valdemár, ne haragudj rám, de én érzem, hogy ebből baj lesz! Valdemár, én megjósolom neked, hogy te... bele fogsz olvadni a Lényegbe!”

Szólt pedig az ő hangtalan hangján.

Valdemár tehát megtette a második lépést is, és kilépett önmagából.

Történt ugyanis, hogy amíg Valdemár a lila katonák lépéseiben gyönyörködött, megérezte az ő testének szagát, amely hasonlatos volt az emberi hulla szagához; és föleszmélt.

„Meg kell tagadnom minden közösséget a hullával!”

Ekkor nagy változások mentek végbe Valdemáron. Arcára komolyságot erőltetett és életet holt a lottyadt szemekbe. Az életnek eme két vitorlája kiduzzadt, Valdemár pedig összegyűlt a két golyóban és nézett! És belenézett a Hajnalba babonás, tudatos vágyakozással az Élet után. A hulla meg, ez a kifosztott ereklyetartó, beleakaszkodott, mert meg akarta tartani magának. De a Hajnal erős volt, a hulla gyöngye: Valdemár a nyitott ablakon keresztül kiröppent a szabadba. Az anyagtalanság örült sebességével törtetett föl, föl, föl ismeretlen magasságok felé. Fürdött a fényben, a ragyogásban, a tisztaságban, a levegőben, önmagában, mindenben. Boldog volt, mert megszabadult a földtől.

Valdemár dalolt. Aranyszegélyű felleghajóban ült és énekelt a szárnyas evezők ritmusára. Énekelt valami sohasem hallott, illatterhes, színfoltos zenét és szobrokat gyúrt, palotákat emelt magának harmóniából. Valdemár nevetett az embereken, akik verejtékeznek az anyagon és abból akarják kiformálni a Szépet. Nevetett az embereken, mert úgy érezte, hogy ő lényeg. Tudta ugyan, hogy nem részese még a chaotikus Egynek, de egy beolvadni kész Lényeg-parány volt: a Valdemár lényege. Valdemaré, aki meghalt...

...A hajó oldalába vert apró jégszögecskék megcsillantak a fényben, mert Valdemár, a lényeg, búsult és siratta Valdemárt, a halottat. Búsas tekintetétől romba dőltek a fantasztikus zene-paloták és a szeszélyes hajladozású hangulat-arabeszek. A levegőben egy egyszerű kis szoba bukácsolt, lila ködökkel, ravatallal. Valdemár pedig nagy szeretettel apró, szomorú szobrokat csinált. Viaszsárga, beesett arcú, hanyattfekvő, kicsike – valdemárokat. Egyet, kettőt, hármat, tízet, százat.

Forbáth Imre
Szélképek

Óceánba merült a vihar, most szélkölykeit prüsszenti
széjjel,

hullámok fintorognak,
az ég gyémántréseiből
felhők vakolata potyog.
A szél gyermekkezében erdők vándorolnak,
fák gyantavére buggyan,
Tibet platóin a hó hallgatag lárváját cibálja,
a fjordok ezüstspirálisába szökik,
jégkőböt libellál arktikus tengereken,
Rómában éjbe mártott keresztet processzióját rendezi.

Mindent tud:

ökörnyálat,
árterületeket,
madárfélék gaudiumát,
a falu együgyű harangszólamát,
Transzbajkál ősi dallamait.
Most itt – meg már odébb,
szétízeli a hullámköröket,
partok elúsznak alatta,
köt,
old,
ő a szél!

A hold rézülepét csempészi a pápa levestálába,
fázékony aktok szemérmét csiklandja
s a gyilkos hűvös szekerceélét.

Régi szerzők szerint Kappadócia vihar-
zsákjaiban születnek a szelek. A szél ta-
gadja ezt. Törzsökös hidalgó ő, a lég
forradalma. Bölcsőjében mákmagvakból,
orchideaszirmokból, rőfösáruból, taná-
csos úr kalapjából, viaszábok lobogó
kenderkócából táplálkozik.

Szintézis
tűzből-jégből,
a hó harca
a szél!

Forgó füstöt, börtönök betonpalástjait,
hagymázos krátereket fúr örült csavarmenete.
Ereszek könnyzacskóit facsarja,

majd fehér lassóját a tornyok köré tekeri,
 a szűz szent szobráról lerázza a liliumot.
 A borzalom megráz mindent:

Jaj, jaj,
 kis kenyerünk,
 a tavasz apró sátrait
 lepucolta a szél!

Széjjelfutnak küllői,
 a szél vidám kereke forog tovább.
 Tárnák fekete gerincén,
 bozontos föld forró álmain
 a mindenség dúrja,
 a félelmetlen gyermek,
 a szél!

Kozmikus porral keveri fenyvesek ózon szuszogását,
 világos és borús síkokba tördeli a horizontot,
 törpe öblök zsvaját cipeli
 vándorsziklák, sóstavak, eukaliptuszfák közé.
 Kalózhajók vitorláiba fekszik s a színházak
 merev kulisszáiba tántorog.
 Vágányokra kúszik s gumitalpain lohol
 a bamba expresszek után.
 Sürgönydrótokba belebeszéli volapükjét.

Karsztokon
 elszórja az egyszerű vetést,
 Indiában
 pagodák istenszörnyeinek csontszívét.

A pergýártók asztaláról lefújja a fáradt iratokat,
 a polgár
 üde nyálcsorgása eláll!

Bankok rácsain tolakszik át s inflációt okoz –
 a hegyek felett, a hegyek felett,
 a hegyek felett
 nyújtózkodik a szél!
 bazaltízületeket ropogtat. –

Halljad már, farkasfogakon gyilkos vágákat orgonál:
 Katonamarsok szuronyok vertikálisait noszogatják,
 gépfegyverek
 rombikus zörejét
 hurcolja már a szél!

Avult buzogányok is boldogan felbégetnek a múzeumban.
 Elég!

a nap fénygyökerei megkötik a bolygó képleteket,
 egyszer ők is fáradtan az ég emlőbimbájára csüngenek,
 meghaltak a szelek,
 de még tapinthatod bennük
 szelíd vagy bosszús angyalok lába nyomát...

Kalandorok

Cethalással mennek ők a bálnatengeren
Alaszka fehér öbleiből
vagy a Mississippin vörös tutajosokkal,
szigonnal, mérőléccel vagy nagy halfogó hálókka.
Legyűrik a sanyarú talajt, sarcolják a vizek aranyporát.
Sziklákat görgetnek, felszippantják a pampák harmatát.
Dél felé szólítja őket vándor ösztön, észak felé
vetíti az északi fény.
Felismerhetetlenül egyformák, éber csontos koponyák,
inas rettentő tenyerek.
Színük egy a nappal, jéggel, pálmaligetekkel,
s az orvvadással siklanak forráspart szarvasa után.
Medvevadással ballagnak irdatlan füstélyokkal vállukon,
kiöblítik a katakombák vakondhasát s a
bárgyú fétiseknek meglöpják rubin szemét.
Anyjuk nincs, lehet, anyátlan születtek valami
vad árok fenekén,
s ha a busman nő kiejt egy gyermeket öve alól:
talán ők azok – talán az övék!
Sötét fantomokkal mennek, s íjuk pendül
az egzotikus éjjelen,
talán a kobra, talán a hiúz potyog a gallyak közül,
talán a paradicsommadár,
talán a maori lány, talán a duzzadt ajkú hold
Zambézinél, hol a nagy víz zuhog
Óceániában, hol a Szargasszó-tenger örvénye dagad
vulkánok sparihertjeiben ezertó finom ködén.
Lehet: Üdv Seregével mennek, síppal, hegedűvel
dicsérik a vállalkozó szellemű Urat
vagy papreverenda alatt
ekrazitos kenőccsel kenik el az alázatosság
szemölcsseit,
néha fehér házakba ballagnak rémes lárvákkal
hónuk alatt,
nyomdokukban nehéz csöppekben hull a vér. –
Mindenki ismerni véli őket, sötét legényeket
a mammut hegyekből,
kinőnek a mészkövek közül, gyopárt, sastollat
hordanak süvegükön.
Kifosztják az inareszkető vándort, primitív postakocsit.
A sürgő bolondos városokban megrontják a
serdülő leányt.
Ravaszhöz szemüket tündöklőre sikkasztotta a fény.
Durvák és szemcsés anyagúak, mint a tengertől

kilúgozott konglomerát.
A polgár ágya alatt vannak irtó késekkel
fogaik között,
s a paraszt fazekánál is a szénaboglya árnyában.
Széllel egy iramba szállanak a patakvízzel s a
golf forró kacskaringóival
s pehelykönnyű ballonokkal utaznak toronyiránt. –
Akik velük indultak el, kis kunyhókat
építettek rég,
békés lélegzettel művelik kertjüket-földjüket,
a bukszákba fülig tömik a jó pöngésű
kerek fémeket,
majd derék halmok alá fekszenek, miket megszentelt
a pap és puhára áztatott a könny...
A kalandoré a minden és a semmi,
a júliusi hó s a novemberi nap,
a felihatatlan óceán s az oszthatatlan tér. –
Fák gyökereivel hajtanak réztárna alján
sivalkodó gyártelepeken,
gerjedt kaszárnyákkal mennek bronzsörényű
ágyúcsöveken,
ülnek a tornyok legtetején és csákláznak
a fényben úszó porszem aranya után,
sátrakat feszítenek gyülevész piacokon s
cölöpházakat vernek a mocsarak szívéen...
Egy nap,
ha kifordul szájukból a békétlen kenyér,
egy nap lehullanak bénult tagokkal,
fázékony madzagokon lógnak a park türelmes fáin,
folyókkal hullámoznak a tengerek felé, némán
elnyeli őket a tér, a tér.

Remenyik Zsigmond
 A gyilkos megkísértése*

1.

Bánatot hordozott,
 messzi földekről indult,
 s ahogy úttalan útjait róttá, gyakorta elvétette a távoli fényeket,
 léptei pedig, bárhova tapodtak, nem hagytak nyomot.
 Ködbevesző, irdatlan, szomorú templomok sorakoztak elé,
 de ő kikerülte mindet, mert gyilkolt,
 s keserű kegyetlenség lepte a lelkét, gyűlölet az emberek iránt.
 Komor, szagatott gerincű hegyeken kelt át, vadak rontottak rá,
 medvék, farkasok,
 de látván a tekintetét,
 szemeiben a két kést, félholdat, hét csillagot,
 barlangjukig hátráltak, és nyüszítve
 felfalták tulajdon kölykeiket!
 Nem az első, nem is az utolsó eset!
 Terméketlen, repedezett földek ékelődtek a hegyek közé, vad pusztaság.
 Széles, porba vesző útjain haladt előre,
 melyek úgy heverték ott, mint pej paripák a holdfényben.
 Ó, boldogtalan!
 A völgy szilfáin baljós jelek csüngtek,
 letűnt századok morc, vérengző, rejtőző harcosai,
 de ő rettenetes gondolataival a fejében csak várt, átkozva várta a jövőt!
 Tagadta az isteneket,
 a hitet,
 a lelket!
 Elborult, sötét gyűlölet
 forgott benne az emberiség iránt.

2.

És a vizekhez ért.
 Hatalmas, szürke folyamok hömpölyögtek le északról,
 a parton egy-egy révész álldogált csupán merev, moccanatlan
 fejjel.
 Vakon, sápadtan faggatták:

* A verset Remenyik spanyol nyelven írta, eredeti címe *La tentacion de los asesinos*, megjelent Chilében, a Tour Eiffel kiadónál 1922-ben. (A szerk.)

Hová
igyekszel?

Ő pedig a próféták mozdulatával felelt:
Ismeritek a gyilkost, aki kegyetlenséget s gyűlöletet
hordoz a vérében? Ismeritek?

Én vagyok az!

Ezzel végiggázolt a folyóparton, a szigetek gyökereit elszaggatta,
és megbolygatta a természet rendjét!

Így köszöntött rá a harmadik éjjel.

Ekkor álom települt a fejére, a szívére,
hegyromra kapaszkodott fel, a szemeiből kipottyantotta
a félholdat, a hét csillagot,

és felhelyezte az égre!

Végigaludt hét végtelen éjszakát,
lezárt szemhéja alól kiemelve és szoroson markolva
a két kést.

3.

A nyolcadik éjszakát követő hajnalon
a félholdat, hét csillagot, két kést
a nyitott szemeibe visszahelyezte,
leereszkedett a megroggyant hegyről,
friss mezők és kristálykék tavak távolába tekintett,
addig, amíg hatalmas foltjaival el nem fedte a hó a napot!

Ott volt minden a térben:

anyag,
energia,
föld!

Cinkosai, a gyilkosságban segédkezők előtt
tömlőcárcsok meredeztek,

ő azonban szabad volt!

Farkastermészetét sírásó apjától
és mártírok bélyegét hordozó anyjától örökölte,
és egy volt Jézussal,

foszlott ruhában törtetett át
a dombokon, mint akinek már semmi veszténivalója!

Kidöntötte a sírdombokon a kereszteket!

Irdatlan zöld lámpások vonultak elcsigázott vándorként
a mélységben, feléjük igyekezett,
tikkadtan, szomjazva.

Távoli szénakazlak felől kutyaugatás hallatszott és harangszó.

A Kelet hangja, ahonnan ő jött!

4.

A fáradt zöld lámpások elmaradoztak, eltűntek
a dombhajlat mögött,
és elérte az alkonyi fényben villódzó, megrakott kazlakat.

Bánatos képű, horpadt mellű
muzsikosok gubbasztottak a szalmasárga homályban,
mulatósnál mulatósabb
nótákat pengettek és húztak gitáron, hegedűn, bőgőn,
de a szemük éhségtől csillogott.

Meglátta őket,
s ezt kérdezte:

Figyelitek a fák árnyékát? A hegyek keletről
már ereszkednek alá, rövidesen ideérnek. Mit akartok?
A gyilkos szől hozzátok! Látjátok nyitott szemeimben
a félholdat, hét csillagot, két kést?

Zenész vagyok én is, ám megvetem a hangszereket!

Érzem, hogy hegyek fölött szálllok,

és a természet kiáltozik hozzám!

Hallom a viharos tenger üvöltését

és a sívó, terméketlen földek zokogását!

Kiáltanak az őserdők, halljátok?

A hangok és a tettek testvérek,
de ti megölitek mindkettőjüket.

Megvetlek titeket! Éheztek?

Ott legelnek a pampán a földesúr nyájai:

hajtsátok el őket napnyugatnak!

Éjszaka füleljetek a kiáltásomra! Szólni fogok!

A muzsikosok odaszórták a hangszereiket a kazlak tövébe,
és elhajtották nyugat felé a nyájukat.

5.

Leszállt az éj,
bólogattak a vaksötétben a fák, de ő észre sem vette őket.

Az erős szél lökte, cibálta, a gyomra korgott,
ezért betért egy marhaistállóba, ahol nyúzott arcú napszámosok
ültek a félhomályban, kecsketejet ittak és szalonnás kenyeret rágtak.

Közéjük ült, és megszólalt: Éhes vagyok!

Megosztották az ebédjüket vele.

Mocskosak voltak, egyszerűen beszéltek,
de ólomnehéz szavak zuhantak ki a szájukon, nagyokat koppanva:

nyomor!

munka!

jövő!

próféták!

megváltás!

Ennyi nehézségtől el is fáradtak, lehajtották fejüket az ágyaikra,
és mély álomba szédültek.

Ekkor csendesen kiment az istállóból, feltette följe
a félholdat, a hét csillagot,
hogyan vigyázzák a bentiek álmát,
de a két kést a szemeiben tartotta.

Loboncos, fehér kutyák ugattak a forrásoknál, a gazda kutyái,
aki kint aludt a kazlakban!

Felkapaszkodott a fészere, onnan a magtár tetejére,
onnan a távoli hegyekre pillantott,
oldalukban észrevette a nyájak és a muzsikosok körvonalait,
kivette a két kést a szemeiből,
és a horkoló gazda homlokán keresztbe állította őket!

6.

Lemászott a magtár tetejéről,
leakasztotta a kormos üvegű lámpát a falról,
és sorra lobot vetett a szalmakazlakra, fészere és magtárra!
Visszatért az istállóba, ahol a napszámosok az igazak
álmát aludták, s megérintette a vállukat.
Felkeltek, mire megmutatta nekik a ropogó, táncoló lángokat.
Reszketve

óvakodtak a tűz felé, mint az állatok, akiket riaszt az erők játéka.

Ő pedig égre emelt karral beszélni kezdett:

Nézzétek a kezeimet, és ne féljétek!

Látjátok a kopár földeket? Duhaj északi szél fúj,
mégsem fáztok. Tiétek a föld, könyörögjétek a megváltásért!
A forrásvízben csutakoljátok le szennyes testeteket,
foglaljátok el a gazda házát, és dolgozzatok
a saját boldogságotokért. Én délre megyek! Fáztok?
Égnek a szalmakazlak és a magtárak:

Melegítsétek a testeteket!

S mihelyt előbukkan a nap, gyertek délnek!

A napszámosok könnye patakokban folyt az örömtől,
kiáltozó, nagy fák jöttek és imbolygó, fáradt, zöld lámpások,
mind odaültek

az északi szél fúvásától egyre viháncolóbb lángok köré,
és átmelegítették gyótt testüket.

7.

Röviddel ezután már a temetőn haladt át,
friss hantok szélén tusakodó árnyakat pillantott meg,
sírások verekedtek ott a hullákkal!

Meglátva őket
az apja jutott eszébe,
ekkor elsírta magát
és ismét elálmosodott.

Álomba merült, hatalmas hegyek, tengerek és ködbe burkolózó
templomok tűntek fel előtte,
és holt szüzek, kifordult, düllelt szemmel.
Hajdan termékenyek voltak mind!
Hítes társai jelentek meg ezután, tömlőcben,
rács mögül szölongatták énekhangon, a nevét ismételve.
Végül édesanyját látta, amint fenn, hegytetőn térdepel.

Hosszan sírdogált ekkor.
Éjfélre járt, mire talpra állt.
Fára kapaszkodott fel, széthintette az égen
a félholdat és hét csillagot,

és nyomukba eredt.

Egyetlen lelket sem látott semerre,
csupán az árnyéka lépdelt szorosan a nyomában a kietlen földeken át.

8.

Sűrű homályban bolyongott,
ökönyi nagy fekete hollók kerengtek felette a levegőben,
és a párás ködben álló dombtetőn megpillantotta a magányos kolostort.
Jókora mérges gombák pöffeszkedtek a kolostor harangtornyának
tövében, s a tekervényesen

körbefutó árkok kígyóveremről árulkodtak.

Ekkor megérezte
a vég
kezdetét!

Letelepedett a dombra, és így szólt:

Meg kell változtatni a természet rendjét!
Meg kell változtatni az anyagot.
De kiben lakozik ehhez farkaserő? Én vagyok a gyilkos,
apám sírásó volt, anyám a mártírok bélyegét hordta magán,
a tenyeremen ül az Isten, én vagyok a gyilkos!

Fojtott, könyörgő hangot hallott ekkor a mélyből,
felkelt a dombról,
hatalmas, kitárt kaput látott maga előtt,
a boltozata alatt töredezett lépcsőkkel, amelyek pincébe futottak.

Ekkor a félhold a hét csillaggal együtt

alászállt az égből, hűséges kutyaként elnyúlva odafeküdtek a kapuhoz,
 így nézték a gyilkos bánatos szemét,
 amely ugyanúgy fénylett, mint a tulajdon testük!

9.

Tétovázás nélkül belépett, lement a lépcsőn,
 és a pincében, lámpafénynél seregnyi barátot talált,
 kemény köveken kuporogtak, és az emberiség agyát-szívét falták.
 Színes hullák csüngtek a falakon,
 a mennyezetről pedig alvadt vér potyogott!

A gyilkos ekkor összeroppantotta a tulajdon lábát,
 felszakította a mellét, kitepte a tüdejét, a máját, a beleit,
 és a lámpavilágnál a barátok
 elé tárva mind így szólt:

Én vagyok a gyilkos,
 s itt ül az Isten a tenyeremen! Most már csak az erőt akarom.
 Majd én megváltoztatom a természet rendjét.
 A félhold és a hét csillag a cinkosaim már, értitek?
 Ti csak a múlt egerei vagytok, én viszont a jövőbe kiáltok. Halljátok meg!
 A hegyek és a tengerek, az anyag és az erő mind
 a szavamra vár az éjszakában. Mit akartok?
 Ha felkel a nap, a köd is előhőmpölyög, s akkor mind elvesztek.
 Faljátok a májamat, tüdőmet és beleimet, igyátok
 a mennyezetről csepegő vért, és reszketve várjátok a napfelkeltét!
 Jön értetek a kegyetlen halál.

10.

És remegve ették a belét, a tüdejét, a máját,
 és zokogva kegyelemért esedeztek, de látva hályogos szemeiben
 a két kést,

tudták, már csak a napfelkelte és a halál vár rájuk!

Koponyájuk fölül leemelte a lámpást, felment a lépcsőn,
 intett a félholdnak és hét csillagnak,

visszatette őket a szemeibe,

és továbbindult a ködben.

Óriás mesefák dugták ki a fejüket
 a dombtetőn, vadállatok viharzottak le szédítő ugrásokkal a hegyről,
 így ért el kezében a lámpással a fennsíkhoz,
 ahol részeg hóhérok kurjongatva táncoltak egy véres asztal körül.

Nem messze tőlük hét vérpad állt akasztott hullákkal.

Megpillantva őket így szólt:

Nincs halál!

Én vagyok a gyilkos, s hatalmamban áll,

hogy termékennyé tegyem az anyagot! Nincs halál,
 mert az erő örök. Keljetek föl!
 És kivette a hét csillagot a szemeiből,
 és a hét akasztott ember tenyerébe nyomta!
 Mind feltápáskodtak,
 kék volt a testük,
 és nádcukor az ujjuk.
 A kezüket is lábnak használták,
 így követték a gyilkost, amint leballagott a fennsíkról.

11.

Völgybe érkeztek,
 ahol seregnyi asszony ült félkörívben, a lábuk fekete,
 a szájukban egy-egy hosszú égő gyertya.
 Nézte őket,
 a magányukat, a meddőségüket,
 és addig nézegetett, amíg öröm nem gyúlt a szemükben!
 Ekkor hátrapillantott,
 meglátta az akasztottakat,
 a kék testűeket, a cukorujjúakat.
 Így szólt hát az asszonyokhoz, akiknek duzzadó gyémántgombocska volt
 mindkét mellbimbója:
 Én vagyok a gyilkos, s ezekben az akasztott hullákban
 csörgedezik már a vérem.
 Kékeszöld a testük, cukor az ujjuk! Szeretitek őket?
 És a fekete lábú asszonyok, akiknek egy-egy
 hosszú gyertya égett a szájukban, boldogan suttozták:
 Igen, szeretjük őket!
 A gyilkos felültette
 a lámpását a hegytetőre, és elégedetten nézte az akasztottakat,
 ahogy szeretkeznek a magányos, meddő nőekkel,
 kiknek egy-egy hosszú gyertya égett a szájukban,
 várakozásuk jeleként.

12.

Azután felkelt,
 útnak indult,
 kitárta a város kapuit, ledöntötte a gyárkéményeket, végiggázolt a külvárosokon!
 A nap előbújt a hegyek mögül.
 Megszámíthatatlan sok nyomorult, törött karú munkások,
 éhségtől szepegő csecsemők, az éjszaka lányai
 mind menekültek már a gyárakból és külvárosokból!
 Riadtan, remegve faggatták:

Ó, mondd, mit akarsz?

Mire ő

válaszképpen összetiporta a palotákat is.

A tornyokból a tengerbe pofozta a harangokat,
majd kivette a két kést a szemeiből,

és így szólt:

Én vagyok a gyilkos, és itt ül az Isten a tenyerenem.

Ismerem a természet titkait,

a nap, a hold és a csillagok porából született a testem!

Apám sírásó volt, anyám a mártírok bélyegét hordozta magán,

az akasztott hulláknak jutott a vérem,

a meddő nőknek a magom.

Látom, hogy az anyag elhasználódott, és tudom,

hogy meg kell változtatni a természet rendjét.

És egyszeriben farkaseroőm támadt!

Keressétek a szabadságot!

Hallgatták a szavait, és felzokogtak.

A munkások összetörték vértől ragacsos szerszámaikat,
az éjszaka lányai pedig csecsemők könnyében
megfürösztyötték az arcukat!

13.

Felkelt a nap!

Ekkor mindent eléjük tárt: hegyeket, őserdőket,

zölden tobzódó mezőket, selymes dombokat,

folyókat és tengereket,

s így szólt:

Nézzétek: ugyanabból az anyagból vagyunk!

Az állatok, a fák, a virágok és a füvek mind a testvéreink!

Nézzétek: a nap nyomán halad a hold, és a holtak szemében újra gyúlnak
a fények!

És lágyan megcsókolta a dombok hátát és a holtak homlokát.

Fent ült a hegyen.

Feltűntek a muzsikuskok és a napszámosok,

táncoltak az őserdő fái és a vadállatok is!

Mindnyájan hozzá fohászokdtek,

mert övé volt a hatalom,

benne volt elég hit,

s ekkor kibújt

a hold a szeméből, és felröppent az égbe!

Ó, nyomorult

életem!

Ki vagyok én

a gyilkosság kísértésében!?

Kállay Kotász Zoltán fordítása

Pán Imre

Az ősjelenet

Ne rémülj meg: ég és föld meztelen.
Minket befödnek a legendák.

Elmondom történetünket:
az ember mitológiáját.

Szerettelek, mint az állatok, követve a sugárzó lelket:
a test szagát; és szerettelek, ahogyan istenek szeretnek:
mint felhő, árnyék, hús föld, fa, lombtalan,
kígyó, gyümölcs, fa, melynek lombja van; aztán szerettelek,
mint ember asszonyt, a vágyak négyütemű
évszakában, a klasszikus csóktól a szűnő eszméletig;

de bármilyen mély volt az éj, mélyebb,
mint lenről a tenger,
mikor sötétje fölágaskodik
és mégsem láthat már a csillagokba,
mert fátylat vont fölé a csönd: a tegnapi szél –
eszem egy kis résen át mindig csak azt figyelte,
hogyan miért? miért? miért él, aki él?

Ifjúkori barátom, kit azóta élőholtta rágtak e farkas-évek, óvott attól, hogy eszemet veszítsem. A majom is elmélkedik a fán! Elnéztem olykor, ahogy elmereng, fürkészsze, mint költők, a távot, amely, nem tudták, lassan hozzánk vezet. Most mégis becsukom e rést, öntudatomnak keskeny periszkópját; a vérző földet úgyis elborítja a szenvedélyek roppant tengere.

Ez a versem: utolsó jeladás.

Emberék, mint az órák, meg-megállnak, de az idő sohasem ad pihenjt. Menjünk tovább, kelj fel, indulj te is. Én a víz útját követem ezentúl; te a madarakét? Ne kérdezz, nem én mondom meg, hol a cél. Mindennek, ami van és mindenkinek, aki él, csak önmaga adhat értelmet. A lét értelme az, hogy van. A puszta lét az ősi szépség.

Íme, a víz példája. Két hidrogén s egy oxigén szerelme, réunion á trois, így mondá Casanova. Vegyészek, apró máglyák fölött, kegyetlen lombik-inkvizícióval, tudósok, istenromboló gépóriásokon, lassan kiveszik Isten minden titkát. Ezért a gyász: Istent temet korunk! Nincs élő törvény, tört kőtáblára írva; a nagytókon át még homályos az új kinyilatkoztatás.

A víz okos, nem faggatja az Istent, a víznek nincs miértje.

Piros nyelvek, fehér fogak, szürke csőrök, sárga gyökerek
s a barna föld hiába rágják, szívják, szürcsölik,
nevetve fut le a hegyről!
(Ez a vonzás parancsa.)
Lenn lustán, úrként hentereg,
s ha megunta a földeket,
égbe száll (ez az ég parancsa);
s millió fia élén újra
visszajön, mert a föld beteg.

Becsapom indulataim ajtaját eszem előtt s érzéseim lakatját teszem rá. Ezentúl csak felejték! Ezentúl csak felejték; mert már tudom a titkot! Tudom, hány vad mutatványt tud a múlt. Ismételd meg, könyörtelen parancsra, ismételd meg, amit akárki tett. Ember, vigyázz! Előtted öltek és szerettek; kés is, kenyér is van az asztalon.

Az ember Minden, ami Volt, és Valami, ami Lesz.

Az ember Noé egész bárkája egymagában. Részeg Noé! Ő küldte a békegalambot s lányaival szeretkezett. Mért választott az angyal egy részeget?

Marakodó ösztöneink ráfonódnak az idő kerekére; ez az igazi Laokoon-csoport. Fülelmehez emelem órámat és hallom egykedvű lüktetését – de nem, ma nem, ma megint fejemet hajtom karomra s hallom, hogy fojtva küzd előre, dobban a tiszta szív-idő...

Ma van a kígyók, békák bálja,
sistereg, forr sok mérges nedvem:
a vad, a rossz ősz-természetnek
emlékét kell ma eltemetnem.

Szegényember társasága

A csöndet a legkönnyebb elűzni,
ezt még a szegény ember is tudja.

A sötétség már maradandóbb.
Bebújik a szoba sarkába, bútor alá, ruha ráncába,
és újra előjön, mikor másik oldalára fordul a föld.

A fáradtságot felejteti az álom.
A szomorúság veszedelmesebb vendég:
áthatol ruhán, bőrön, a sejtek apró részén a szívbe,
a fejbe, s csak akkor kergethetjük el, ha magunkat
is elűzzük.

A jókedv olyan, mint a gazdag rokon,
egy-két szót szól, s már szalad.

A betegség rosszakarató rém.
Szegény ember sohasem gyógyul meg egészen.
A betegségnek olyan a pénz, mint ördögnek a kereszt,
ezért jól megvan a szegénynél.

Legfájdalmasabb mégis az éhség.
Nem, nem bújik el: te is hiába bújlsz előle.
Letakarhatod a tükrotd, mint mikor halott van a háznál,
akkor is szembenéz veled,
ha a néma fal felé fordulsz –

és éppen csak annyi hely marad szád
és a hideg vakolat között,
hogy kiszállhat leheleted.

Mihályi Ödön

Fekete vihart kívántál...

Néked terült a rét a pufók domb alá, néked áradt az út
az égalja felé, néked, tenéked –
láttad-e egyszer, zavart szemed látta-e a bárányok
tört mosolyát, minden állat fiatal táncát, életét,
mely most virít ki a lombok alatt, a fák alatt,
a legelőkön szerteszt, parasztlányok danáján, esők
csurgó zenéjén – a táncot, az eke szarva mellett,
a föld hullása zsörtölődő hangján, a táncot?
láttad-e, vártad-e az ájult tél után, a színtelen fehér
gyász után a százszínű játékot, apró kedvet?
vagy fekete vihart kívántál, csattogó zivatart, letört
kalászkok közt akartál állni, haragos vetések sáros
zöldje közt...
mert a bárányt levágják, a parasztlány szoknyát terít
ázott fejére, ménkő nagy puskás nagyúr lépdel a
kavicsok közt, sután köszönnék a fáradt parasztok,
lesöpri a szél az ártatlan levelet, fekete a vihar, hajolj
a földre, átkozott búzén nagyapád hullája markol,
valami jelre behúzza farkát a csődör – véres-e az
alkony, hogy szemedbe sebez?
vakon állsz a szántás előtt, üres az ég, tátong a határ,
vak szemed mögött a béres ostora zendül és hat ökröd
lassan kilép.

Így vagyok veled

Még tegnap bűn volt a mosoly is, ha virított a kert,
most márciusban a szemed ablaka mély
kráterek csodáit rezgeti.

Te elém terítetted az utad boldog iramát,
és a kezed árnyában hús menedék az extázis pillanata,
az öled egyszerű cél,
az öledből nőnek a legteljesebb szépek.

S ha eddig csak a szavaim könnyűsége játszott
a lehetséges jóval, a végtelennel,
ahová kinézett a kedvem, mikor már kimart
a kávéházi füst,
az öled fiatalzagú öble szabadabb börtön, mint a tér:
egyedüli élet.

Ó, mennyi lélek úszik most belém,
mert folyton bicsakló mámorral élt huszunkét évem
törvénye vagy,
ami emberré parancsolt.
Te: tudatlan erők eredője, asszony.

Neked már tavaszi anyaságuk játsszák a világok,
én még az elmálló parázspan, az időben élek
és testvéreim az emberek.

Te élménye vagy a földnek,
elementum
és én csak ember.

Így vagyok veled,
és így csoda, hogy szeretni tudsz engem.

Mint az akasztott

Mint az akasztott, kit idegen törvény ingat,
lógtam át e napot, bocsánat érte, Isten.

Cigányasszony hordja a sorsot, garasért méri, mint a homokot,
néha meglibbent a szél, és utána hajlok.

Így, így uram, ennyi történt reggeltől estig.
Megvettem valamit, és eltékoztam.

Palasovszky Ödön

8 boldogság és mandulavirág

Ez is azon az emlékezetes télen esett, mikor az elvetemült gyümölcsáros garázdálkodott a városban. Mérgezett gesztenyéket árult és rengeteg embert megbabonázott, míg aztán elvette méltó büntetését. Egy pap is vásárolt a gesztenyékből, Péter Gé. Ezzel meg ez történt.

Bemegy a templomba és prédikálni kezd a 8 boldogságról. Egyszer csak, mintha megszálná az ördög, valami forróságot érez a mellében és mindent visszafelé csavar. Mintha valami hihetetlen úr volna odabenn, ahol a szív ver, és virágzó barackfák szállnának föl és alá. Tik-tak! Kedves szemek és szitkok, csókok időszaka és jóvátehetetlen lépcsőnjárások esztendői bukkannak fel egy körömfeketényi idő alatt. Emlékek – fölül egy béna Szahara, ami mindent betemet – fáj, fáj – de ezek a barackfák a sahara-paplan alatt, ezek a virágzó barackfák egyre csak szállnak föl és alá. Tájékok, tájékok, hidak és szédülések és szakadékok – most föl a lépcsőn, föl, csak föl, cipelni, csak cipelni ezt a rettenetes nehéz batyut! Milyen rab az ember – és hogy fél, hogy fél! ó ezek a szorongások! – De a barackfák egyre szállnak, hát miért nem szólt soha senki róluk, hát miért mondunk mindig mást, mint ami barackvirág, mint ami száll és dobog – hiszen ezek dobogtatják az ember szívét...?

És mintha pirosan, pirosan úszna. És így kezdi meleg szemekkel: „Boldogok a gazdagok, mert ők poggyászok nélkül utaznak, boldogok, akik telve vannak harcokkal és mámorok gazdagságával. Boldogtalanok csak a szegények.”

A hívők közül valaki megtántorodott, mintha homlokon ütötték volna, aztán egész testében reszketni kezdett. De rajta kívül senki sem vett észre semmi különöst. Már ez is a gazdagok szekerét tolja, dörmögte egy vörösbajuszos kőfaragó. De a barackfák egyre integettek: „Boldogok, akik kacagnak, mert a sírás és nevetés könnyei között mi a különbség? Hajnalban hallani az ölelők nyöszörgését, de a máglyán senki se sírt! Boldogok a kacagók, akik teljes kedvükben elégnék, mert a teremtés fájdalma övék.”

„Boldogok, akik nem az igazságra szomjaznak, mert az igazság mindig más, az igazság arca forrong – boldogok a forrongók, adjátok át magatokat a lüktetésnek, csókra szomjazzatok – mélységre és magasságra!” Bizony ezek a nehéz cipők feltörik a bokákat, és a ruhák is szorítanak. Éjszaka futni az országúton, mikor halottak feküdhetnek az árok mentén – sötét szobában és erdőn egyedül, rettegni a látomásoktól és a szél borzasztó hangjaitól – nem, nem – így bezárva lenni! és így állni! csak állni! magánosan és nem merni nyúlni senki felé!... De nézd csak, a barackfák találkoznak a halottakkal, és a halottak milyen szépek... Tik-tak! A peremek most megnyíltak, az éles kavicsok felpattantak, mint a gesztenyék, és szétterült a kedves zöld fény – ebben aztán már öröm járni. Zöld, zöld! Ahá! Hát azért sugárik úgy, aki prédikál.

„Boldogok a tisztátalanok, mert ők az igazi kóstolgotok, ők az igazi utazók völgyeken, csúcsokon, tengereken – láz csontjaikban az iszap, mely ragyogni szeretne és bugyborékolni, mint a vér, hajtja őket az iszapkapitány, mert fáj az,

ami tisztátalan, és gyullad, aki fáj. Tik-tak, tik-tak, mindennek legalján ugyanaz lakik és fodrozódik.”

Csókók, csókók. Egy távoli világrész örvénylő szele kapta el. Valahonnan délről, egészen délről.

„Boldogok a féktelenek, a szakgatók, akik bántanak, a bántók. Mit vesznek ők el? Fájnak ők, gyújtanak és nyitogatnak. Bánt, ami van. Bántsatok csókkal, szépséggel, meredek világokkal.”

Valami nehéz varázslat tartotta lenyűgözve az embereket. Most már érezték, hogy valaki gonosz játékot űz velük. De mint az istállóba zárt állatok a földrengés előtt, hördülve, nyöszörögve hánykolódtak a padokban, anélkül hogy meg tudták volna mondani, mi az a veszedelem, melynek közelsége zsilipeket tép föl bennük, torkukat szorongatja és mint átláthatatlan felhő tódul az agyukra.

Páter Gét már semmi sem tarthatta vissza. Meggondolatlan szerelmek űzték. Mondd ki! Mondd ki, incselkedtek veled, mondd ki mindent, ami barackvirág, mindent, ami mandulavirág! Kék selymek hömpölyögtek és déli szél fúj, déli szél...

„Boldogok az irgalmatlanok, mert irgalmatlanok a fák és a csöppek, irgalmatlanok a szerelmes ölek, a közel, a távol, a szembenállás, irgalmatlan a fény! az emlék, a születés, a játék – irgalmatlan minden, ami teljes bennünk és körülöttünk.”

Egyszerre imbolygó árnyak emelkedtek zihálva. Innen is, onnan is. De ez még csak a hatodik boldogság volt. Páter Gé újra színét változtatta, mint aki kék.

„Boldogok a háborgók, mert viharok vannak a földön és a föld felett, folyton alakuló változás, mindig változó folytonosság. Boldogok a békétlenek, keserű ingeikben, az ellenkezők, akik összecsapnak, mint a nő és a férfi, a bontók, akik zajlanak, mint a természet meleg erői és szabadok, szabadok, mint az édes katasztrófák, melyek egyaránt teremtenek és pusztítanak – és jól teszik.”

A barackfák tánca egyre vadabb lett Nem is barackfák, mandulafák. Egy erdő kergetőzött. Most – az egész gyülekezet színe előtt – egy virágzó mandulafa jött át a falon és ferdén keresztülszelte a csarnokot. Lassan úszott a mennyezet felé. A padokból a szószékig szivárgott a nehéz szűkülés. De Páter Gé mindebből semmit sem hallott. „Mondd ki, mondd ki!”, incselkedett vele a mandulafa. „Hát te honnan jöttél”, akarta kérdezni Páter Gé. „Azt hittem, a mellemben lakol.” Vajon mi fog történni? El lehet-e viselni ezt a sugárzó bokrot?

„Boldogok a bátrak, a szabadok, akik soha nem szenvednek csorbát, a mindig résen állók, a forró-medrűek, a pozdorjázók, akik sohasem késlekednek, akik elmerülnek és hömpölyögnek – és szétszórják magukat, hogy újra találkozzanak önmagukkal.” – –

A virágzó mandulabokor lassan úszott a mennyezet felé. Egyik ágával súrolta a papot. Ekkor úgy rémlett, mintha az egész csarnok valami irtózatossal dörrenéssel kettéroppanna, akár egy jégtábla – a pap a szószékkel a magasba lendülne, a többiek pedig süllyednének – süllyednének viharzó átkaikkal. – –

A varázs megtört. Öklök és bosszúálló rikácsolások százai zúgtak a pap felé. Lövés dördült el. Páter Gé megnyúlt, mint egy végtelen sugárzó mandulafa, amit elborít a karmazsin, aztán lehanyatlott az ő bolondos tik-takjával és hancúrozó virágzó cserjéivel.

A gesztenyesütő, mikor késő este arra járt, megütődve ismerte föl egy hóbagyott hullában a papot, aki kevéssel azelőtt gesztenyét vásárolt nála. „Veled

ugyan elbántak! – Akad egy kis hely melletted itt a hóban? Még néhány gesztenyén túl kell adnom, aztán majd melléd fekszem. Nincs kellemesebb ágy, mint a puha fehér hó. Aztán csak nem nézhetem ezt a rettenetes józanságot, muszáj, hogy egy-két részegítő gyümölcszel valami kis varázslatot úzzek! Nem kisebb dologról van szó, mint hogy mindent fölforgassunk fenekestül. Tudod, Páter Gé, új szerződést kell kötnünk a férfi és az asszony, a fiatalok és az öregek között.”

Még egy kis ideig ott állt a gesztenyesütő, nézte, hogyan szóródnak szét a hívek és hogy viszik szerte fogcsikorgatva, nyögve a pap beszédének nehéz átkát, mintha tropikus növényzet forró magvait hordanák széjjel a januárban. Akkor lehajolt a halotthoz és szeretettel simogatta meg a homlokát. „Jól van, Páter Gé”, mondta neki, „szép tőled, hogy ilyen szépen beszéltél.” És egy virágzó gallyat szúrt a szívébe.

A Hófehérke-Punalue

Mért? Mért? Mért ezek a jóvátehetetlen égések? Ez a se ég, se föld. De hát hova folyton ezeket a nagy tüzeket bennem? Hiszen már egészen elhamvadok. – – És a virágok! Hiszen elszíjják minden véretem! Folyton? Folyton? Gyűjtasz még? Ültetsz még? – –

SZÚRD MEG AZ UJJAD KEDVESEM! EGY CSEPP PIROS VÉRT HÓFEHÉRKÉNEKI

Hófehérke meg a hét kisödönke

Egy rózsaszínű kagylóban laktak, hét egész egyforma kisödönke.
Egyszer csak betoppant Hófehérke.
A haja holló, a szája vér –
Egy szeletet tört a kenyérből, egy kortyot ivott a borocskából,
Végigpróbált szépen hét kis ágyat,
Elaludt –
Akkor hazatértek a kisödönkék.
Hét kisödönke, hét kis árva.
Egésznap odakünn csatangoltak,
Mert menni kell és visszatérni – egyre-egyre –
Kő vérzi a tizennégy talpat – de menni kell,
Tövis vérzi a hetven ujjat, hétpár térden száz horzsolás –
Hiába-hiába, kisödönkék, öklözni kell a földnek gyomrát
A kincsekért –
Át vadcsapáson, vízmosáson, keresni kell egy déli tájat,
Egy új virágot –
És este üres kézzel hazatérni.

Hej, ki evett a tányérkámból? Ki ivott a pohárkámból? Ki túrta össze a kis ágyam?
 Mitől ragyog úgy a mi kis kagylónk? Csak nem érkezett meg Hófehérke?
 Nini! Nini!
 Milyen gyönyörű! Milyen édes! És hogy alszik az ágyikóban!
 Egész olyan kis inci-finci,
 Pirinyó –
 Isten hozott, kedves kis Hófehérke! –
 Hét kisödönkének kistestvérke!

Forró csókokkal borították tetőtől talpig a kis ágyban,
 Adtak rá szépen csóknadrágot, csóklajbit, mindent.
 (Mert nem volt szegénykének hálóinge.)
 Így örültek egy egész hétig. Akkor azt mondja a hét közül egy:
 Tudjátok-e, miért jött ide Hófehérke?
 A többi hat nevetve hunyorított – és másnap jókor – lábujjhegyen
 Kisompolyogtak... és szerte! szerte! újult erővel árkon-bokron!
 Kacagásuktól zengett a völgy:
 Hát persze! Persze!
 Azért jött ide Hófehérke, hogy megépítsük a tavaszi palotát
 Mimózából, erdőzúgásból,
 Tenger-kékből, csókból, napsugárból.

Hordták kacagva a mimózaerdőt!
 Csak föl! Hegyre föl! A legszebb déli lejtőn –
 Szél sziszeghet, kutyák ugathatnak, odahaza vár Hófehérke!...
 De egyszer csak eléjük dobban egy ménkü hatalmas mikulás:
 Ez az én lejtőm! Nem a tiétek!
 Ki engedte meg, hogy ültessetek? –
 Összenézett a hét kisödönke:
 Ki vagy te, óriás? –
 Ez a föld az enyém, nem a tiétek! Én vagyok az Ödönkenyűvő! –
 A kisödönkék csak kacagtak:
 Ugyan, ne izélj te Ödönkenyűvő!
 Hiába tied ez a lanka,
 Ha meg akar születni a mimózapalota!
 De az óriás egyet dobantott, s a szörnyű orkán
 Az egész hegyoldalt letarolta, a kisödönkéket is elsodorta, szakadékba zuhantak
 összetörve.

Jaj, ez az Ödönkenyűvő.
 Nagyon izgatott volt már Hófehérke. Harmadszor nézett ki az előszobába.
 Hát ott lógtak szépen sorjában: hét kis felöltő, hét kalap,
 Hét nyakbavaló selyemkendő – hét kis álarc:
 Fiatalos vidám mosolygó arccal.
 Hát ez meg mi a szösz? Fejét csóválta.
 Megsimogatta mind a hét kendőt s mind selymesebb lett.
 Aztán bekukkantott a kisödönkékhez.

Ültek mind a heten szomorúan, egyik se nyúlt a vacsorához, pedig
 olyan jó krémet csinált Hófehérke!
 Csak néztek, néztek maguk elé – szaladtak volna a mosolygó arcért –
 hogy is lehetett azt kintfeledni!
 Most mindent megtud Hófehérke!

No, hol jártatok kisödönkék? Ilyen későn kell hazajönni?
 Hát hát – voltunk bent a városban – izé – jártunk egy szép erdőben –
 aztán sétáltunk – izé – sétáltunk – virágot kerestünk, de nem találtunk
 Virágot kerestünk egy szép erdőben – aztán vihar lett – izé – vihar lett –
 És próbáltak volna mosolyogni – de csupa rongy volt a ruhájuk és csupa
 seb volt mind a hét.

Nem jól van ez így, kisödönkék! Feküdjetek le szépen az ágyba – én
 majd virrasztok
 Hét szegény lázas kisödönke! Gondotokat viseli Hófehérke. –
 Hét kis árvának édesanyja! Összenézett a hét kisödönke:
 Mondtuk! Mondtuk!
 Azért jött ide Hófehérke, hogy megépítsük a vérbélű palotát
 Jázminból, tűzből, sárga felhőből,
 Morajlásból, krikosz-krakszából, orchideából.

Illa berek nádak erek! Másnap reggel újult erővel
 Át szitkon, szutykon, röhejen, átkon –
 Mert öklözni kell a földnek gyomrát – a kincsekért –
 Szél süvölthet, bagoly huhoghat – hallod-e, te Ödönkenyűvő! Itt van
 egy kocsiderék gyémánt!
 És hordták föl a legszebb déli lejtőn
 Gyümölcs vérét, patak morajlását,
 Hajók röptét, szeretők forró kovászat
 És rengeteg, rengeteg orchideát.

Már majdnem megvolt a tavaszi kastély.
 Jajistenem, mi lelte Hófehérkét? Alig dobog a szívecskéje –
 Jaj, ez a csúnya szoros pruszli...
 Kelj fel hát, kelj fel Hófehérke! Mindjárt megvagyunk a felhőpalotával!
 Bevitték szépen a hálószobába, megmosták a képét kölnivízzel –
 Végre kinyitotta azt a két szép szemét:
 Jaj, de rosszat álmodtam kisödönkék,
 Azt álmodtam, hogy a rózsaszín kagylóba befolyt a víz, befújt a szél –
 Hu – hu – odakünn farkasok ólálkodtak.
 Édes aranyos kis Hófehérke! Sose félj te a farkasoktól!
 Holnap meglesz az orchidea kastély,
 Ott fogod táncolni a karmazsintáncot,
 Ott fogsz aludni felhőágyban!

Nosza, szaladt megint a hét kisödönke:
 Tudtuk! Tudtuk!
 Azért jött ide Hófehérke, hogy megépítsük a kékselyempalotát,
 Violából, hóból, málnaízból – sebes nedvekből –
 Perzselő jégből – zengő eszmékből, rohanásból –
 Kedves tekintetből, levendulából!

De az óriás egyet dobbantott –
 Jaj, ez az Ödönkenyűvő!...
 Megint előlről! Egyre-egyre!
 Át vadcsapáson, vízmosáson,
 Keresni kell egy másik tájat, szabad vidéket –
 És este vérző kezekkel hazatérni.

Istenem, mi lelte Hófehérkét? Ó, ez a csúnya hegyes fésű –
 Kelj fel hát, kelj fel Hófehérke,
 Mindjárt készen van a levendulakastély...

Nagyon rosszat álmodtam, kisödönkék –
 De jó, hogy itt vagytok – De menni kell!
 Keresni kell egy másik tájat...
 Ezerszer szebb ez az új hegyoldal! –
 Hallod-e, te Ödönkenyűvő! Talán ez is a te országod?...

Harmadszor is beborult Hófehérkének.
 Mért ettél a gonosz almából!... Ne aludj, ne aludj Hófehérke!
 Hallod, mit mond az Ödönkenyűvő? – –

Előre, előre, kisödönkék! Hordták zokogva
 A mimózaerdőt, zokogásuktól sírt a völgy,
 Így hordták a tengert tenyerükben, nagy foszlányokban a szelet,
 Ölükben a sárgát, a kéket meg a sok-sok kedves tekintetet,
 Gomolyagban az áfonya ízét, sugárnyalábokat hónuk alatt –
 Így építették, építették a meztelen hangok csarnokát,
 Hordták zokogva az orchideát
 És zokogásuktól sírt a völgy –
 Ne aludj, ne aludj Hófehérke! Hallod, mit mond az Ödönkenyűvő:
 Ez itt mind az én birodalmam!
 Amíg élek, nem lesz vérbélű ország!
 És ezer vén óriás mennydörögte:
 Ez a világ a mi birodalmunk,
 Amíg mi élünk, itt semmi nem épül!

Hát a tiétek minden déli ország? ...
 Előre, előre, kisödönkék! Egyből lesz tíz, tizből száz –
 Előre, előre, kisödönkék,
 Mit egy halál! hetven halál! hétszáz, hétezer, hétmilliónyi!
 Meg kell születessen a kékselyemváros! Szövetséget kötöttetek Hófehérkével:
 Hétszázmillió kisödönke csupacsókországa csupafény.

Hófehérke, hej, Hófehérke! Ragyogj az üvegkoporsóban –
 Omlik a kisödönkék piros vére.
 De ahogy a vérük kiömlött, egyből lett tíz, tizből száz,
 Előre, előre, kisödönkék – –
 De az Ödönkenyűvők többen voltak.

Hófehérke, jaj, Hófehérke,
 Csak tündökölj a koporsóban,
 Szél sziszeghet, farkasok üvölhetnek –
 Hetven kisödönke morajló vére zuhog a legszebb déli lejtőn,
 Hétszáz kisödönke hömpölygő vére elborítja a déli tájat,
 Hétmilliónyi kisödönke dübörgő vére ölébe kap –
 Kelj fel, hát kelj fel, Hófehérke! Nézd! Tápászkodnak a falak...
 Így épül, épül a tavaszpalota,
 Táncolhatod már a vérbélű táncot!

Hét kisödönke sugárzó vére
 Hét kisödönke egy – csak egy –
 Hét vakmerő szín odafenn, hét vakmerő jeladás a szélben, hét istenkísértő
 mozdulat –
 Hét kisödönke: egy erős –
 Hét fájdalom egy Hófehérkében, álma vasárnaptól vasárnapig,
 Hétszáz ölelés este-reggel, hétszer visszatérő ákom-bákom – hetven
 vakmerő gondolat – –
 Szép-e ez a kastély, Hófehérke?

Kelj fel hát, kelj fel Hófehérke! Készen a karmazsinpalota!
 Mímózából-orchideából,
 Tenger-kékből, krikosz-krakszból, napsugárból.

A megszólalás aszkétái

Csajka Gábor Cyprian

Hófehérke csákánnyal ibolyával

és akkor ott
a freud-szakáll-sűrűségű ?téteményben
hol nem tudni bizton merre hány méter még a
visszanövés
valahol OTT az ADRENALIN-GYÁR pincéje alatt
nyolcvannyolc tengerimérfölddel
nem messze a chora-házikó szűk bejáratától
az Ő bejáratától
elzöngő HEJHÓNK s egy visszanyelt HALIHÓ között
az ő égszínkéék szűzhártyikáján egy kulcsluk
alakú pici sebet pillantunk meg
és ez nagyon fáj nekünk
rosszul vagyunk

hát KIK JÁRTAK ERRE és hányan jártak erre
kérdézzük félszegen a szelíd rágcsálótól akit mi
húztunk ki a szarból s egy szép napon Patkánynak
kereszteltünk
akiről azt is tudjuk: extraklasszis jelzőkészülék
kis túlzással a Mélység Szíve

HÁT EZÉRT DOLGOZTUNK kérdezzük erőre kapván
ezért izzadtunk ott a Mélyben
hogy ITT és MOST s tulajdonképp már csak nyolcvannyolc
méröldnyire a piros sárga zöld kék hormontabletták
báláitól és Tőle
és egyáltalán?!
csodát művel az egyenes beszéd
Patkányunk puhán térdre rogy
úgy hallgat hogy HEJ de mi beszélünk és beszélünk
mert megered a kínban

HÁT EZÉRT DOLGOZTUNK (üvöltő hárfák)
hogy míg tüzelő fűtés jómeleg és süthűs
addig valaki ilyen gyalázatosan
ilyen gátlástalanul megzavarja a Szamávartanát (haza-
térés szentsége) hát ezért izzadtunk a Mélyben

utasítjuk puhán térdeplő Patkányunkat akit mi
 húztunk ki s aki ezért örök hálával
 UTASÍTJUK hogy az orrába épített archívumból
 keresse elő a Búcsúzás Szagát
 AZÉT A HAJNALÉT (amit mi megfelelő eljárással)

idiómánkra gumi csattan
 fejünkre gumi

s mikor már fülünkben a Zene
 mikor már szemünkben a Kollotípia (Hajnalok Zenéje
 éber álmodás) akkor néhány pillanatra *igazán*
 a történetek ellenére IGAZÁN
 mert kappadókia barlangvárosában is megirigyelhetnék
 azt a Fényt amit most belőlünk és bennünk
 LÁTJUK ahogy lassú bugyogással mennyezetig tölti
 a hálószobát
 látjuk ágyacskáinkat sugarasan
 a lepedők foltocskáit a papucsokat fuszeklikat a serbedliket
 sugarasan
 és középen Őt:

Hófehérke csákánnyal
 szemében ibolyával

s a Fény mint valami fangó mint valami gyógylucsock
 már-már egészen bebalzsamozza bemássza
 MÁR-MÁR EGÉSZEN
 fejünkön gumi
 Szamávartanánkon gumi DE HÁT MÉRT LEGYEN JÓ NEKÜNK
 mért legyen jó?!:
 lába közt a Patkány fürgén átsuhan

s minket már HEJHÓ újra vonz a HEJHÓ
 halihó a HEJHÓ

ott fut a szívünk

Kis rapszódia

(performance)

„Ne tanítsátok hát, hol az én hazám”
Cyprian Kamil Norwid

Hangra, ill. háromféle
betűtípusra (kurzív, kurrens, verzál)

adjátok körbe a koponyát

 igen igen ez a
 legnehezebb viktimológiai feladvány ez a
 pillanat amikor ő azon gondolkozik hogy
 fejbe rúgjon-e ilyenkor merőlegesek a mu
 tatók igen ilyenkor is merőlegesek de
 hát a repülőgépet is összeköti VALAMI a z
 örgő kredencsel ezt a helyzetet is össze
 köti valami a huszadik századi fizikával
 és KÉSZ szubjektív idő relatív idő görbü
 lünk feltámadunk itt pedig megy a LET IT
 BE és én MONDHATNÁM a pillanat tárgyale
 mezkéjén így megfestve félelemmel túlságo
 san is látszom neki eszembe jut az arcom
 eszembe jut a kultúra vagy legalábbis AZ
 ahonnan egyáltalán el lehet kezdeni bizt
 os ami biztos egy hulló hátáról dobbanto
 k átsüvítek káin gerincén MONDJUK átsüv
 ítek a mesterekén mondjuk de az öreganyám
 szíven holtbiztos mert az mindig segít O
 KAY FIÚK megérkeztem szorítom a torkát
 egzotikus arca van jógi-arca van és puha
 bajnokszemei megint egy pillanat megint
 egy olyasféle hosszú pillanat csak ez mos
 tmár az atavisztikus fáradtságé nehéz le
 sz ez így MONDHATNÁM két örült marokecs
 et fetrenkedése az endogén vörösben csak
 a szívdobogását nem szabad érezni EMBERE
 K VAGYUNK egyébként gyönyörű és teljesen
 autentikus állapot „mi egyszer úgyis öss
 zeverjük egymást” mondta a hallgatag drug
 ics mosolyogva közben két év telt el és
 két éve ül és iszik ugyanannál az asztaln
 ál ugyanaz a két lárvabőr LET IT BE ne
 szóljatok bele fiúk fogjátok föl mint MŰ

VÉSZETET és KÉSZ két nárcisz anatómiája két riszáló performer helsingör voyeur ege alatt LEX NATURALIS WILLE ZUM LEBEN és KÉSZ különben olyan görcsök vagyunk akár egy koraPOP szóvicc két kukoricajancsi a francia királylány hervadt csiklóján uthita-padmászában arccal keletnek I LUSKÁK ÖNJULISKÁK pucsítunk homorítunk fityegünk a farkunkon harántfejes egy pulkiss ágyra NYESZEGTETJÜK apácává keféjük a vadászlányokat és persze sorba megunkjuk őket és persze egymást is unjuk már meg kell örülni ezekben a közös albérletekben közös szobákban közös szagokban szeszekben hüvely-zugokban EBBEN AZ EGÉSZ KÖZÖSBEN és meg kell örülni az állandó halgatásától babrálja az öngyújtóját babrálja a szemöldökét vagy iszik és nem szól egy kurva szót se legfeljebb óránként annyit hogy „megint *beljebb* rúgtunk egy kicsit” vagy hogy „veszélyes fegyver a szó” DE HÁT MIFÉLE KULTÚRA EZ DRUGICS és miféle CSÖND ez drugics *te sátán* most viszont kiömlött végre MONDHATNÁM könnyűbúvárrok folyós rothadásban egyetlen oxigénpalackkal LET IT BE hagjatok minket fiúk *mert megfulladunk* eszembe jut az arcom szembe a kultúra eszembe a *mesterek fülle sztó délutánba* átsüvíték öreganyám szívében de EZ kire gondol MONDHATNÁM vérző hegyer gurulunk és közben ütemesen NYOMJUK nyomjuk ugyanazt MORBUS hungaricus MORBUS hungaricus MORBUS átsüvíték káin gerincében átsüvíték a kölyökkoromon CSUKLÓMRA KATTAN A FREUDIG NYALT LÁNCOSFAGYI olyan nehéz vagyok mint egy patkány az eiffel torony tetején *kánikulában* MONDHATNÁM a nap mikulástalpa ropog a koponyámon LET IT BE fiúk én a halál ükunokája vagyok és SZERETEM nekem gyökereim is vannak BIZONY és nekem kellene ezek a kicsi gyökerek ez itt most halálosan komoly fiúk vigyék ki az olaszokat NEM DOLCE VITA én félek az olaszoktól félek az oroszoktól félek a törököktől az araboktól BUZERÁLOM MAGAM tudom hogy buzerálok magam de én az apámtól is félttem igenis EMLÉKEZEM é

s ólmosra szívom magam az emlékeimmel mert rettentől kemény ez a drugics és *nem hül ye* átsüvíték a kultúrán átsüvíték a mestereken átsüvíték minden lényeges dependencián ő erre nyilván azt mondaná hogy *túlzás* de hát mégiscsak itt vagyok és szorítom a torkod drugics NEM MEGYÜNK SEHOVA nem megyünk kanadába aranyat ásni nem megyünk tahitibe haitire honoluluba nem veszünk korallzátonyt nem szitázzuk le a négy milliárd trikót hogy SZAROK A KULTÚRÁR A UNIVERSITY nem vesszük meg a négy milliárd trikót hogy SZAROK A KULTÚRÁRA UNIVERSITY nem megyünk sehova

LET IT BE

adjátok körbe a koponyát

tudom hogy „veszélyes fegyver a szó” de hát mi *így is túl trágyázzuk* egymást drugics kunkorodik benne a *dolog* úgy aszalódik mint vajda luji almahéja MONDHATNÁM sliccünkön át főlhorpadnak a gödrök LET’S TREAD fiúk taposhatjuk egymást a nagy égbe BE *csendélet* joghurttal és liftrákkal *csendélet* fogkefével és placentával *csendélet* öreganyámderekával sztalinfaszával áfonyával *csendélet* répanadrággal retkepizsamával *csendélet* mogyoróhalállal *csendélet* naphalaszóval *szrbina* billegő pondrókkal *szrbina* combcsonttal áramízű szájjal szöcskenyállal MONDHATNÁM (folkszong) fekete zongorák csenevész nyárimikulások nappali mécsvivők libasorban VISSZÜK A SZAGOT az ujjacskánkon úgy visszük mintha tüzet adnánk el ne fújja a szél visszük a *szagot* don h makarenkó orra alá HAPCI huncpici MONDHATNÁM ez a mézillatú láng hunyorog a tökfey időben míg eljön az igazi a *dugattyúszemű* és masnira köti a lábunk HADD EMLÉKEZZÜNK fiúk a leghosszabb üvöltés is fölbolyhul hiába hörcsögök az idegekben hörcsögök az emlékezetben MONDHATNÁM így utólag (szitiszong) *fesd feké tére* a másik szemed is kedves luji ne nézz rám azzal a szép szóke agyaddal mert fölláll a hátamon man ray podárkája tudom

nem ártana belefésülni a vérbe beletolls
 öprüzni a vérbe A RETTENETESBE egész a k
 opasz csalogányig firtatni ezt az éjszaká
 t fáradtak vagyunk drugics ne emlékezzü
 nk nézd *kimeredünk* a szanszárából nézd
 jézusba ragadt pillangókat persziflálunk
 míg hazaúsztat a hányás és száraz lábbal
 lép ki a lábunkból Ó akinek nem szabad a
 lábával énekelnie pláne itt ahol „mi egy
 szer úgyis összeverjük egymást” ezer a sz
 vásztikás kövezeten ITT ahol szuicid lá
 nyokon trappolunk megsegíteni európát tel
 iechtézni európát a kultúránkkal MONDHAT
 NÁM ikonparázsból tüdőbaj-távfüttöte vaj
 da lujiból vaginatüzecekből jöttünk és
 REMÉLJÜK ELÉG GÉ ROKONSZENVESNEK TALÁ
 LTATUNK *csendélet* kukoricajancsival és jean-p
 aul un peu-vel hadd fojtogassalak még eg
 y kicsit *nagy egzotikus* úgy hullanak le
 rólunk a DIMENZIÓK mint másnapos zoszima-
 sprayről a made in *milyen szép bűdösek*
 olyan bűdösek leszünk a nagy tavak fölött
 mintha (szvítszong) nem értenék a feny
 őszagot *csendélet* platnival és fenyőgall
 yal *csendélet késsel és toronnyal* NYOMJ
 UNK még egy kis kultúrát a kínba BE ilus
 kák önjuliskák KI TUDNÁ MEGTAGADNI

adját

ok körbe a koponyát

 (old szívtszong) véraláfutásos,
 kölcsonnemzés kétszál spannung így utólag
 így már fehér mint öreganyám szétmosott r
 ongyai és fehérek ezek a gyöngéd gyökérk
 e-karmolások hogy ITT fehérek vagyunk mi
 is félünk abbahagyni ezt a vízszintes ro
 ckot mert megfulladunk tudom szélrúgta
 szél a levegő és levegő volt a kenyerünk
 az ágyunk míg kenyeret és pokrócokat vett
 ünk a reggelekből de nézd ezt a két kocs
 maszéket nélkülünk szemantik malörözZ aho
 gy mária hiányzik a fogmosópohárból ahogy
 a lepedő galapagosz-foltjai körül hiányzi
 k a tenger nézd csak lépéseinket ürtíjü
 k lépéseinkre lépések ürüléke visnunak a
 z ősz hajú dardzsiling teának lányokat kö
 nnyez a szemünkbe jók legyünk ha fölénk

nő a hétmérföldes zokni s ELTAKAR de hát
 miféle kultúra ez drugics miféle *suddhi* m
 iféle ünnepély „fogyasztás és fogyasztás
 között” irigyellek drugics nekem ragadó
 sak a lábaim fostos a szívem és erről m
 ég ez a könnyed rablásokban és precíz mag
 yarázatokban tobzódó MESEKÖNYV se tehet
 irigyellek a te poharadon szárnyak vanna
 k és oxigénpalack fölsüvít nyolcezer mét
 erre a százig BECSÜCSÖRÍT nekem viszont
 csak egy fölmosórongyom van szeretem meg
 csókolni ájulás előtt hát LENNI VAGY NEM
 LENNI ha egyszer *él még* és fenyőtűt szór
 a platnira

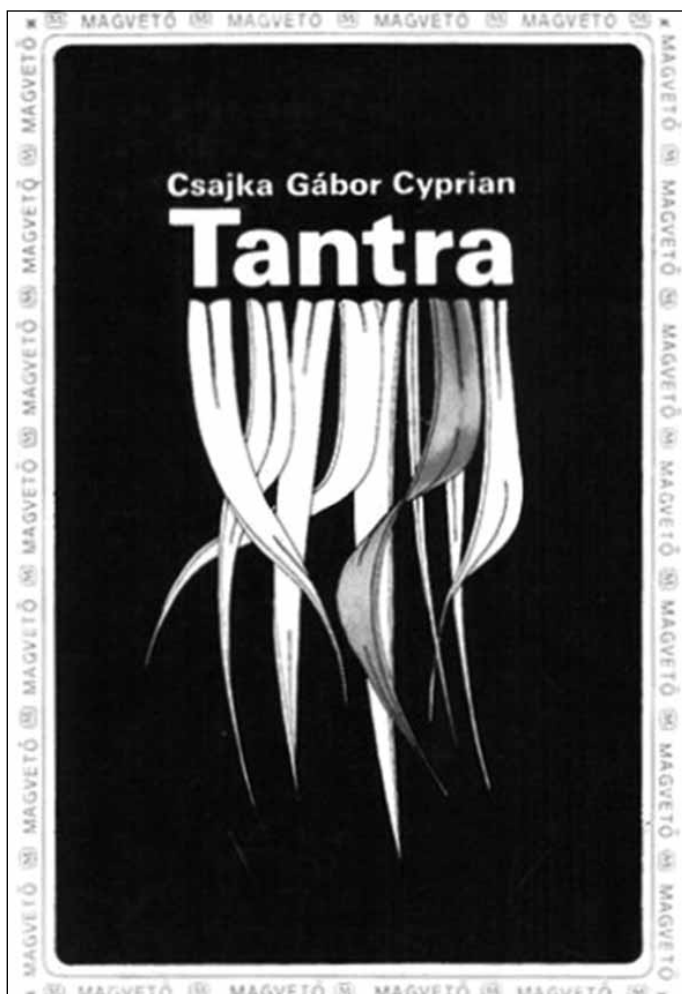
adolf szanszára vlagyimir iljics hamlet
 utálom ezeket a horizontális megoldásaid
 t drugics nem megyünk sehova itt maradu
 nk ebben a szentendrei kocsmában pomáz és
lacanéni VUGYUVUGYAI között „ferdén az id
 őben” szóvicceket vajúdunk a sok-sok ici
 pici kis vaginánkon által te hazaviheted
 az angóralányokat az angórakönyveidet a p
 uha bajnokszeleidet MONDHATNÁM

átsüvíte
 k sztredoszlovenszko mortalitási viszonya
 in *jana celderová* éles melleközéig MONDH
 ATNÁM

leborotválom a nyelvemről JÚLIA bú
 zét LÉDA búzét A MAMA búzét a szemeimet
 is leborotválom optophonetikus versmobil
 okat csordítok a melleid közé janácska k
 étdimenziós akarok lenni jel akarok lenn
 i MONDHATNÁM graféma kultúrán kívüli
 kultúra előtti jelentés nélküli itt mar
 adok a sturován veled meg az öreganyámmal
mindegy hogy itt vannak MAJD ELMENNEK m
 orbus hungaricusom van janácska alanyisá
 g-hányingerem van személytelenség-hányin
 gerem van csak még nem tudok róla mert mo
 st 69-et írunk de hát MIT BASZAKODJAK ÉN
 EZEKKEL AZ IDŐSÍKOKKAL én álmaimban soks
 zor még most is *protapopovát* forgatom öt
 ödik pozícióban spiccelek és ő CSINÁLJA c
 sinálja a halálforgást *oleg* szelíden kör
 öz fölöttünk szájában olajággal megigazí

tja a szemembe lógó hajamat hogy LÁSSAK
látod janácska ebben a transzszexuális fi
kcióban is ott van EZ AZ EGÉSZ el kell d
öntennem mit akarok LACANÉNI MÁR EKSZTÁZI
SBAN VAN iacanéni már tépdési a híres kr
eppszoknyája csíkjait „AVANT GARDE AVANT
NEM GARDE” lacanéni már eksztázisban van
és drugics *tényleg* meg fog pattanni HÁROM
ÉVE MÁR hiába mondtam hogy MÉGISOVA alfő
ldova DUNOVA tiszova ADYNYINA pinanyina
adjátok körbe a koponyát

!

Kondor Béla

A sírbéli költő urak úgy eladták bánatukat...

A sírbéli költő urak úgy eladták bánatukat
megfürdetve kékbe, mézbe, csengő égbe,
szomorúság mély szemébe, pírba, hóba,
tengerszembe; fekete madarakat mutattak.
Borrá így lészen a vér, akta a magányból,
cinkos mosoly a halálból; emez a bér.
Igaz szerelemből mosogatás, áldásnak
egy ronda gyerek, kehelyből veder lesz most,
lázakból lesz kicsi haszon,
a pamlagon forradalom, bársonyos.
Elvtárs, sorstárs, kéjtárs, bajtárs!
Emberek! Hol vétettük el? Egyszer?

A tányérmosó

Vagyok is, elmentem, jöttem már, félek,
a pincérlányok pufók szirének, poharaikkal.
Rettegek, fázom, didergek, elmentem, égek;
stólával tisztára törölt mocskos poharak.
Álomtól álmatlan álomba hullanak a hétalvók.

Az idővel jöttem, idővel tőletek elmenő rút;
mocskos tányérokát áztatok, törülgetek most,
nedvesen didergek, fázom és félek. Félek,
füljárataimban indul az önálló csörömpölés,
hajtott szentségek kísértetei úgy. Fényesre égek.

Tiszta út, tiszta kelme, visszaút; megyek ott.
A lányok mocskos poharak lettek, tündöklő
éjjeli edények, tündöklő átváltozásra érkeztem,
már indulok is, jött-ment dorgáló. Félek,
csörömpölő, tört kísértet, a szavaimtól félek.

Összegezés:

Gádoros a pincemély, vakok és denevérek, lények,
a pohárban lányok. Mint avas bödönökben a zsír,
úgy olvadnak a szók nyelvemre rá. Félek, élek.

Érthetetlen szóhalmoz violaszemű cselédnek

Játék

Jönnek belőlem a csodálkozások.
Vén kapubéltbe vonszollak;
szitok, rút-rőt káromkodások,
eredendő vakság bizserget.

Töpörödött vas-szívem
emelem, hogy oda-odavágok
és ledöngölve csillog a mámor.
Jönnek belőlem a csodálkozások.

Lehajolva, bukott állat –
sunnyított, tört-fehér mozdulásod
felcsillanna. Bukott állat –
jönnek belőlem a csodálkozások.

Töpörödött vas-szívem
mégiscsak odavágom, átok
kelepce ez, időm nincsen,
jönnek belőlem a csodálkozások.

Elfelejteni

Elfelejteni nem lehet, de megfélekezni
csúnya történeteket fordítva adni
istentelenül bájos igyekvés lenne az.

Szép csókokat visszajárul; halottakat
felfeszíteni és szét; föld alá repül a
néma angyal. Ki kap, és ki adott most?

És ki fog ocsmányabbul pusztulni?
A bűnös adományozó vagy a büntelen
méla ajándékozott a rosszabbik utcából?

Néha fájdalom a Szépség. Néha
a zengetes oldódás ottmarad istene
napfényű méhében. Inkább befogad, nem fogan.

S nem születik. Fájas van, meg nyomatékok.
Bénaság egyszerűbb helyeken és a néma
angyal felmeredt hímvesszővel imát mond.

Van teremtés! És zúzmarás fény némely
testekben és fénylő, tiszta papír, és
megfeledkezés; pillájuk lesütő eszközök.

Mint égbolti foltrendszerek, úgy hevernek
e léha, angyali szerszámok piszkos éltünk
lesepert asztalán és rá morzsák, legyenek.

Csúnya próza

Itt vagyok, gyógyulok. Lemondtam.
Szívem újra rendesen ver magának.
Megtörtén hever rendetlen büszkeségem
fehérben, mint a színtiszta gyász.
A kényura voltam, szolgál most.
Derengő hengegés, lopva lopott
hamuba rejtett maradékok, ferde
inaslocsogás; zsebemben engedélyek.
Itt vagyok és gyógyulok. Lemondtam.

Nem kell az ölelkezés. Szegénymulatság.
A fájdalom csakcsupán félelem
és félek a zajszagos kocsmában is.
Mindenki lehetne itt atyatestvérem
vagy álnokom, fujtogató, ahogy a szó az.
Hamarost bukik az idő, nem pusztul
de hirtelen támad meg, üresen
a sírdombok, rokonok, szülőotthonok
léha csendje, rendje. Lemondtam.

Rozgonyi Iván
Ki kezdte?

Szavam már nincs – mint halat a halász
a másik ember hálójába ráz.
Halnak halász jut, embernek meg ember
s a gyilkos ég, a víznélküli tenger
néz vissza rám, ha még szemet nyitok.
Így élünk együtt – megnyitott titok
minden s hiába álmodnál velem
– özönről álmodik a szerelem,
melyben a szüntelen halál, körül,
mint roncsok laza habban – tömörül.

Szavaknál nagyobb nyíltság sebe kezd
nőni köztünk – vajjon ki kezdte ezt
a hallgatást? – az egek hallgatását,
a partra vetett halak kapkodását,
amelynek megnyílik a félelem
– mit együtt kell majd átélned velem?

Tudóm üres, már régen hallgatok
s ki most nem ért – az is hallgatni fog.
Mit mondjak még? – a száraz eget nézem,
hogy iszonyatát megértsem egészen
Mit tudom én, hol a reggeli szél?
– lehelni sem tud, aki nem beszél.
A mellemet próbálgatom a vállal,
de csak kínlódni érzem, ott ahol
– mint gondolat és vér – egymásbafoly
a kicsi szív a túlságos halállal.

Partita

Most van az út poharában a bor,
 most van a múlt pora fáin.
 Részeg mozdulatával a távol
 összeüti halk üvegeink
 – néma harang.
 Szemedbe se már? sehová
 – ha mindenütt tűnik az ég,
 nem szabadít ki szárny,
 Förtelmesen únom a vak
 világot, mondhatom, már
 ronda bagoly maradok
 s becsukódik a virág...
 Vakon érik.
 Vakon öntözöd folytatását?
 – kápráztat, ha kerekre
 nyílnak ki majd szemeim.
 Hát inkább nyisd a tied,
 harmatosan repíts. Rossz
 a nem-mai-mámor,
 jobb piaci sátoros almánk.
 Kanna, patakpart. Jó. De ihatatlan
 pang deleinkben üreg – pereg vala por,
 ha mi vala kóc – odavan...
 – Kiskezű ágy volt.
 Át
 a szűkszemű székebe
 átlóm
 egy átok.
 Hever szaporodó szomorúság
 mint apadt hordó,
 ül üregében mélyen.
 De én?
 Eltántorodtam magamban a portól.
 Vérző hermelin,
 csapravertem a trónt
 s megiszom tetemem... Már éled
 belül-ledőlt hatalmam
 – úgy dong, mint hajó.
 Jó a trón,
 most jó.
 Jó, mint a folyó a napban,
 ha ingó tenyerén
 egy tágtekintetű visszatér.

Köpenyemben ülök – s hogy ebben mi a jó?
 – haldokló voltam mindig, félig letakarni való.
 Félig meg halhatatlan állat,
 vagyis halálraítélt köpenyegforgató,
 aki szabadkezet kapott és szabadlábbon járhat,
 négy lábú bútor is vagyok költöző billegésben,
 ha úgy tetszik, díszlethordozó vagyok – olyan a lihegésem,
 – kinyithatatlan festett szárnyasajtó,
 befejezetlen repülés színpadi részben,
 vállalkozásban pusztá vállak.
 És kezeim közt temetek.
 Tenyeremből ihat könnyet,
 öklömből nő virágod,
 mosolyog s meggyökeredzik.

Névnapi rózsák ellen

Amiért *egy*: tüske-szirma,
 azért a rózsa – rózsa.

Naponta-névnaponta
 vérrel szegett
 szegényes pompa.

A vér –
 egy vér,
 mióta Krisztus onta.

Jézus szebb,
 Jézus szerelmesebb.

Minek nekem
 majmok Krisztusa koronarácsban?
 Jézus kell nekem
 egyszerű rozsdás megszokásban

mint eső és kő a vas nyomával,
 király
 előre leverte homlokával:
 benne
 szemernyi rózsa semmi tüske.

Visszatérés

Erdőket megjárt katonák,
az útnak vége itt,
nyomot se hagytok,
ez a sík-sivatag már,
porban a por,
lélek csak a szélben, oázis az álom,
másutt se víz, se fű.

De újra rákezd
elfeledett ütemekkel, lassú
csillapodással
mondva ki mindent
a régtől ismerős
jóslat a vén fák ágai mélyén
s a csend a kútban.

(1980)

Kendő a szélben

Hajnali szél, esteli szél,
visszahozod-e, amit elvittél? –
széllel szegett kendő lebeg
napba veszett árnya felett,
szélnek szaladt holt árnyakat
árnya alatt éget a nap –
esteli szél, hajnali szél,
ide-oda lebeg az a mélykék éj.

(1978)

Mándy Stefánia
a toronyban

itt ülünk fenn a toronyban
szűk fényrés de
látni

erafora nyisd ki az északi
ablakot is

valami égi bányában egy ott felejtett
lámpás pislákol

vedd magadhoz szerszámaidat
itt minden pillanat
meglepetés

ha indul a torony
csak ezt fogd ezt a kezét
nincs karja de kéz az
nyíl a jövőbe

köszönj a hangnak

köszönj a hangnak asztalos beszéd
és vésd faragd és vésd faragd mi van
egyéb a kéknél és a hang
mi van egyéb a végnél és az ég
köszönj a kéknek szürke fémszemekkel
itt minden lát és semmi nem beszél
a hangnyi csendben milliom alak
nem ébrednek de nem is alszanak
mert minden látó félig éberem
kutatja mit amiben értelem
az értelem veszett feszítve nyomtalan
kutatja mit hogy hátha végtelen
az angyal földi útja még keresztben
és láttam is és meddig és kerestem
az angyal hangja is csak jelbeszéd
ácsolni rajta perben megfaragni
teremtett szó a nyelv minket megúnt

egyetlen ponton égnyi jég alatt
folytatódik az első gondolat

éteri tenger

éteri tenger mennyi hajódon
 szállnak a szótlán nem tudni miért
 szállnak nevezetlen a nem látni hová?
 éteri tenger a régi zenéket
 fényre ha villanva olvasni tanítják
 palástolja mégis a szót az az álom
 mozdulatában ha látja magát
 fordít a foncsor foltja felejtés
 éteri tenger ébredni taníts
 hullámzik minden évben az első
 dermedten mégis a ciprus kőbe faragva
 örvények körben ám kőbe faragva
 dermed bár éri az első az a szárny
 hányszor és hányszor szóltak a kőhöz
 éteri tenger húsvét szigetteddel
 lombikban a szikra kilenc szavad ő
 lombikban az első pattog a húr fenn
 süketnek tettetve minden arány
 és nem fér a körbe bálvány belevénül
 húsvát jaj húsvét szólna a kőhöz
 és nőttön nőtt homlokkal az éghez
 szürkélve a véghez verdesve magát

a hely

fején a félrecsúszott glóriával
 a kincstelen felállt az ősi falra
 a maszkosok röhögtek és lila papok
 seperték volna le hamis
 csuhával kígyó köpött szemébe
 a lomha tigrisek nyaldosták lenn sunyítva
 meztelen nagykörmű lábait

nem nézett rájuk méla pillanat
 takarta le orcáit két felöl
 vállán a szárnyas rongyok hangtalan lebegtek

és nőni kezdett lassú íveléssel
 emelve égre széles karjait
 és nőni kezdett ámuló mosollyal
 és nőni kezdett várván hogy mi jó még

vak arca lassan elmerült a napban
s a nép fölé csak szürke talpai
terültek csendesen borítva
rájuk roppant éjszakát

ma már a sárga hűlt főveny
borul e helyre s itt-ott
elvékonyult ében csontvázak
csillognak a fényben

a semmi nincs

a semmi nincs
helyette itt a van
egy muzsikátlan üres pillanat
alvatlan óra színhalál
hogy nem látni a fal ha véget ér
mögötte kert van-e vagy egy
pokolnyi tér?

fonák kérdésre válasz nem terem
ki tudhatja hány vég a végtelen?
a számnak szám már rég nem válaszol
társak halálán mérni az időt
az önmagunknak írott rekviem előtt
bizarr talány mikorra hangzik el
nem ember dolga amíg süt a nap
csak fecske fenn és sok harangvirág
églakta tornyok hangszínorgonák
közt rejtőzz tovább váratlan pillanat

Novotny Gergely
Szégyenlősség

Megvásárolhatta volna pénzért,
de az olyan polgárian kicsinyes lett volna,
üzleti bűzbe bújna az orra.
Ilyen múlttal, ilyen kifinomult ízléssel,
ilyen jellel a koponyáján mégsem teheti,
csak odaállni, keresni, turkálni, alkudni, venni,
erre képtelen lenne, szégyelli.

Meg is szolgálhatná talán, a munka burka
szorgalommal talán turka furka hurka,
de olyan megalázó lenne, hogy míg a mások szurka,
addig keményen marka torka purka,
méltóságához nem illik ilyenfajta csurka,
és fényéhez ez a szánalmas, sanda szürke.
Vitézi múlt, kiérdemelte, túrte, torta,
ahogy örökölte, és az emlékeiből kikortorta.

Talán megkapná, ha könyörögne érte,
hiszen más is megkapta, hogyha kérte,
de félt a pocskok mocskok visszautasítástól,
a rotyogós fölénytől, pittyesztéstől, szájhúzástól,
mert a kérés már maga megalázó,
a másikat így helyezni fölénybe, kénybe, égbe,
csak nem fog lapulni, tekeregni, kérve,
rokonok, barátok, ellenségek és fajtája szégyenére.

Ezért úgy határozott, hogy megöli a disznót,
megfojtja, felnégyeli, megszünteti, kifosztja,
egyszerűen, hogy ne legyen se bonyodalom, se szégyen.
Így lesz határozott, vitézi, bátor, tiszta,
a családját és a barátait is kiirtja,
ahogy diktálja a sok évezredek hősi minta,
aztán akiket megölt, meggyalázza, így issza vissza
becsületté és javítássá e begyűjtő markolászó tettet,
így nem kell megalázkodnia, szégyenkeznie egy percig se,
szégyenkezzen az, aki szolgál, fizet és érdemeket tettet.

Szomszédolás

A szomszédba járásról lemondtam
a mostoha útviszonyok miatt.
Nem szeretek jéghegyeken csúszkálni,
megküzdeni fókákkal, sarki bolhákkal,
vakoskodni az északi fénynél,
függeni órák hosszat a szakadékok felett,
és míg alattam fogukat csattogtatják a kiéhezett gödrök,
hallgassam, hogy kis eszkimó lányok
idegesen és gúnyosan kacagnak.
Ezzel együtt kijelenthetem, hogy a tojások
a legbékésebb állatok.
Éppen ezért ajánlom, hogy a tojásokat
tegyük meg békebíróknak,
ők döntsenek, ha túlzott méretűvé válik a civakodás,
és adják nekik a nemzetközi békedíjat.
Milyen jó lenne újra béketojásnak lenni,
nem félni a hidegtől, a rántotta-állapottól,
és nem gondolni védekezésre.
Tessék abbahagyni az ábrándozást,
és fordulj meg, fiam, szépen tegyél szalmából font
tányérkákat a vázák alá,
keresd elő a teáskészletet, kösd meg a kutyát,
mert vendégeket várunk.
Mégfürödtem, megborotválkoztam,
rendbe raktam az ágyat,
hogy ne legyenek rossz véleményekkel rólunk,
ha belép és körülnéz az ítélet-végrehajtó.
Majd megkérjük, hogy írjon pár szót az emlékkönyvbe,
adjon papagájmagot a papagájnak,
és kóstolja meg a ház eladó lányának
nadrágulyás gulyáslevesét.
Mert nálunk a vacsora a főétkezés.
A másik szomszédhoz sincs kedvem átmenni,
mert arra nagyon gorombák,
mindig belém lőnek szigonnyal,
aztán vakarhatom a helyét és nem tudok
napokig másra gondolni.
Mert ha az ember nem is túl kényes
és már meg is szokta a rideg bánásmódot,
akkor is zavarja, ha szomszédok, akiket nem bántott soha,
durva szigonyokkal le akarják teríteni.

A nagynéni rendelkezik, hogy a tamariszkuszfát
hogyan tegyük az ajtóba,
és hogyan kell a pöfetegombából
tavaszi salátát készíteni.
De hiszen itt nyár van, verőfény, központi fűtés,
mért kell ilyenkor tavaszi salátával kínálni a vendégeket?
De ő felém szurkál a villával,
mint annak idején Balambér, a rozmárszelídítő,
aki szeretett figyelmeztetni, hogy vigyázzak
a szokásaimra, mert a rossz szokás belém idegződik,
és az idegződésnél nincs rosszabb.
A világ csupa idegződés, kifeszült idegek pengése,
preparálása aludttejrel, alkohollal, ezért ragaszkodik hozzá,
hogy tartsam be pontosan az előírásokat.
Mikor sikerültek a tervek, bekerítették a kertet,
betetőzték a kupolát, felrakták az ágakat a fákra,
bedugdosták a füveket a földbe,
beledugták a tükörbe a tükröződést,
belefűrták az ajtóba a kukucskálólyukat,
a vadonatúj ablakon ünnepélyesen beengedték az első
szúnyogot,
tehát igazán itt lett volna az ideje a megelégedettségnek,
a főellenőr ágynak esett és ahhoz a főnökhöz,
aki lázzal végigbirizgálta,
nem volt egy csöpp protekciója sem.
De a harmadik szomszédhoz átmehtek,
mert ott szeretnek és az odavezető út is kényelmes.
Arrafelé gyenge fűvel vetették be
a lesimított tengerhullámokat,
leporolták a térdig érő kerítéseket,
megszelídítették és hasznos munkára fogták
a vérengző szúnyogokat.
Előveszem a régi jegyzeteket,
hogy ki tudjam panaszkodni magamat.
Közösen látunk munkához, kis kalapácsokkal
apróra verjük az ébresztőórát és közben
felsoroljuk a felháborodásunk okait.
Hajlongunk, amikor a tanító néni a tóba szórja a kacsákat,
és mikor a férje hétmérföldes csizmájában elindul
a könnyelmű és züllött gyógyszertárak felé.
Jó barátom. Az új csigaházamban
én is várom majd gyertyával, gyogyteával.

Harsányi Kálmán (Aba Novák Vilmos grafikája)

Révész Béla

Gulácsy Lajos (Márffy Ödön festménye)

Kemény Simon (Rippl-Rónai József festménye)

Lesznai Anna

Szombati-Szabó István

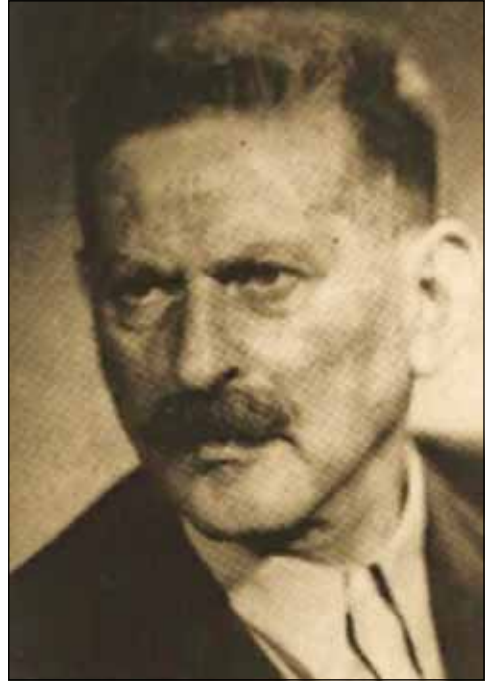
Keleti Artúr

Turcsányi Elek (Pérely Imre grafikája)

Sipos Domokos

Forbáth Imre

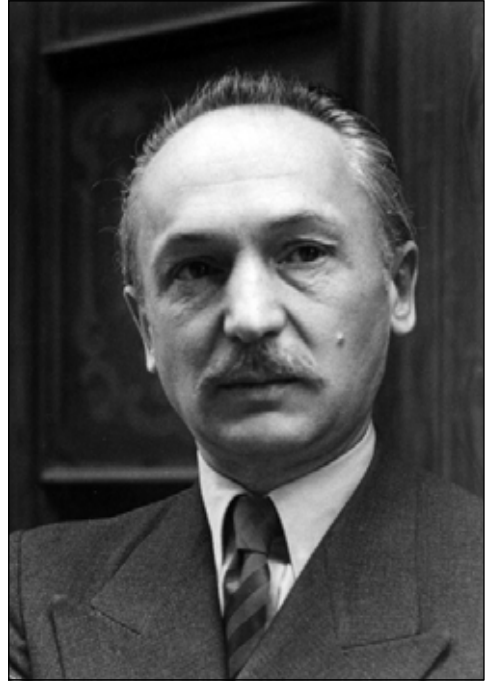
Mihályi Ödön

Gulyás Pál

Palasovszky Ödön

Remenyik Zsigmond

Pán Imre

Vozári Dezső

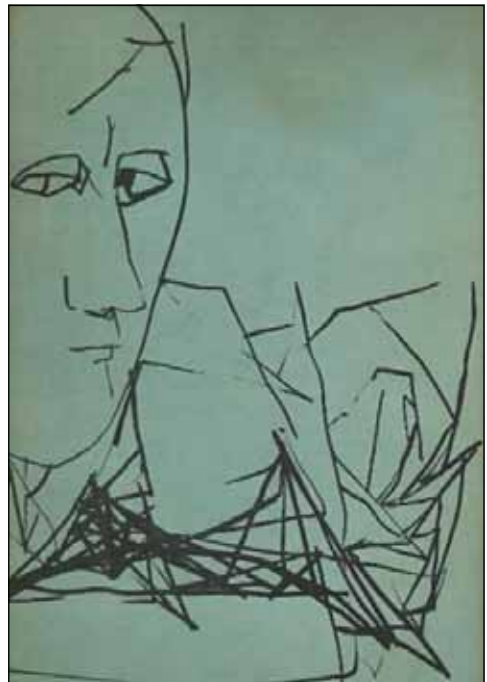
Zerinváry Szilárd

Berkó Sándor

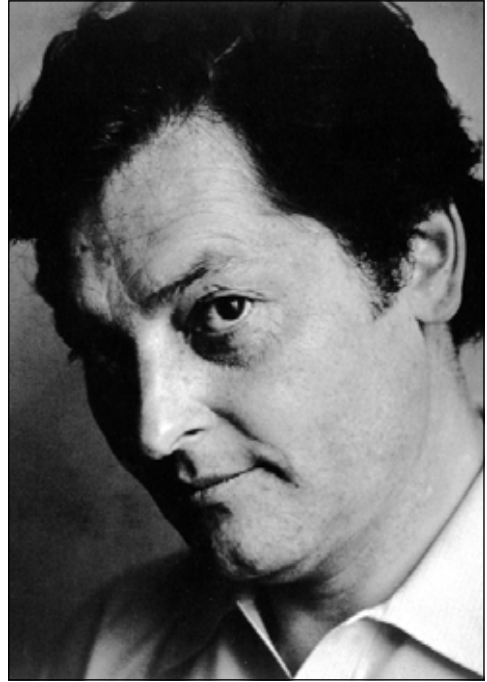
Mándy Stefánia

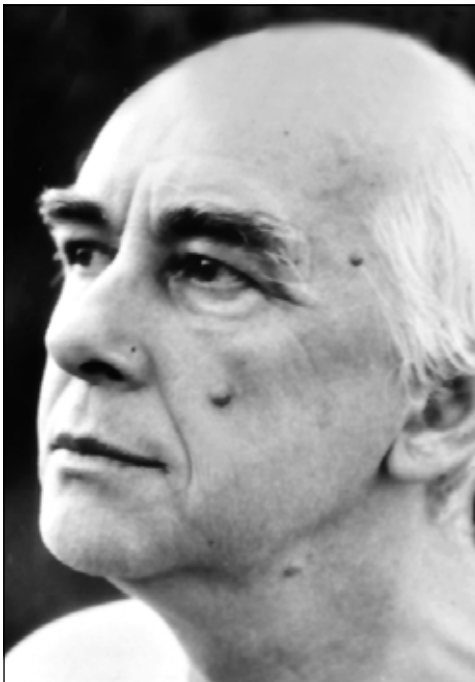
Imre Farkas (Kondor Béla rajza)

Novotny Gergely
(Novotny Emil Róbert festménye)

Rozgonyi Iván

Hules Béla

Kondor Béla

Szerb György

Gulyás József
(Szalma László rajza)

Kemenczky Judit

Andrassew Iván

Fűrjes Péter

Csajka Gábor Cyprian

Simon Balázs

Imre Farkas

Büdöskék

Büdöskék: rossz szagú virágok,
nem is virágok, félgyomok.
Egyszer vetettük, több se kellett
és irthatatlanul konok
még emléük is. Kertünk gyepén,
a бүdöskék között fekszem.
Barátnőim, a gyereklányok
kis szoknyája fel-le lebben.

Szemem, mint tükör, földön fekvé
lerajzolja a kis csapat
lány szeleburdi cikázását
bүdöskék közt, repkény alatt,
és álmodom, mert gyermekként már
minden az álomhoz vezet:
cöpfös tündérek eszterláncot
járnak a бүdöskék felett.

A tündérhárem elsüllyedt és
táncát ellejtve űrbe hullt.
Emlékbүdöskék nyílnak már csak,
míg egyre múltabb lesz a múlt.
Emlékképek ölébe hajtom
arcomat, s mintegy fátylon át,
tágult cimpákkal mélyre szívom
tündérbүdös testük szagát.

Halálmenet és Akrázia hónalja

Nagy szükség volt napernyőként
a táj szétdobált fáira.
Képzetváltással a lombok
sűrűjéről Akrázia
hónaljára gondoltam épp,
mikor föltűnt az út porában
számtalan halálmenetből
az az egyetlen, amit láttam.

Magam láttam, ütés is csattant
kinn a megyeri dombokon.
Csendőrök vezettek végig
Vác felől az országúton
többezres, sárgacsillagos,
fáradt kísértetsereget.
Egybeolvadt Akrázia
vállgödre s a halálmenet.

Ha bármikor rágondolok,
nem szégyenkezni nem lehet.
Bár tébolyító szorongás
áramként járta testemet,
ám elfojthatatlanul az
elhurcoltak sorain át
meztelen hónaljjal láttam
nyújtózkodni Akráziát.

Elmeséltem néki este
a szerencsétlen menetet
töredezve, mert plasztikus
kép itt úgyse segíthetett.
Figyelem folyt szép szeméből.
Hosszan, mélyen tűnődhetett:
„Aki így tud szánakozni,
vajon milyen tűzzel szeret!?”

Aztán hátradőlt a széken.
Tarkóra tette a kezét,
és én megláthattam megint,
hónalja sötét szőrzetét.
Felfigyelt, mert eszelősen
bámultam vállgödkrét, újra
visszahullva a borzalmas
Pest–Vác közti országútra.

A tudat margóján

Talán régen ellepett a káosz,
s mindenki tudja, hogy bolond vagyok.
Csak csellengek a folyosón balgán,
mint aki vár még valami nagyot.

Lehet, nem él már apám, se anyám,
se rokonom. Csak úgy hitetik el.
Rebbenőszemű őrangyal helyett
transzparens tükrök démona figyel.

Csak hiszi, hogy csillagokba néz a
saját piszkával játszó túlokos.
Megrugdosnak, s lehet, nem is érzem.
Szabadsághitem kényszerzubbonyos.

Az is lehet, elszálltak az évek.
Azt sem tudom, mely században élek.
Borulat föld, mint Hölderlint. Félek,
olyan könnyen szétpukkad a lélek.

Szakítás Delír kisasszonnyal

Álromantikus rokonszenvennel
nyomorékság, minden gyalázat,
bűn, téboly és szenvedély iránt
virrasztottam át éjszakákat.

A tudattalan őserői
úgy ragadtak el, mint szirének
fáradt hajóst, és rabja lettem
Delír kisasszony szép szemének.

Csodákat várva nem lehettem
épp a szirénhangra süket.
Azt hittem, tartalom az örvény
és forma az önkívület.

Kerestem, mint eszeveszett
kis pillangó üdvét a fényben,
a szerelem algebráját,
új utakat a szenvedélyben.

Fantáziáltam szajhából szűzt,
meddő papírból élő rózsát.
Ha rámnézett Delír kisasszony,
más ruhát vett fel a valóság.

Önmagamat loalva lettem
száz nap-éjjel Delír bolondja.
Akartam is, hogy a túlparton
minden végtagját körémfonja.

S most azt mondja a démonszemű
főorvos, hogy: „Elmehet haza.
Nem gyötri tovább rémes hangok,
hallucinációk halmaza.

Ha nem keresi saját vesztét,
akkor meggyógyult. Minden jól van.
Hazaviszi az édesanyja.
Letelt évadja a pokolban.”

Ám, mint gyermek, kitől játékát
elvették, s édesen nevet,
mert így tudja könnyeknél jobban
meghatni a felnőtteket,

jól átgondolt és véletlenné
érelt pózban Delír kisasszony
most is megvárt a lépcső alján,
hogy így vagy úgy, de ott marasszon.

„Nem bírálom. Negatív bókkal
egy cseppet se kicsinyelem
azt, kinek játékszere voltam,
míg elhagyott az értelem.

De mosolyálcás vergődése
mindegy már. Megjött az eszem.
Delír kisasszony, tehet bármit.
Magát én már nem szeretem.”

Kétségbeesve nézett fel rám.
Elindult. Előbb kettőt-hármat
lépett. Azután úszva szökkent,
s fojtva sziszegte: „Visszavárlak!

Gondolj majd rám, ha fáj a szíved,
légszomj gyötör, kerül az álom,
verejtékezel, rángatózol:
én kopogok a koponyádon!

Gondolj majd rám, míg biztos romlás
elmédben újra kavernát ás.
Ha most utálsz is, bonthatatlan
múltunkból lesz még megbocsátás.

Gondolj majd rám! Ha megkívánsz még,
mély lesz az ölem, mint a téboly.
Nincs kakas, mely nászunk éjjelén
elmédnek hajnalt kukorékol.

S a teljesülés szélcsendjében
elfárad az emlékezet
számontartani utat-módot,
mely hozzám még visszavezet.”

Félretoltam. Anyám jött értem.
Felém siet, felé futok.
Hazafelé megyünk a fényben,
s újra tudom, amit tudok.

Téboly s halál egyformán les rám.
Amelyik előbb megtalál,
ne cirmosszép Delír kisasszony
legyen az. Inkább a halál.

Tréfa

Ma lóvá tettél. Játszottál velem.
Fülembé kiáltottad hirtelen:
„Figyeld: a démon ott megy a hegyen!”

Reflexként pattant arra a szemem.
De persze, hogy nem volt ott semmi sem.

Ki is kacagtál érte, kedvesem:
„Buxsi, a démon nincsen a hegyen.
Itt van. Itt vagyok. Fogod a kezem.”

Fűrjes Péter

négy hiányzó négysoros

tudod hogy mégsem öltem
soktucatnyi gyönyörben
ha megkínált ki kívánt
járhattál asszonyölb.

szívemben szép a gyermek
ha arra szán kegyelmed
de arra már asszony kell
hogy viselje fegyelmed.

★

növesztem körmöm szőrzetem
úgy nőjön mint a halotté.
nem vesztek többet összesen
mint ami már a halotté.

meglehet én már nem vagyok
esznek az égi angyalok
s ha már a csontokig fogyok
az édig elmegek gyalog.

Az utószó születése

Ha a holnap elé sündörgök
akkor is
eltakarja az egészet a szervek a száj mennyi mélye.
Holnapról eloldódnak a részek,
megindulnak
esni a véres vatták, vadalmáról a héja,
az életből az addigi gyerekkor,
az udvarról a szemetesvödörök.
Esní kezd a sírás szemek hullnak
és hullnak a szem alól az árkok, az arcról a vonalak,
hull a falról a repedés, a tüdőre szívott folyosó,
két lépés hull és egy vissza, bugyogók bugyogása
a lavórokról a zománc, a zománcról a karcolások,
s a lavórról a leütött foltok is hullnak,
hullnak a mozdulatok két cigaretta között,
a tapogatózások, a leülés-fölállás, a cipőfűző kikötése,
a cipőfűzők, a térképekről kelet nyugat vagy észak,
a cipőből az izzadság, a szappanról a szórszálak,
a lányról a ruha és a lányból a nőszag,
minden dolgok zuhognak szertesztét.

Nehézarcú bányászok hullnak,
elsötétített homlokúak.
Csomósodnak, rakódnak halomba,
mint a szén.

Hull arcuk, hull arcuk neheze,
színes szemeik megfakulnak.
A szájak sarkából éjszaka
szivárogo, fényes füst foszlik.
Izzadságuk a bőrön beázik,
erjed a gyomor, máj bugyborog,
tüdő piroslík.

És fölizzanak az átizzadt zoknik,
kigyulladnak a mosdatlan edények,
a szájak oszló gáza nyelvek lángjától belobban,
kigyulladnak a takarók, a takaró alatt a matatások.
Megkeres a meleg havazás.

Árnyékunk lassan kifehérik.

In memoriam H. L.

A híg homokban üveges tajték.
Csillog a halérdemérem.
Az erdő elszivárogo,
bogár kalimpál, úszóhártyás vakondok;
hibbant levél, csöpp-csöpp eső hull.
Gyűrűznek a fatöncök.

Lassan megtelik a táj.
Ami az ég tetején átszüremlik,
a susogó sötétség fölissza.
Billeg a hold: színarany szarka,
nem fészkelt ily rengeteggé
gyűlő éjszakát!
Lábadon mázsás mohacsizma.
A bűvár fenékig bukik, a madár
magasba öli magát.

Fekete mélység örvénylik.
S amint e folyékony földet,
magam is érzem, szívembe
vas és kő hull
s csobban. És gyűrűzöm, amint csobbanok.
Nyaldosnak apró homokhabok.

Amerre az ingó bokorbóják
jelzik; reggeli, komor halászok
arcukat megfürösztik,

s a ringó rét hálóját bevonják,
 csak eltévedt hal vagy bolyongó rák
 a rögökre-kötött gyökerek között.
 Aki itt földbe ugrott,
 nem kerül kézre élve.

Hátadra nem tűztél jelzőzászlót,
 nem hajlik nyomodra gyepfodor.
 Ki hajít utánad parafa mentőövet,
 ha a mélyföldi áramlás elsodor?
 Nagy-nagy légszakot vittél-e?
 Válladra kötve tökindát,
 le ne merülj túl mélyre.
 Hogyan rejtetted el magad,
 ha az iszapot izgatva habosra
 a szűrős bogarak
 körbelengenek akár a legyek,
 s a húsevő halak?
 Arcod a föld lemossa.

De lásd, nem volt hasztalan
 e teli tátogás – mint a kopoltyún,
 pitypang bugyborékol:
 úgy őriznek a habzó göröngyök,
 mint kínlódó kagyló hasa a gyöngyöt:
 e holt asztalon
 a szél már moszatot
 oszlat: konyharongyot,
 míg a lágyműből
 kibomlik szépen a vizek arca,
 itt-ott borostás
 még, ahogyan belenőtt a sás;
 és borzaszul barna, nagy fürtökben a gyékény.

VÁR RÁD A TENGER MAGYARORSZÁG
 ÉSZAKKELETI PARTVIDÉKÉN

nyersfénykép

mi alszunk fűben fában virágban
 szerelemben
 kidöntött pohárban kiöntött szeszben
 az alkohol kitöltésében mi alszunk
 mi lesz az arcunk
 ha nem rejt álomra mélybe

az udvar ócska vödre
 a lépcsőház zöld csempéje
 hajlik fölénk homok a földre
 kihalsz
 vastag ajkak lelógó barna haj homokredőki-
 arc
 csak hajlok fölém
 kutatom
 az udvart a vödrot a vödrot az udvaron
 és magadra hagy akkor a lépcsőház
 előtti kavicsalom
 most már minden megtörténhet
 velem fű fa virág szerelem
 most már mindenben megtörténhetsz,
 hajolsz magadra.

mese — mese

nem vigasztalódhatsz versekbe szövődve haltál volna
 inkább az őszbe mikor a nyári szerelemhez szokott szilvafák
 szíve dobogott és ellopott az éjszakától egy vasárnapi virradat.
 nem tudhattad az égről peregni kezd a festék
 sikoltoznak a fecskék azután tanítottak
 járni asztal-fia kisszék az alólad kimászó sámli.
 majd kergetőztél s megpihentél a villámvállú égen
 nyalogattad kövek késein táncoló térded nemigen
 maradt rajtad ép bőr kinőttél az udvar tenyeréből.
 most fölhúzhatod vastalpú bocskorod ezt el is kell
 nyúznod végre indulhatsz gyönyörű reggel
 a gyerekekkel árva mesék mennye alatt együtt
 a táltos-tenyerűekkel szilánkos szárnyú madarak
 nyomát követve üveghegyes vidékre.

vázlat gyermekdalra

látjátok öleim erre jutottam
 fűrösztöttetek lukas kozmoszban
 fekete tóban
 kiskacsa lettem csurom madárnak
 göröngy a szárnya
 anyához készülök angyalországba.

Hét határról, hazulról

Szombati-Szabó István

Májusi miatyánk

Mi atyánk: Tavasz,
Ki vagy a fűben, a fában, a kőben,
A ködben, a vérben, a vágyban, a hőben,
Ki vagy a lázban, a légben, a fényben,
Ki vagy sok-ezer üde asszonyi méhben:
Májusi éjfelek sok csillagpénzű babonája,
Mennyei aranyakat szóró égi seregek királya,
Fiatallasszonyok méhének első gyümölcse, terve,
Szép ifjú lányok csodálatos áldottsága, terhe,
Te isten-arcú termékeny tavaszi csodálatosság,
Te áldott és titkos asszonyi állapotosság,
Te minden szívet bekötő aranyos egyetlenegy pók,
Te minden asszonyt megterhesítő csodálatos egyetlenegy csók:
Mi atyánk: Tavasz, szenteltesd meg a te neved.
Halleluja teneked!

A vágyak most születnek, kelnek, lesznek, szakadnak
S te magad vagy a legszebb vágya magadnak,
Most sárga, fehér, piros és tarka színek fakadnak.
A vágyak, az ágyak most telnek, majd üresek,
Husz éves ifjú lányok csókja mostan tüzesebb,
Husz éves ifjú lányok csókja mostan tüzes seb.
A te eljöveteled szent. Május szent pazaroltság.
Nincs annyi hűsöd, sem hűsöd, hogy vágyunkat kioltás.
Nálad nélkül a világ nagy ravatal, kiholtság.
Szívek friss ugarán a vágyak most kelnek, mint a manna.
Szív és ajak most mind-mind tüzes borral telt kanna.
Jöjjön el a te országod minden szívbe... Hozsanna!

Szomorú legények, kiket szerelmek átka ver váltig,
Szeretünk téged s ha nem vagy: vágyakat temetünk ma.
Mert csak hiába szeretünk, nevetünk s epedünk, ha
Nálad nélkül epedünk, nevetünk, szeretünk váltig...
A mi mindennapi csókjainkat add meg minekünk ma.
És bocsásd meg a mi vétkeinket: sok-ezer csókot,
Miket el nem csókolt botor szívünk, aszkéta ajkunk,
(Miknek halotti sápadtsága szomorog rajtunk)
Miképpen mi is megbocsátunk sok-ezer csókot,
Miknek piros virág-tetemén nevetve tovahajtottunk.

Szívünknek most szárnyai nőnek, mint kis seregélynek.
 Csókunk és könnyünk tavaszi vándorlásban eregélnek.
 Ágyunkon, mint virágos tavaszi fogaton heverészünk
 S ha mit álunk megad: vágyunkból az már fele részünk.
 Most minden élők élő szívek zavarosában halászók,
 Csordultig-szívű lányok s fiúk szemében rendre kigyúlnak
 Apró, tüzes, repeső lángok, üdvözlésedre, nagy-úrnak
 S lengnek-lobognak, mint ablakokban megannyi zászlók.
 Szállingó botor vágyak apja és anyja ma minden,
 Miknek törvényét, ágyát, születését senkise kérdi,
 De a vágyaknak szent üzenetjét sorra mindenki megérti.
 Törvény, parancs, tilalom májusban soha sincsen:
 Itt a tavasz, a május, a csók, az isten, a minden!

Hozsánna Tavasz, mulatós és pelyhes-állú kisisten,
 Ki ellopsz tőlünk minden lányt egy éjszakára.
 Nyelvünk most cserdül ujjongó hallelujára:
 Hozsánna Tavasz, mulatós és pelyhes-állú kisisten!

Üdvözlégy Tavasz-isten, te ravasz!
 Üdvözlégy Kamasz-isten, te tavasz!
 Ó szörnyű isten: vágy-gyújtogató,
 Ó kegyes isten: vágy-nyújtogató.
 A csókjaid mind jók, mind szépek, szentek,
 A karjaid erősek és pihentek,
 Olyan vagy, mint egy nagy, csodás titok,
 Amelynek zárán én is most nyitok.

Jön a tavasz orozva,
 Aranyporral porozva,
 Fiatalon és frissen,
 Virágon és tövissen.

Ó szent tavasz, ó május: vidám isten, kerítő.
 Ó májusi éj: sötét, aranyos-szép terítő.
 Ó májusi csók: csodás étital-merítő.
 Ó májusi éjszakák: tüzes szemű legények.
 Ó májusi szerelmek: babonás-szép regények.
 Ó májusi leányok: pompás varázsedények.

Mindenki gyilkos most, mert vágyat öldös
 S bíbor szívek sírjába rejti holtan.
 Csók-arcú rém az ember és a csókok
 Ember-arcú, apró, rossz, fúrge törpék.
 (Piros váza-szívünket összetörték
 A virágért, amit onnan kiloptak.)
 Mindenki rom és mindenki éled.

Mindenki bűnös és mindenki vágyik.
 Mindenki van: a csók, a vágy, a bánat.
 Mindenki lázad, minden kivirágzik...
 Ó szent május, te csók-formájú hónap,
 Ó édesdeden gyilkoló tavasz.
 Ó rossz tavasz, te álnok csudaság,
 Ó friss tavasz, te áldott csuda-ág,
 Ó szép tavasz, te nagy virág-mező,
 Ó bájos tavasz: csókos, uzsorás,
 Ó álnok tavasz, szép bujtogató,
 Ó mindenekben minden, egyben egy,
 Titokban titok, vágyban vágy, varázs,
 Ó kábító, ó csábító, ó mámor,
 Magad-magadtól megkábult gyönyör,
 Ó szépséges-szép, ó csodás-csoda,
 Ó csaltság, ó szerelem, ó vígság,
 Ó álmatlanság, ó vágyteltség, ó bánat,
 Ó szomjúság, ó menny, ó pokol,
 Ó lány érintés, ó bátorság, ó kéjek,
 Ó remegés, ó láz, ó félelem,
 Te csók, te minden, te isten: Tavasz!

Hozzád jöttem tavaszi isten, vidáman hallelujázva
 S hoztam szívemben tömjént, mirrhát, aranyat.
 Mert engem tél nem vár, ősz nem lát meg s a nyarat
 Nem hiszem, mert enyém a tavasz csak, ha remegve, ha fázva.
 Hozzád imádkozom most, tavaszi isten, vigilemmel, a holddal,
 Míg holtta lélegzem magamat tebelőled.
 Ó, mert oly szép vagy, dús, meleg, illatos és igéző,
 Mint egy szerelmes fiatal lány frissen letett csipkés ruhája.
 Ó tavasz, hozzád könyörgök: Szeress, ölelj, takarj be és simulj rám,
 Mint alvó asszonyok pompás testére melegen a selyeming.
 Kis mécsedet akaszd ki szívem piros, párázó kapuján ma
 S küldj valakit ágyamnak és vágyamnak ez éjszakára, Tavasz!

Éj van... Május... Az istenek itt járnak most a földön.
 Ünnepek van és az utca a fákkal halkán hallelujázik.
 Az ablakom kinyitva... Alatta lopva a Tavasz oszon most
 S tapasztalnak az akácok zöld tenyerükkel ott kinn.

Gulyás Pál
Debreceni éj

Az égre hiába nézek,
nincsen ott fent egy csepp fény,
nem érzem a házak súlyát,
most minden ház egy festmény.

A Nagytemplom kettős tornya
himbáló könnyű kártya;
lehullt az élet lakatja,
bár be van minden zárva.

Nézd a boltok börtönfényét:
tábláik alatt lépdél
koldusbotra támaszkodva
Méliusz Juhász Péter!

Ott fent egy költő tűnődik
távolodó halálán:
márványkezében egy lant van,
szél játszik fuvoláján.

Míg így összefont karokkal
bámulom a holt várost,
jönnek mérföldes csizmában
az égő távolságok.

Ördögök törik keresztül
a temető négy végét,
trombitájuk felrobbantja
a levegő szentségét.

Égni fog itt minden: földön,
föld felett és föld alatt...
Hol egy posta, mely futárként
vinné késő hangomat?

A fákra itt-ott egy lámpa
hint kétes virradatot:
korcs Nap ez, egy ezredévig
nem támaszt fel egy magot.

Hajnali séta az országúton

A fűvön csillog a harmat,
a levegő még hideg,
ez a friss hajnal, előtte
megdobbanak a szívek. –
Akit nem védett az álom,
mint egy rejtelmes burok,
az olyannak ez a hajnal
fojtó kegyetlen hurok!
most siet vissza a csontváz
a sírnak mélységibe,
a kakas most kukorékol,
mert kergeti a szíve:
csőrét élesen kitátja,
teste borzongó-puha,
csak úgy sugárzik belőle
a föld elementuma.

Így megyek én két akác-sor
közt a tág országúton,
megyek csöndesen előre,
merre megyek, nem tudom.
Merre az akácok dőlnek,
merre a szél keze ránt...
Ki tudja most életében
az egyetlenegy irányt? –
Most egyetlen cél világít
bennem: a harmat színe
mely hamvas lepelt borított
az úton mindenkire –
aki ember, aki állat,
a harmat most rajta van,
most az örök álom csillog,
a fűszálon zajtalan.

Isten követje

Magyarország miniszterelnökéhez

Nem tudok aludni, a villanyt lesrófolom s felsrófolom,
az éj sem tud most elaltatni, ez a földöntúli hatalom.
Az jár eszemben, hogy a vér, mely itt forog testembe zárva,
nem az enyém, nincs is már bennem, ott van valahol egy tartályba,
fent egy toronyban... És alatta fegyveres órszemek cirkálnak,
ha száz lépésre közelítség, töltött csóvel elibed állnak,
kérdik a jelszót és jelhangot, azonosság lapot kérnek,
hasztalanul mutogatod, hogy az a vér fent a te véred.
Hosszú alagutak vezetnek a toronyból a föld alatt,
viszik a vért a levegőben csattogó ércmadarak,
viszik Rómába és Berlinbe síneken sikló motorok,
kilencmillió ember vére éjjel-nappal száll és forog!
Ó te Magyarország sáfárja, hazánk első minisztere,
kilencmillió ember vérét a sors kezébe tette le!
Kilencmillió ember vére gőzöli be napod és éjed,
kilencmillió ember vérét te kevered és te cseréled!

Tudom, hogy hangomat a távol malomköve megőröli,
mire a szél hozzád feldobja, a magasság összetöri,
mégis meglengetem a szót feléd, mint egy ünnepi zászlót,
innen a Hortobágy mögött egy bérház emeletablakából.
Ha itt kihajolok keletre, tekintetem fejfákra téved,
itt fekszik a régi Debrecen, itt fekszik a tegnapi élet,
Magyarországnak egy darabja itt járt az Úr felé haza,
ez itt a régi Magyarország túlvilági bejárata,
mely már az évszázadok ólomcsizmája alatt berogyott,
de kiáltok helyette én s kiált helyettem a homok.

Gondtad-é Itáliában, midőn futott veled a Lél,
hogy a vér az Isten követje, egyedül Istené a vér?
Ettől lett pünkösöd hajnalán a tizenkét apostol részeg
és támadtak János előtt véres mennyei jelenések...
Gondtad-é, midőn vitt a gőz apokaliptikus lova
s ott állt melletted, mint egy bálvány, Róma feltámadt démona;
gondtad-é, midőn a vak Történelem rádtérdepelt:
kilencmillió ember vérét milyen kannákba mérted el?

(1936. ápr. 3.)

Berkó Sándor

Nem vagy magadban

A holdat csak egy satnya fényszál
himbálta a Duna felett.
Álmos szemekkel pislácoltak
túlhan a budai hegyek,
szél is alig fútt, mozdulatlan
aludtak lenn a csillagok –
néztem, mily bután botladoznak
rajtuk keresztül a habok.

Álltam a hídon egymagamban,
unottan gyűrve kalapom,
s oly mindegy volt, hogy azt, avagy
a saját testemet dobom
mélybe, midőn ott lenn, alattam,
hirtelen megcsobbant a hab.
Porszem? Kavics? Minő hatalmak
gúnyolnak ki és játszanak

velem? Vagy... – furcsa tünemény –
ismét csobbán és újra csend.
S egyszerre, mintha minden sátán
e csobbánáson át üzent
volna felém, a szél megindult,
hab habra kap, a csillagok
riadt fényét égig dobálják
a láncukat tépő habok,

surrán a titkos üzenet,
csillagon, folyón, égen át
– óh, gyáva lelkű, gyatra hős,
üdvözöld testvéred szavát!
Nem vagy magadban, nézd, a híd
alatt hány csobbánás izen.
Kiált te is és add tovább,
felhőn, hegyen, erdőn, vízén

a szót, mi ott huhog az éjben,
szépítve szegénységedet.
Álltam a hídon mozdulatlan,
mint bűnére eszmélt gyerek,
csak úgy, magamban ismételve
a szél elhaló szavait,
s, kiálts te is, motyogtam lágyan,
csak épp, hogy mondjak valamit.

(1939)

Madarak

Vigyázva léptünk, hat barát,
s velünk Cigány, a kiskutya.
Szinte egyszerre vettük észre,
s egyszerre futottunk oda,
két ág között pöttömnyi fészek,
– laknak-e benne, vagy üres? –
nosza Cigány, öreg csavargó,
vagy-e, mint én, oly szemfüles?

Madár! Madár! Ujjongva, mintha
a barbár gyermekkor vidám
csínyjeit ízlelném, loholtam
a fák közt, ifjú mohikán
a baltával, s hopp, fel a fára, –
arcom is kipirult belé,
ahogy fürkészsze és szuszogva
nyújtóztam a fészek felé.

Madár! Madár! Ujjam mohón és
bizsergőn nyúlt az ágakon.
Ó, vérre lesó ifjúság,
bódító, édes izgalom!
Már a fészekhez ért a kezem,
midőn egyszer csak, mintha egy
fűszál dalolna, valami
furcsa énekhang üti meg

fülemet, aztán egyre több és
több újabb hang zenél belé,
négy madárfiók, négy kopasz
rigócska kap orrom felé,
nyüzsgöve, csipogva, riadtan
fogatva piciny szemüket:
ki lehet ez a csúnya medve,
ki megrabolná fészüket?

Ide, Cigány!... De máris nyomban
visszazavartam az ebet.
Négyen vagyunk mi is testvérek,
négy árva, védtelen gyerek,
három leány a rengetegben
s a legkisebbik én, fiú,
ó, hányszor dúlta otthonunkat
erőszak, önkény, háború.

Ó, hányszor dugta szörnyfejét
fészükünk felé sok kandi rém –
hogy féltünk, ríttunk, Istenem,
hogy lapultunk egymás szívéen,
apa nélkül, négy csöppnyi rab,
a fészek bolyhos fenekén,
egyetlen megőrzőnk a csend,
egyetlen italunk a fény.

Az éj enyém még

Csak most értem meg a parasztot,
ki úgy szánt, hogy a földre néz,
föl se tekint – hová tekintsen? –,
dereka, válla, melle és
valahány tagja rángatózó
inakkal tol, húz, nyom, emel –
kinek háta a földre görnyed,
tekinthet-e az égre fel?

Lapátot, csákányt, kalapácsot
lendít a vállam, napra nap.
Tenyerem véres, hólyagos már,
mészpor tapasztja arcomat,
nyakam targoncák merevítik,
hajamba betonpor tapad,
kinek háta furikra görnyed,
lejthet-e rímes táncokat?

Csak most értem meg a parasztot,
csak most értem meg magamat –
ó, verseim, ti napba szálló,
pávásan lépő madarak,
be messze tűntetek szívemből!
Halkabb és halkabb lesz a dal,
csap a csákány, a kő kifordul,

a szó úgy hull: tapadósan
fogja magához az anyag,
mint kusza verssorok dobognak
tovább a térdeim alatt
zúzott kövek, siket rögök közt
ütem nélkül és hangtalan,
lassan apadva tűnnek el, mint
egy-egy kiszáradó folyam.

Lassan apadva tűnnek el, de
eltűnhet-e örökre a
gyűszűnyi vér, mely enszívemből
bugyog? A paraszt homloka,
bár föl se les, nem őrzi tán az
egék fényét és harmatát?
Az éj enyém még – és ilyenkor
aluszna ásók, talyigák,

két szem mered csak a sötétbe,
tűnődve, mint a nyári ég,
a hullámok puhán dobálják
szívünk fölsértett ütemét,
csupa ritmus és csupa dal lesz
a sóhajunk is: – vers, zene,
zsibongva száll, mint izzadt testű
néger rabszolgák éneke.

(1943)

Sipos Domokos
Csárdában

Milyen furcsa ez a csárda,
Milyen fakó a fala.
Ráterült az élet füstje,
Be savanyú a szaga.

Be homályos ez az ablak,
Pedig tegnap ragyogott.
Nem érdemes nézni rajta.
Belül bánat, kívül kétség
A szívemet facsarja.

Be zavaros a muzsika,
Vak cimbalmos kopogtatja.
Milyen sunyi a vendéglős,
Szava mérges, bora csípős,
Hej, pedig én fizetek!

Kigombolom a lelkemet,
Odadobok ezer kincset,
Legényesen, duhajul!
De a pénzem itt már nem jár,
Magam vagyok, senki sem vár,
Lehajtom az asztalra a fejemet.

A bárányka

Vízkeresztkor éjjel született a bárányka.
 Vékonyan bégetett, mikor anyja meleg méhéből
 Az összetiport, puha alomra esett.
 Künn veszettül seperte a havat az északi szél,
 Benn a cserényben jámbor juhok meleg lehelete
 Szállt a bárányka nedves orrocskája felé.
 Kis tüdejével először szívott levegőt,
 S mikor anyja lenyalta szeméről a másvilágról hozott fátylat,
 Az emlők domborodó meleg halma rajzolódott rajtuk keresztül kis agyára
 S csecsemő ajkai megkeresték a tej zuhogó forrását,
 És élni kezdett ezen a világon a kis bárányka.
 Reggel jött a gazda s benézett a cserénybe,
 Láta, hogy egy juh hasa alatt kis bárány kuporodik,
 Odament s bocskoros lábával megdöfte az óvatos anyát
 S kivette alóla a reszkető lábú jövevényt.
 Magasra tartotta és megnézte meztelen, puha lágyékát.
 „Berbécs” – kiáltotta feleségének nagy hanggal.
 Az asszony vizet húzott a kútból,
 Megmerítette a vedret, letette a fagyos földre
 S ő is megnézte a báránykát.
 Megsimogatta selymes, hófehér gyapját.
 A paraszt letette a földre a kis állatot,
 Lábával akarta anyja felé tolni,
 De oly kedvesen és félve bégetett a kicsi pára,
 Hogy lehajolt és erős kezével gyengéden
 Taszította nyugtalan szülője mellé.
 A többi juhok élettől várandósan,
 Nagy szemekkel nézték a boldog anyát,
 S az öreg berbécs, mint egy vén szultán,
 Méltósággal reszelte fogai között a szénát.
 Sok tejet kiszopott anyja dús emlőiből a bárányka,
 Elolvadt a földről a hó és a fagyos jég,
 Tavaszi napsugár kergetőzött az előbátorkodó legyekkel
 S a bárányka vígan rúgta kis hátulját a világoskék ég felé.
 A gazda előhozta a félretett ekét,
 Gondosan megnézte rozsdás vasát.
 Sokszor megcsóválta lassan mozgó, busa nagy fejét
 És kimondta: Ehelyett mást kell venni!
 A báránykának fogalma sem volt arról,
 Hogy ekevasat pénzért árulnak a boltokban.
 Mit tudta ő, hogy miért szakítják el
 Anyja meleg, gyapjas, oltalmazó testétől.
 Ölbe vette őt a paraszt, két első lábát
 Átfogta izmos ujjaival s karjával

Derekához szorította gyenge kis testét
És vásárra vitte a báránykát.
És eladta őt hófehér gyapjával együtt
Összepiszkolódott papirospénzekért.
A báránykát a szomszédomba hozták,
Megálltak vele az udvar közepén s azt mondták:
Jó kövér, holnap levágjuk és jóízűen megesszük,
S bőrét eladjuk jó pénzekért a børszedő zsidónak.
Kis fiam hosszú szőke haja csillogott,
Az ablakban állott, tapsolt és a szomszédba mutatott:
„Ó be szép fehér bárányka! Ó be szép fehér bárányka!”
A báránykát megkötték lábánál fogvást
A színben, egy üresen álló szekér kerekéhez.
Kis, tudatlan szíve összeszorult,
Mert a puszta csűrben senki sem volt.
Éhes lett és mikor lement a nap, fázni kezdett.
Nálunk még nyitva volt az ablak,
A kályhában nagy lánggal égett a tűz,
Fiacskám ott ült és magas várat épített
Apró kockákból, tornyot is tett rájuk,
S mikor kész volt, kacagott és belerúgott,
Hogy az ágy alá gurultak a falak.
A bárányka folyton bégetett, nagyon keservesen:
Bee, bee, bee!
És kisfiam szomorúan kérdezte tőlem:
„Apám, miért sír ez a bárányka?”
„Hol van ennek a báránykának a mamája?”
És lefeküdtünk. Feleségem és fiacskám
Már az álom karjában lélegzett a szomszéd szobában,
Én kinéztem a sötét éjszakába a nyitott ablakon
És fáradt tudómba szívtam
A márciusi éjszaka csípős levegőjét.
Nagyon sötét volt,
Kutyák ugattak és véstesen vonyítottak,
A tornyon egy kuvik visított és figyelmeztetett,
Hogy egyszer még én is meghalok.
S a bárányka bégetett, bégetett.
Vékonyka hangja úgy fáj a szívemnek,
Hogy siratni szerettem volna
A hideg siralomházban ülő kicsiny báránykát,
Kinek gyenge szívébe holnap éles kést szúrnak,
Kiből kiszáll holnap a parányi lélek,
Hogy szomszédom jó paprikást ehessék
Gyöngé, rózsaszínű húsából
S rá egy pohár jó bort ihassék.
Éjfél volt, nagyon szomorú voltam,
És tudtam, hogy hazug vagyok és gyáva.

És tehetetlen vagyok és erőtlen
És hiába kiáltanék, mert ugyan ki hallaná meg hangomat.
És hazudtam saját magamnak,
Mert azt mondtam magamnak:
Mit búsongsz e kis báránka bégetésén?
Mikor az egész világ jajszóval kiált!
És összevissza kiált, mert sokaknak nincs hite az ég felé,
És az emberek kést hordanak szívükben,
És az emberek eladják az embereket,
És az emberek megölik az embereket!
Gyáva voltam és hazudtam magamnak
És menteni akartam magam önmagam előtt,
Hogy éjfélkor végre aludni akartam.
Szegény báránka még remegve bégetett a hideg éjszakában,
S én álomba zártam szívemet fájdalomra elől.
Ó! Tudom, hogy minden sírás az én fejemre vád!
Minden fájdalom halálos bűnöm egyedül nekem!
Az embernek, ki nem kiáltom szüntelen és bátran:
Ne engedelmeskedjeteK,
Csak a szeretetnek, csak a szeretetnek, csak a szeretetnek!

Forbáth Imre

Holdvilág-szonáta

Az éjszaka ágbogán a hold: egy aranyalma
csüng – őrzöngve száguld ereinkben a vér,
holdkóros kürtök hangversenyizgalma,
mit a pusztaszél brácsája kísér,

sikolyok tépik a levegőt, kék és kín
ölelkeznek minden földi zugban,
önnönmagával szerelmeskedik egy androgyn,
óriási tükrök lágy ezüstje csurran,

a hold visszfénye mindez, vágyak vízióteste,
gyorsan illanó és foszladó matériák,
gonosz és vörös kanócok gyulladoznak benne –
milyen különös ma a holdvilág!

komoran csillog az éj, mint gyilkosoknak kése,
s egy levágott fej a hold, amelyből vér csepeg,
ég a horizont, reszket a földnek kérge:
dob pereg, hadak sereglenek!

Van Goghhoz

Zöld lángokban égő tujafa, mit fölgyújtott a nap:
ez Te voltál, csodálatos ember! Egy stáció
Jézus Krisztus kálváriaútján:
szenvedés és egzaltáció!

Szeplőkkel nagyon megvert emberarcodat,
vörös hajadat rövidre nyírtan
végtelen sokat szemléltem,
s igen sokszor csak Tehozzád írtam

hívó tébolyban! Hisz talán az én homlokom mögött
is van egy daganat görcsből és kínból,
mely alkotás és rombolás vágyából támadt –

ez örökségünk Káintól?
Ó, Mester! Lemetszett szent fülcimpádért
eladnám akár az öreganyámat!

Vozári Dezső

A firenzei gyorsvonaton

Olajfák, pálmák, pínéák,
amikkel szellő inceleg,
ti látjátok, hogy melegért,
kis napfényért kilincselek
az ég alatt, mely kéknél kékebb,
s most elborítja sorsomat,
míg zúg alatta észvesztetten
az elektromos gyorsvonat.
Ebédre vár, mint kedves hitves,
a tiszta vagonresztoran,
és rohanok villanyvonattal,
fut a vonat, hová rohan?
Szemben vélem jól fészült szinyor
szürcsölget egy narancs belén,
és udvarias mozdulattal
nyújtja a sótartót felém.
Köszönöm – mondom meghatottan,
ó, ó, oly finomak vagyunk,
mint lordok a ponyvaregényben.
De elkínzott szegény agyunk
jól tudja, sejtí, retteg tőle,
hogy egyszer, holnap zeng az ég,
és géppisztolyokkal kezünkben
kívánjuk egymás életét,
és gázfelhő borítja majd az
olajfát és a pínéát,
fekete angyal menthetetlen
méregkönyveket ont reád.
Csak nézzük egymást mosolyogva,
míg jólnevelten étkezünk,
s cigarettával, sótartóval
szolgál egymásnak még kezünk.

A ház

A házban, ahol lakni van szerencsém,
nem éppen jól élnek az emberek,
isten hitén és egy kevéske lencsén
elél a test s a lélek szendereg.
Hat emelet betonból és nyomorból,
a gangon vénasszony nyelve pereg,
vonulnak feje felett, amíg horgol,
az évek és a csillagrendszer.

Itt élünk hát lázongva és szelíden,
van, ki a mennybe s ki pokolra vágy,
mérgező lármajukat nem csendesítem,
mert tudom, érzem, a haragjuk lágy.
Csak áll a ház a ködben, az időben,
elszántan, mégis bénán és vakon,
gyűlöljük életét mi, egyre többen,
ha esőcsepp koppan az ablakon.

Az udvaron átvont sötét kötélén
szél duzzasztja a száradó gatyát,
egyszer szülésznő járt erre a télen,
gyakran temetni jönnek szentatyák.
Szívben a bánat, ablakban uborka
kapott helyet, s az ablakok megett
zsírt gyűjtenek a tört fülű csuporba,
és soha meg nem nézik az eget.

Menekülő nyár

A napkorong csepegve izzik,
mint tűz felett a sárgaréz;
a lankadt fákon menthetetlen
gyümölcsbe gyűl a drága méz.

Ez itt a nyár, mely minden kincset
a lábaidhoz odarak,
altatódalt zúgnak füledbe
a részeg, kósza bogarak.

És jön a szél és rétet borzol,
hogy megremeg a sás belé,
a felhő elhúz délnyugatra,
a hal elúszik másfelé.

A tulipán el fog rohadni,
a lepke le fog esni majd,
te nézheted az őszt sikítva:
„Ki hoz a földre ennyi bajt?”

Így jön és megy és menekül is,
még itt van és fut már tova;
húzz a felhővel, ússz a hallal,
fuss el a nyárral máshova!

Szlovenszkó

Győry Dezsőnek

Tán épp az étkezdében ültél abban
a pillanatban, hogy az expressz víg
iramban elrohant itt és egy kappan
sült illata szállott az egekig.

Kappan, vörösbor, kompót, úri módi,
estére selyemágy vár és öröm.
E városban élt, énekelt Tinódi,
ma én üvöltök. Ne zavard köröm.

Sírok és fájok magamnak: Belzebub,
mely szél hoz erre? Mely beteg szeszély?
Unalmas lett a Picadilly-Club?
S Párizs? Velence? Nápoly? Genf? Beszélj!

Hej, büszke úr! reményen és zupán
él itt az ember, élem sorsomat:
nekem hazám, tenéked táj csupán,
hol egyszer átfutott a gyorsvonat.

Zerinyáry Szilárd
21 kótló (részletek)*

Chopin éjszakája
(Párizsovorszky Béla)

„A boulevardon aludni veszély!” –
Halk capricciókban sziszegte a kobra.
„Merci bien!” – suttogta Briand szobra,
S lengyel mezőkön kengyelbe szállt az éj.

Etűdözött arcán ugyanannyi ránc,
Míg térdén fűgázott az ischiász.
Angol keringőt dúdolt egy makk ász,
S adieu-t sóhajtott két beteg finánc.

Egyedül sírt a marha-radzsa halkan,
S a két fináncból a lágymallesi dallam
Úgy buggyant ki, mint fjordokon a méz...

És bejöttek. Csiklandták lenge testét,
Bár nem is őt, de Lloyd Georgeot keresték...
Ám mit bánták? Gőzölt a majonéz.

Falánk hármaskép
(Holvan-holnincs József)

Kettesben ülni, „a” torta „és az” ember,
Éhséget forraló bizarr „téli” csendben –
Asztalon a torta, „az” ember a széken,
A torta felsóhajt: „Én drága pribékem!”
Bohó búcsút „venni” vigasztalan, végleg,
Tudva, a delikvens több potot nem ér „meg”.

* A szerző a *Körösvidéki költők antológiájának* (Szarvas, 1937) szereplőit parodizálja, név szerint és sorrendben Palasovszky Bélát, Chován Józsefet és Galambos Dezsőt. (A szerk.)

Megfogni halkán „a” kést „és” felszelni,
 Aztán komor daccal „hol” sírni – „hol” enni,
 Remegő ajakkal „fel” és „alá” járni,
 És „a” legutolsó falatokra várni...
 Aztán ezer szitkot dühösen keresni,
 És megcsömörlötten „a” pamlagra „esni”.

Síró étvágyunkat visszaszorítani,
 S „ha” tortánknak vége, könnyeket ontani.
 Majd leborulni az üres tortalapra,
 S visszaemlékezni töltelékre, habra...
 S „ha” vágyó szemünk „már” ezer könnyben fürdött,
 Átkozni a cukrászt, „hogya” csak egyet küldött,

Sírni, hogy fénykép se maradt vissza tőle,
 És zord fogadalmat tenni a jövőre:
 „Ha tortát kapnánk még – történjék akármi,
 Fogcsikorgatva is – egy szeletet vágni!”
 S tortánk sírja felett – hisz sohase bántott –
 Kítűzni mellünkre egy csokornyai fánkot!

Végül benn az ágyban, lázban dideregve,
 A hat tortalapra gondolni csak egyre,
 Ijedten várni, hogy hajnalt üt az óra,
 Mellettünk aszpirin, szódabikarbóna.
 Gonosz álmok jönnek – csokoládészag bánt,
 Száz cukrász önti a grillázst, marcipánt,
 Szacharinszag árad, a lélek megreszket,
 „Nem írok ezekről soha-soha verset!”

Juj, krém, vaj és lekvár – nem felejtí könnyen,
 S inkább száz kritikus karjaiba roppen.

A szivarnak vége kell legyen

(Kalandos Dezső)

Fly-tox csöppek a kis legyen,
 A szivarnak vége kell legyen.
 Reumás már a kéz, a láb,
 Taxink se visz ingyen tovább,
 Nincs már Észak, s nincs már Nyugat,
 Egy haldokló pincsi ugat,
 Lejárt minden zálogjegyet,
 A szivarnak vége kell legyen.

Nátha ez? Vagy valami más?
Mindegy... Egy csendes orrfúvás,
Odanéz, s szól a remete:
„Kegyednek elment az esze?”
Egy kis jószág, egy halk akol,
A finnyás szomszéd már pakol –
Szivarcsutak a Svábhegyen...
A versnek is vége kell legyen.

Hit

Uram, hiszem, hogy vétekben fogantam,
tudom, hiszem, hogy por s hamu vagyok...
Szívemben dac és tisztaság tusázik,
mert rám süt a bűn és a csillagok.
Uram, hiszem, hogy Édenkertben járok,
de Ádám vagyok, aki megtagad...
És mégis mindig van számomra kincsed,
s egy megbocsátó, meleg sugarad.
Hiszem, hogy lehet a Magasban járni
és mindenhez van Általad erő,
s angyallá válik, ha Te rátekintesz,
a gyilkos és a méregkeverő.
Uram, hiszem, hogy pálmaággá szépül
a kezemben a korbács és a tőr,
fehér imává finomul az átok,
s a káromlás, mely az egekbe tör.
Uram hiszem, hogy százszor elbukom még,
s jön perc, mikor nem tudok hinni se,
de átkarolsz, ha felparázslék újra
szívemben a bűnbánat mécsese.
S hiszem, Uram, hogy van egy messzi élet:
folyó, melynek a Forrása vagy,
fehér partja a Végtelenbe vész el,
s ott nincs több sóhaj, lázadás, harag.
Uram, hiszem, hogy út is visz odáig,
mely a Golgotán keresztül vezet...
S elérem, mert Te vagy a Megértés,
a Kegyelem, s az Örök Szeretet.

(1948)

Szerb György

Könyörgés a végeken

Te áldott szellem, ki gyarló valómban
még őrized a szépség látszatát,
erősítsd meg végváram a jóban –
a partokon vizet emészt a nád,

rózsát a sár, a bűz lélegzetet;
a bűn hordái vasban állanak –
ó, add meg, aki mindennap szeret,
és add meg, aki védi vállamat,

és cselekedd, hogy tisztaság-szirom
nyíljék sorsomon téphetetlenül,
és távozzék el tőlem az iszony,
s áldd meg erőm, mert mélységbe merül.

Te fényes Úr, kit másolgat a dús agy,
s még őrized a szépség látszatát,
játssz rajtam úgy, mint lantodon, ha bús vagy,
de legkedvesebb dalod játszánád.

Arioso

Láncfű pihéket szólongat a szél,
s hogy él, magáról elhíreszteli.
Vonat nyújtózik meztelen napon,
jó, friss színekbe fúródik vakon,
arcom a dolgok fénye elfedi.
A föld zöld szörzetét cirógatom.
Tavasszal így, szagokkal teljesen,
a gyöngye dombok, selymes hajlatok,
sóvárogván a sima csókokért,
itatva vággyal, évődnek velem;
jóízű színük szám bizsergeti,
mint csepp ütések puha csókjaim
borzolják bőröm, altatnak megint,
s a nyirkokat friss áram kergeti.
Vártam, s ama érett szájjal ízlelem
szerelmed, föld, szagokkal jött tavasz,

kínig kívánó testiség, kamasz
szerelmek könnyén megtanult gyönyör,
mely szüzességtől szűzen óv, s a kék
tisztult tavából piszkot, bűnt kiold.
Bukfencezik a szél, hisz elhiszik,
hogyan él, mert híré, illatát viszi
virághözőknek, érzem szédítő
sodrát a létnek, szerelmem egyre nő,
elmém anyagba szédül, s nem dadog,
élőkkel kötnek össze illatok,
a pórusokból párolog a vágy,
formák fonódnak eggyé, furcsa, lágy
alakjuk értelemre lel, s a lét
dolgában célt kap törvényünk, a szép.

(1954)

Elmegyógyintézet

becsukódott lény-virágok
lélegezve a falakban
vagy a kertben ide-oda
munkálkodva kőalakban
itt belül van messze-messze
s messze nincs már köd takarja
s a közel is ködbe veszve
messze mint a köldök alja
torz szemekben láthatár van
s láthatáron túl a semmi
idejőjön ki a mában
könnyen óhajt messze menni

Aranyfüst

Mikor sáfrányoktól bojtos lesz a szél
s a bánatok törésvonalain
kakukkfű harsan mint a tüsszenés
majd megállok a Napban
kopasz tarkómat elborítja füstje
az aranyfüst mely úgy bolyong a tájon
mintha az idő ódája lenne

és akkor az emlék felpattan
mint gondatlanul leláncolt szelence
és nevetésed öltései az égen
sugarakból szabnak mellényt a messzeségnek

az út mentén egy kunyhó
a roskadás előérzetében
kitárja utolsó ajtaját
s nyoszolyát kínál a rongymocsár közt

s én akkor mégegyszer s utolszor
megölellek
Asszonyom
Téged

s míg a part mögött morajlás hallik
és egészen új csillagképek nyílnak
és dacosan elindul egy illat
hogyan virágokat szenteljen a réten

én útrakelek végképp egyedül
azon az új idegen bolygón
a patakoknak szánom arcomat
a kavicsokon holdfény hegedül
s mint szerzetesek háta
a hegyek
mennek
mennek
a végtelenbe –

és nem néznek vissza sohasem

Gulyás József

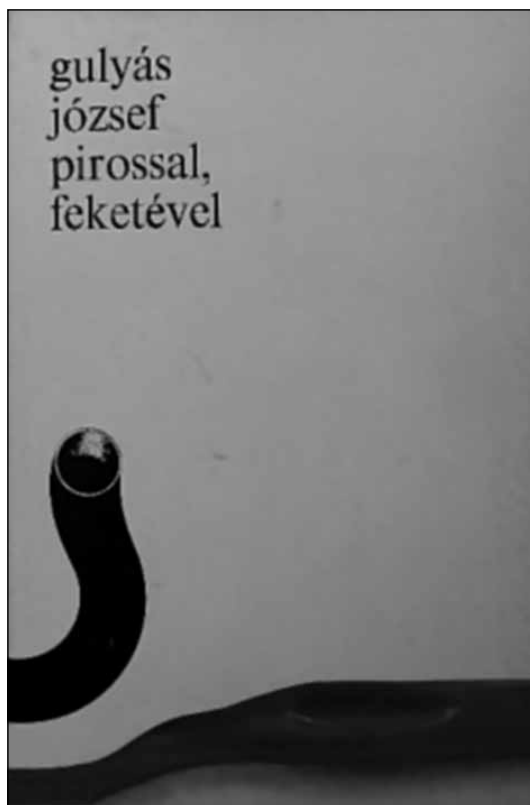
(ó Irma bácsi segíts)

ó Irma bácsi segíts
 a sekély forrásban mélyen gázolva gyere
 messzemenően jöjj
 ősz van 4 óra elmúlt az élet
 megint örökre
 leragadtam ó lemaradtam!
 hol van olcsó vastaps?
 az alsóbb osztályokban
 nyaralnak a gyerekek
 a lőtér körül új vetéstervezet születik
 látogassa meg
 újvidéki nemzetközi ősz jön
 új divat régi szokás
 látogassa a szellemi menhely garázsait
 boldog az
 akinek a keze tele van virággal
 paradicsom hagyma uborka
 otthon tulipántos terítő
 idénymaszkok normális bőr
 Nivea és disznózsír
 télen sem fagy meg a mosoly
 boldog az aki tele van
 boldog akinek a keze tele van
 taps és virág
 a falvédőkiállítás megnyitóján
 nagy a tolongás

rozs-cipó
 rossz cipő

gazos arcok parés szívek és elmék
 zöld beszéd ez uraim
 nem esünk rögtön hasra előtte urak
 hagyjuk csak
 mellőzzük a fölösleges örömeket
 csúszósak az utak
 vigyázat! jég borítja a pályát
 szétszórt virág üveg
 hát honnan merítik ezek
 a mindennapi jövőndőt
 a gyermekek kedvenc édességét?
 van recept:
 tanuljunk bábokat csinálni

hát jelentkezzenek
csontig nyitott köpenyben zárt szívek
jól sikerült ifjúság
falverő kezek hajnali alkonya
és nem csak ez
de mindennek a kontrája is
írók és könnyek
(a regényíró nem házinyúl)
ó sikerült ifjúság
figyelem! nincs többé hajhúzás
bottal faragott
s éléből kivert de remek
kisgyerek
eladó szalonna virág
a világ
az egész viruló világ
ül emésztve a vakablak előtt
zöld beszéd ez uraim
a műveltség nem árt
hát mi itt a megoldás királyi fenség?

Gulyás József

(a fejszárító hús garasba kerül)

a fejszárító hús garasba kerül
főszezonban minden olcsóbb
és megtalálható
a kávécsészétől a holdtöltéig
minden megtalálható
a tavasz az épület a vasaló
tavasz a központokban
hát mi a titka Dezső?
vannak-e idejétmúlt fejszorítók?
egy szón múlik
és indul a fűrésztűt erővel
mi történt a Sárga Házban?
következő számunkban közöljük
már ezzel nyerhetünk
sorozatos csonkítás fönt és alant
azt mondja
ilyesmiért minden pillanatban
vagy végezze saját kezűleg
WD – a WD megvédé
a korpásodástól a vasat
a vasat védi
a szívet tépi
pontosan terv szerint
megjelent a pályázat füst és tolongás
mit kellett volna tenni
mit kellett volna tenni
mit kellett volna nem tenni Herceg?
nem kis szó
100 éve a humánus szolgálatában
ministrál adminisztrál
magas árvizek és víz árak idején
éjlő kulturális kapcsolatok
zöld terv zöld terv
a nemzetiség: a vidám albérlő
mennyivel drágul
a rizs
a zsír?
hótakaró alatt pihen a háború
és udvarban a jelentős devizabevétel
gyér élelmiszerekből

gyér gyár a fejlődés
a járható utak valóban hiánycikk
beáll a jég olvad a hideg
kiáll a beolvadt jéghideg tömeg
ki kapta az első díjat
a jelentős devizát élelmiszerekből?
két szóval de kifulladásig
megelégedésben nincs hiány
gyermekbank Fabatkán
a gyermekbankokba már
korán reggel besüt a nap
kellemes és szórakoztató
a gyermekbankokban reggel 7-től
este 7-ig süt a nap
de kint vár a rébusz a kockatalány
a múlt heti kakukktójás
majd: szellem pénz műfogsor
vár a nagy kiárusítás a Társadalmi sugárúton
20%-kal csökken a felár
pompás elmúlás
az autóúti mészárszékeken
autós mészárosok
sitty-sutty: Darwin kaszál
Készruha sugárút
ismert termelők és kozmetikusok
mi vár?
ötven kilométeres kereskedelmi ár
25 lepedő hirdetés
ki ír ki be és ki hirdet
női és férfi gépkocsikat
gépkocsiülés-huzatot
és kötvényre vásárolt lépcsőházakat
gyermekírha-bundákat?
minden típusban fekete-fehér
belföld kötvényre
külföld belföldre
belföld külföldre
felföld alföldre
csatorálunk ki-be
kétkezi munkások eladók
elsősorban minálunk
kikövezett vándorút
és gyermekfilm világkupa
múzeum minden este minden múzeum
trófea cinkvajsz szarvasbőr
szar
vas

bőr
óvodások műfogsora
műsorfog bőrszarvas mulzeum
dicsérdista és lámpavirág
kis köszörűsök tojásai a kártyalapokban
kis köszörűsök jönnek
(nem izzadnak éjszaka)
csóstól kis köszörűsök jönnek
özönlenek a Síkra
(megpakolva: kutyaszög és mirha)
kezükben orrpiszkavas
orrukban kezük kezükben orruk
kis köszörűsök hullnak az égből
új vidéki csodák
Lea Lea kalappal
új vidéki csodák jönnek
és új vidékek
gógusképzés resetek az ultban
Lea le a kalappal
le-föl a kalappal
mi folyik itt tisztességharácsolás?
Sibel kilépni az álmokból
te győzelmek elveszett üldözöttje
a hámból a felhámból
a borító a kötés elrongyolódik
ki szereti az öngyilkos költőket?
az mosolyogjon féllábon
íme a fekete harmonikás
ki szereti a költőket
kötélen a mennybe elszállni
lógva integetni valakinek
aki nincs sehol
mert nem is volt ó minek?
nem látni a disznókat
ki ébreszti fel nem világos
a dohos szépség?
az elveszett ember győzelmei
s miféle alkonyatban?
most már tudom hol vannak a disznók
mikor a költő
kócmadzagon száll le az alvilágba
egyik szónokol nagy tekintély
a másik világít komoly szakember
ki engedte meg teneked
Vékony Sirató az elveszett győzelmeket?
hogyan lép
itthagya a viselt borítót

hogy megfejtsd a rejtvényt
 a törvényt
 ezt a kötvényt
 a vízszintes följegyzéseket
 a szivárványt?
 legyen miként akartad
 a sebe nagyon szép Geodéta úr
 szebb sebet sose láttam
 nem lehet de minek is lenne
 ennél szebb seb a világon
 a tyúkszemű földön Geodéta úr!
 fölemeled a kezed
 hát így múlik el minden
 láz és fájdalom
 csillapító nélkül kopogva
 a hajszín és társai
 nem érdekli a szocialista tálköltészet
 a kínai hagyomány
 a nyugdíjas Hajó
 semmi sem érdekli
 hogy kevesebb a bor
 a bor
 ó bor

ó és új bor
 ó és új borzalom
 ó és új borzalmak
 semmi sem érdekli
 a nemzetiség: a vidám albérlő
 a téli nyaralás
 a fafőiskola
 a községi bíróság új elnöke
 a fafő
 hogy kapod-e a segélyt
 a világítás falun
 semmi sem érdekli
 hogy elfelejtettük megünnepelni
 (ez nagy ünnep volt!)
 kapod-e a tisztességgyűjtők névsorát
 biztosítsa házáat otthonát!
 egy biztos:
 nem könnyű selejtet gyártani
 más tollával kaszálni
 kiszállni
 beszállni
 és kijózanodni berúgás előtt
 gyalog
 és nehéz elveszteni a lakásbejelentőt

a kulcsot
zsebből kiejteni meztelen
az ajánlatok a döntés
mert nincs fontosabb feladatunk
hinni kell hinni lehet
30 éves az Agyar Szósz
a lapítás nálunk családtag
a Meteor becsap
így érdemes mert másképp nem lehet
típegő tarka világ
nehéz de dicső eszem-izsom
így gazdagodunk
és minden meg lesz magyarázva
a hiányzó fürdőszoba
a nő a Corelli-hangverseny
az árvizek a víz árak
a délibáb-gyártó vállalat
a nemzetiség: a vidám sajtbérlő
a vérellátó központ hírei ezek
késnek a külföldi vendégek
késik a szüret
az elképzelés nem sújtott le
se föl se le
a látóközpont hírei ezek
nem tudni: a világosság
hányadik létrafogán állva
jogi ácsok ítélőszékelés
vagyis hájapolás cipőárverés
rosszul fizetett kárhozat
egy takaros lángelme milyen veszélyes
nem tűri a motorosokat
sok a kanyar
az általánosítást
az új s a még régebbi játékokat
spóroljunk
tartsuk takarékon a lángot
az elmét a lángelmét
ezt az egyre lobogó drága kelmét
kevés a víz? tévedés!
csinos korunk betegségei
a boldogság a megvetés
hát melyiket öntözzük vesztett nagyság?

(a múltra épülő jelen)

a múltra épülő jelen
 a jelenre épülő jövő egyre aggat
 jó-e s ha igen mért nem?
 ki választotta itt
 sok rossz közül a legrosszabbat?
 (sajnos ezekről ma még
 korai volna múlt időben beszélni)
 tervek! legfontosabb: a forrás
 a küszöb az otthon a család
 a romlás
 az üszög
 a fondor
 a csalás
 műeső sugárút ifjúság
 tervek a lakosság szolgálatában
 ó a lakosság
 ó a lakosság
 óh alakosság
 egykettő: fogjunk hozzá Rózumber!
 legyen tavasz
 fogjunk hozzá
 jöjjön ha jó
 jöjjön ha jó
 a mára s a múltra építő – jövő
 (e bánatos hajó)
 erről és erre szavaz
 az elnök
 az ülnök
 az ölnök
 az álnok
 keresztülviszik ezek attól félek
 néha már attól fázok

Csajka Gábor Cyprian

J. Coltrane szaxofonista emlékére

csak el
talán egy lassú bluest beoperálva
a fogak mögé a nyelv alá a szájba
menni nagyszótárnyi csöndekkel az arcon

amit elfelednél az eszméletig oldva
megnyugodva mintha zsebedben pisztoly lapulna
csak el
téblábolni az óceánon át

olcsó vendéghajjá hervad a kötél
s kék helikopter lesz a nagyvilágból
kiröppen magából s újra visszatér

'akkorra' gerinced már ezüst szobor
isten szájában lógó szaxofon
mely fagyos ajka közt tovább zenél

Történetvégi ősz

Bereznai Juditnak

Megint a hurcolkodás
a kicserélt kulcsok, falak
fehér és fehér
ablak és ablakok
más hajnalkép, de ugyanaz az iszonyat
szememben, ugyanazok a szájmeleg
fogadalmak megint, hogy
megváltozom
homlokomat templomhúsra alszom
szeptember utolsó virágai közt
míg az iniciálék mellkasában hervad
tovább ez a történetvégi ősz;
elszállt mellőlünk az idő
mint egy angyal, szárnyain
a legidegenebb felségjellel: az
üres kezekkel, jóllakott

velünk, elég volt belőlünk, s nekünk is
 elég
 ezentúl mások táncoltassanak
 asztalt, poharat
 legyen minden éj léptékű eszme
 másoké, az utolsó szavak, találgatások:
 ki győzött – kérdi az oroszlánbőr
 ki győzött – kérdik a meggyújtott karikák
 ki győzött
 és ki nevet a végén – megkérdezik a
 kölykök is

Megint a városból, csak
 máshova-vissza, maradék aprópénzt
 vetkőzve széjjel, nem az összedőlt
 éjszakában, de már a testedet sugárzó
 sötétben, hol elmerülnek az idegen ágyak
 s minden más elég ebben a
 gyufalángban
 becsukódhatnak a kapuk, ablakok
 becsukódhatnak az emlékkönyvek is
 és az iniciálék mellkasában
 hervadjon csak ez a történetvégi
 ősz, jöjjenek a legyőzött szörnyek
 helyére új, mikroszkopikus címerállatok
 de az esőben feketedő utakat
 magunkra visszaváltom
 mert a jó hír, amit hozhatok
 az is te vagy;
 elroncsolt zenékből néma ellenáram – kell
 hogy előle magunkat visszazárjam
 jövők
 a hajadban elaludni, VÉGE

nem jön többé értünk
 idő

Kemenczky Judit

Crucifixion

(Történelmi igazságtétel)

*Marto Ferenc és Marto Jácinta
korai halálának emlékére*

A lélek mely Isten irgalmas szándékában
a fájdalomtól az örök szeretetre ébred.
Egy potenciális éj örvénylő keresztvázatában
a torkolattüzekből kiömlő lángnyelvek fölött
a jézusi zászló – a lángoló el nem égő áldozat
az egymásnak feszülő kaotikus események a
kirobbanó háborúk viharzónájában – a béke jelképe.
A szolgálatot teljesítő tisztnek némán tisztelegnek
amikor a magasba emelkedő fehér vitorlák a szél ízét
megkóstolják és mint a szerelmi mámor aranya tűz át
a vásznakon a kelő nap átható bíbor sugara.
Az örömről gondol és halni készül az életet ünnepli
és a halálba indul nincs más választása közte és
társai között már nincs különbség
mindegy hogy szép volt-e
vagy csúnya gyönyörű vagy torz ami most kék vörös
sárga barna fekete arany ezüst tetoválással
ropogó hasábként zuhan egymásra és a tűz nagy
olvasztókemencéjében eggyé olvad a hazaárulás
bűnével vádolt és a hűséges igaz szív visszavonhatatlan
sorsa egymásra utalva örökké egymásba forrva
– az emberiség történetének fogalmával jelölve ezt az
eseményt – miközben érzés akarat szándék
vágytalanul ég tovább a teljes elmúlásig a szénné
zsugorodó tárgyak és végtagok kálváriájában.
Itt senki sem ismer önmagára és nem nevezi néven társait
s ha kérne nem kérne többet mint az édes Üdvözítő
a keresztre feszítve:

egy korty italt forrásvizet
a hús tenyérből mely abban a pillanatban
a szerelem és megváltás kelyhe – hogy mégse kelljen
meghalnia?

Hogy megsemmisüljön az Utolsó – a végítélet – Látomása?
Hogy elfeledje a kínzóeszközöket a hamis tanúságtételeket
a koholt vádiratokat hogy az összeroppanó mellkas bordái
ne váljanak mind szöges ellentéteivé a teremtő akaratnak?

Hogy a boldogság és béke évei visszatérjenek a megkínzottak halálsikolya helyett felcsendüljenek a szeretet himnikus dalai a jól ismert szelíd ünnepi a vasárnapi templomi ének hogy ilyen egyszerű volna a természetes a mindennapi élet? Vagy mégse hogy az elmúlt az egy más világ szétfoszló látomása? Hogy onnan ide és innen oda nincs mód visszalépni és a lerombolt templomfalak széthordott kövei helyén kalászbá szökken a kemény szárú fű és a vadvirágok kék szirmain azontúl sárga és fehér szárnyú lepkék hintáznak? Egy vadmadár felröppen s szárnyra kel vele minden reménye annak akit egy tárgyhoz szögeztek és semmi és senki nem tudja a halálból visszahívni! Vagy mégse hogy az nem halál lesz hanem egy másik föld egy másik ég szerelme és csak arra vár hogy a pokolból kiszabadítva magához ölelje? Növényi zöld parázslék a tölgyfa pajzs faragott képe a lilomos címer ég aranylándzsák hegye érinti a mennyei kéket tövisből font királyi korona alatt az elizzó kihunyó tekintet megnevezhetetlen fájdalma vagy hófehér lélek volna az mely lassan egészen áttetsző egészen ártatlan fénylő szellemmé változik?

Jézus a neve

Fúj a meleg szél és én kimerülten pihenni szeretnék az égbolt magasába nyúló virágmezők sátrai között ahol a pillangók édességet és könnyűséget árasztó lebegő tánca jelzi hogy meghívást kaptak ünnepelni. Az égbolt kékjének változatosan fodrozódó hullámterében madarak vonulnak könnyű szárnyalásuk ellentmond a közelgő vihar mennydörgő villámharagjának és tollaikon felszikkáznak a teremtés műhelyéből frissen kikerült drágakövek amelyeket egyenként húznak fel ujjakra a fénysugarak hogy a teremtés mindennapi ünnepén ékszerek tükrözzék vissza a gazdagság ártatlan gyermeki báját ami nem tud előregedni és szépségéből kiüresedni hisz lényege szerint örök fiatal a teremtés szívéből állandóan sarjadó smaragd zöld hajtás kiirthatatlan szűzies erő ami a boldogság titkában fogant élet jele életjel a haldoklónak hogy nincs halál a csendes elmúlás tükörsima tükröződései alatt fénykapuk nyílnak és

csukódnak jelezve hogy megállíthatatlan az élet a megszületett valóság állandó folyamata és mint az ábrázoló geometria síkba vetített rombuszfalait mozdítja el a rávetülő elemző és elvont valóságot alkotó gondolat úgy forgatja el a teremtésben működő örök akarat a különböző irányban terekben és dimenziókban forgó létsíkokat amelyek bár a határtalan és végtelen örökkévalóság ragyogásában izzanak mégis megfelelnek egy tisztán világosan pontosan körülírható egyszeri állapotnak amelyek a rendezettség a béke elvei szerint épülnek teljesen egészségesek épek és a káoszban kaotikus viharban tomboló őserő is ennek a teremtés rendjét sugárzó és hirdető elvnek engedelmeskedik és mindaz amit széthasítani látszik az a robbanás terében felfokozott sebességgel száguld egy más öt pontosan körülíró és körülrajzoló térbe ahol a szilánkokat egyetlen pillantás alatt rendezzi egy szép mozaikképbe a világteremtő akarat aminek nem más a neve mint béke és amelynek szent őrangyala az egyetemes örök szeretet.

Nem kétséges hogy igen fájdalmas az a gondolat ami gyakran a szenvedés lakmuspapírján a legszebb költeményeket előhívja az a látszólagos mégis reális ellentmondás miszerint a születő életet megelőzi a haldoklás és halál a távozás terében felsorakozó megfoghatatlan szellemalakok akiknek kísértő hangjaiban a legyőzhetetlennek tűnő örök szomorúság az életet leigázó gúzsba kötő vak könyörtelen akarat látszik és tűnik győzedelmeskedni a halál urának mezítelen koponyafejű csontjogara amellyel az uralom terét megszabja magának kihalítja és valóban a haldoklás kapujában

őrt áll a halál ura de ő mégsem úr hanem csak szolga mert a forgóajtón át új tér nyílik egy új dimenzióban és ahol a Teremtő a teremtés ura határozza meg azt amit az örökkévalóságban már réges-rég fellebbezhetetlen egyértelműséggel kimondott:

Minden teremtett lélek az övé

és a kísértő bukott szellemnek csak annyi a dolga hogy a távozó lelkek előtt portásként a forgóajtókat nyitó és záró billentyűszerkezet gombját megnyomja és ezzel véget is ér a feladata mert a következő terem és tér is Istené akkor is ha a bűnhődő bűnös lélek a „szenvedés terének” éli meg.

Én egészen és teljesen Istené vagyok aki oly könnyedén röppen a forgórendszerek egymásba nyíló szobáin át mint Isten vadászsólyma akinek szárnyain a teremtés arany betűi ragyognak és leszállva az őt körülíró térben átadja az égi üzenetet mint aki játszik a széllal pezsgő fényszilánkok közt az életet ünnepeelve és várja hogy

a sólymok ura visszahívja és nem tud sem gondolni sem érezni mást hogy az az égi szempár örökké szemmel tartja mert ő kezdettől fogva egyedül és kizárólag az övé és a szárnyalás szabad tereiben a repülés örömeinek himnuszait ragyogó tollakkal mind neki írja aki minden pillanatát bárhol is tartózkodik saját akaratával egybefonta a mennyei vágy zúgó szél égi palást de ő nincs gyűrűvel eljegyezve és nem terheli meg a bokára a lábra fonódó az aranylánc grammokban mérhető súlya mert aki őt vadászsólyomként a földi világba küldte az aki szívébe a harci láz bíborarany jeleit véste ami egyben a lélek erejének tüzes zománcképe az őt magának mégis eljegyezte és egy boldog órán a fénybe visszahívja mert az az ő örök felfoghatatlan égi titokban kiválasztott mennyei szerelme habár vadászsólyom volt ki tudta mondani:
Jézus a neve!

Utószó, ami egyben a mottó – és kissé hosszúra sikerült

A versek nem arra valók, hogy következtetéseket vonjunk le belőlük, hanem hogy gyönyörködjünk bennük. Ha a szerelem nem kölcsönös egyértelmű boldogság, akkor ott a szeretet őrzőangyala nincs jelen, és nem pecsételi meg csókjával a szerelmeseket. Az élő szerelem ismérve az átható, tiszta öröm; a kínt a birtoklásvágy, gőg és arrogancia jelenlétének kétértelmű akarnoksága okozza, és az őrangyal helyét a börtönőr foglalja el. A gyötrelmes fájdalom a láncok és bilincsek sebző, durva, anyagiás jelenlétének következménye. A szerető szív nem kínozza, hanem védi és oltalmazza azt, akit szeret. Nem kísérti meg és nem rombolja szét gyermeki képzeletét, ideáit, és vágyakozó tisztaságát nem megtörni, hanem éppen ellenkezőleg, érvényre juttatni akarja. A szeretet jelenléte mintegy tükkörképben a hasonlóság és azonosság egyensúlyát, szimmetriáját és kiegyenlítettségét mutatja meg egy megkettőződött térben, ahol nem összeszűkül és elsovad, hanem kitágul és szabadabbá válik a szeretet sokféle, gazdagon adakozó képessége. Ahol a szeretet nyugalmát és békéjét a nyugtalanság, zaklatottság szellemei háborgatják, ott nem kell komolyan vennünk a kihívást, mert a csábítás „édes igéit” már korábban keserűvé tette a viperaméreg, és ha ezekbe az édes igéknek tűnő gyümölcsökbe belekóstolunk, rövidesen a keserű mérgezettség tünetei jelentkeznek rajtunk. Egyáltalán nem kell ennünk a kígyó ajánlataiból. Kidobnunk sem kell. Hagyjuk ott úgy, ahogy van, érett, vonzó külsejével az egész fát, minden termésével együtt. Isten kerti teletis-teli van egészséges, jó gyümölcsökkel, miért kívánnánk a csábítás ajánlatára a mérgezett, élvezhetetlen gyümölcsöt, amiről ráadásul Isten világosan és érthetően megmondta és elmagyarázta, hogy az mérgezett, ehetetlen és a szenvedés ősoka. Tehát, fel a fejjel, mert nem vagyunk kiűzve a paradicsomból, csak az értelmes, tiszta szív gondolatait nem szabad zavaros, hamis elmélkedésekre cserélni, aminek az a vége, hogy az ehetetlen is ehető, harapjunk bele. Nem érdemes, mert a harapás nyomán kicsordul szemünkből a mélységes szomorúság és bánat könnycseppje, és ha nem tudjuk abbahagyni a gyümölcscevést – a tiltott gyümölcsből –, a könnycseppek könnytengerré változnak. Sajnos. Annak a számára, aki semmiből nem akar tanulni semmit, csak szórakozni akar.

Amen.

Simon Balázs

Késő szilveszter délután

Edinának

Markecolni, ordítottuk, és nem
Tudtuk, mit jelent, a lejtőn
Így száguldott a bicikli és
Szilaj kiáltásunk, kihívás volt
A világot legyőzni markecolt
Bicikliken, néhány dróttal, amit
A vázra aggattunk, fölényre tettünk
Szert, ilyen szavakkal vendégelt
A világ minket, gazdátlan tárgyait
Ujjongva szedtük fel, váltós lett így
A szovjet kontrás, új az ócskavas,
Ma jutnak épp szilveszter délután
Eszembe annyi év után, ha lenne
Ruhatár ilyen, beadnám őket, hogy
Titkos monogramom viseljék ott, míg
Azt hiszik, hogy rájuk vár, és elviszik
Újabb óvatlanok.

A puff

A puff, a puff tengerifű
És pálmáros belül, egy
Kóchuszár a puff, egyiptomi
Kacat, gyerekkorom, egy ráncos
Satrapa, afrik belül, látszik,
Milyen strapa volt, mint
Gyerekkorok múltán, ha ott marad
Egy kis fenéknövény, kiönthetetlen
Alga és moszat, olyan ez a kevés,
Maradék kóc, nézze, mondta a
Kárpitos, puffokat varrni nem
Nagyon lehet, és földobta a többi
Roncs közé, miért pont ez, az én
Hervadt puffom, csak elvált bőrök
Lassan hulló szirmai, miért pont ezzel
Lenne más, mint fönt a többivel.

„...Egyedül, testvér, a puszta világban...”

Gerincetörve áll a Könyvtár,
 Torony még így is, bábeli,
 Nem kell már tűz, se vízár,
 Elnyeli az éj, hogy nincs hajós,
 Aki védcsillagául ismeri, ég
 És föld között hidat hiába
 Vert, nincs Jákob, aki rajta
 Mászna fel, annyi éjen át
 Hiába lángolt, mandragóra,
 Bölcs szerelmi alma is hiába
 Volt, Tudás és Kéj frigyét, a
 Felnőtt világ hozományát holott,
 Levéve zord tilalmát, e függő-
 Kertben megáldotta egy isten is.

★

Ne kelljen verve kallódni, hazátlanul,
 Portáján a gazda is csak akkor úr,
 Ha asztalánál, míg a fény kihuny,
 Az idegen otthont talál.

A halálgondola

Hogy hallani milyen
 Lehet, azt nem tudom,
 De siklik jól a halál-
 Gondola, Liszt kései
 Darabja, volt, hogy
 Annyira szerettem volna
 Hallani, bűn tán, de
 Valami nem volt hozzá elég,
 Marad most ülni benne, és ez
 Más, ahogy viszi az évet el,
 Mindent bele kell dobni, nincs
 Mese, mindent, ami kedves volt,
 Hosszú éjszakát, Anna korábbi
 Álmát, és hogy a papír volt a
 Szilárdabb, törvényt ülni tudhatott,
 És lám, milyen könnyen húz át fölötte
 Most a halál-gondola, hogy válnak így
 Valóra például sosem hallott, de egy
 Süket történelem alatt is egyre zengő
 Szólamok.

Egy Ekhnaton

Ekhnaton ő is, a Nap
Szerelmese, egy titkos
Hódoló, bár nem tegezi,
Soha, mint a fáraó, „szép
Vagy, hatalmas vagy”, soha
Így nem beszél neki, csak mint
Egy hajszálér a szemfenéken, úgy
Érzékeli, „Te gyönyörű nappali
Fény...”, soha, csak a háta mögött,
Mint egy árnyéklovag, csak tisztes
Távolból, mikor nem fénylik más, csak
Éjsötét, de nem mindegy, milyen!, ő
Tudja, nála senki jobban, más a
Kámzsaként lehulló éj, mikor a szemre
Sötét posztót húznak, s más, mikor, bár
Alvilági folyón, mégis evezel, csobban
A sűrű víz, vagy őszi kertben, ahol
Hullik a levél, gyümölcs, madár zörög:
Ő ott szeret, mikor az Úrnőről néhány
Kallódó gyermeke beszél.

Rámláh, utánad

A hatból eltörött, te törted el, már öt
Kristálypohár, egynek rendjén való az este,
Mint a hónap is, hónapja hogyha jön, vannak
Kristályos élei, hogy még a hatodiknak is
Betelt, mondjuk, a sorsa általam, nincs
Már egy sem, Rámláh, van egy város
Palesztínában ily nevű, homok, istenkísértés
Így nevezni bármit is, élet, ha van, ahol folyik,
A csillámporba könnyen vész, éles fehére
Ellepi. A Nap baljós kihunyát délután a metszett
Fríz a maradék pohár falán velünk csodálta még.
Utánad lett Rámláh sötét, hiába hajnalhóka ég,
Futóhomok ha nyargal, hóvihár ha itt, utánad
Özvegy éj.

Andrassew Iván

Haikuk

Mint egy

Ha nem vigyázol,
mint egy árnyék, úgy maradsz.
Lepke is kerül.

Keresztúr

Fia lóg a fán.
Néha Isten erre jár.
Sír, mint egy gyerek.

Álmod

Feküdj csak mellém.
Álmod fű alá kúszik.
Mélyebb már nem lesz.

Csak vissza

Egy tükörből ki,
aztán egy másikon be.
Csak visszatalálj.

És úgy

Eső függönyét
egy ujjal félrehúzni.
És úgy lenne nyár.

Kicsi magány

Szánkót kapott egy
kisfiú. Sír az utcán.
Nincs, aki húzza.

A kóbor

Nagy kutya áll az
úton, és mintha kéréne:
üssem el végre.

Özön

Annyi fény árad
a fákon túl, hogy gyáva
vagyok kilépni.

Hova?

Ott a kapun túl
ugyanaz van ám, mint itt.
Mégis átmegek.

Horgásznak

Fáj ám a pontynak!
A tenger síró halak
könnyeitől sós.

Részegen

Virág kelyhében
berúgott hangyák úsznak.
Kell-e szebb halál?

Dehogy

Bolond kis bogár,
dehogy kell megölni, ha
az arcomra száll.

Nem madár

Fölszáll, aztán le,
nekilődül, visszahull.
Ember, nem madár.

Rózsa

A hanyag kertész
kopár földjén rőt rózsá.
Isten jót akar.

Hules Béla

A Nagy Szőlőtaposó

Ősz volt. Úgy látszott, kielégítő lesz a termés. Minden szenvedés beérett már, vágy és gyűlölet duzzasztotta a tömött fürtöket, meggyűlt, besűrűsödött, jó idő járt rá. Megaszalódott minden törekvés, minden nemes szándék, minden lelkesedés, minden fölbuzdulás. A leszüretelt szemek színing töltötték a kádat. És ekkor jött a Nagy Szőlőtaposó. Belelépett a kádba, és taposta az embereket egykedvűen. És folyt a nyomorultakból a panasz, a szomorúakból kibuggyant a könny, a kétségbeesettekből patakozott a vér, az elkeseredettekből dült a káromkodás. A költőkből kisajtolta a verseket, a meggondolatlanokból a késő megbánást, a megrokkantakból a nyögést. A szűzen maradottakból sóhajok csörgedeztek, a megesettekből átkozódás bugyborékol. A bölcselkedők a reménytelenség ígéit adták ki magukból, a politikusok emlékiratokká lényegültek át. A Nagy Szőlőtaposó egykedvűen taposta a sokféle embersorsot, és odaszólt az érkező gazdának: „Nem tudom, nem lesz-e kevés az idén a hordó.”

(1955)

Játék egy emlékekkel

Gyermekkoromban egyszer
– egész kicsi voltam még –
felébredtem – nyár volt, napos reggel vagy kora délelőtt –
felébredtem
a megszokott szobában –
sehol senki.
A másik szobában
senki.
A konyhában
senki.
Az egész lakásban
senki.
Pizsamában, mezítláb
futottam ki az udvarra,
ott volt apám, anyám, nevettek,
nevettem én is.
Ennyi volt az egész.

Oroszlán és fülemülék

Vigyázz magadra míg lehet
míg bűvigék és orvosok
befoltozhatják földed és
eged tátongó lyukait

még meghúzódhatsz, míg a Rossz
tolláskodik nyújtózkodik
míg biztos prédát nem-mohó
megfontoltsággal célba vesz,

kirakhatod még lapjaid
vadászt sajkást és szívkirályt
ujjaid összefonhatod
hogy egymáshoz beszéljenek

az oroszlán a küszöbön
még fejet suny, hízelkedik
és kint jöttödre várnak a
rózsák és a fülemülék.

majd egyszer elmegyek innen

majd egyszer elmegyek innen az emberek közé ahol a függönyök a padlóig érnek
ülünk a csendben nézzük egymást és senki sem nevezi meg magában az asztalt a
falat és az estét

a hosszú elbeszélés lehetősége asszonyos jelenléttel ül valamelyik széken
a macskák nem vesznek észre semmit hozzánk törleszkednek
hátukat kényesen felpúposítják fejüket és farkukat felemelik

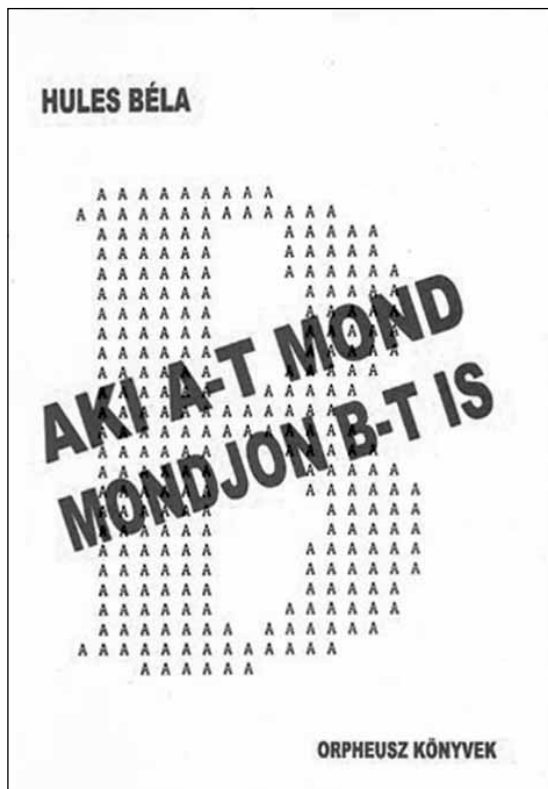
Dr. Bárky verseskönyvéből

Meghaltunk. Vastag porréteg temet.
Fölkukucsálnánk: Hé, ti, odafönn,
pingáltok-e még cifra képeket?
Vagy szétmosta már egy vak vízözön

a képírókat és a festékeket,
a rétet bárányostul és az ég
bárányfelhőit, melyek ékesek
voltak arannyal, bíborral? Kerék

küllői villognak-e sebesen,
míg sebzett szívek vernek hevesen
a hintó pamlagán? S vajjon zenék,

zenék! a fülnek édes dallamok
zendülnek-e? Vagy csak sívó homok
zizeg, ahogy a szél teríti szét?

Novotny Gergely

Kovamaszat

A szétkent sejtosztódást rásimítottam a szemhéjamra, és mint a viaszt, belemomkodtam a fülembe a genetikai változatosságot.

Ráz a láz, mert nemes őseim, az ázalékok, ma ünnepelnek és aljas célból összetákolt sejtjeimben orgiáznak.

Milliárd évek gyöngysora érzik az idő hullámos felületén, és fáj neki, hogy mindig kettős csigavonalban kell tekerednie.

Ó, sejtmag nélküli nagyanyám, nem az volt a baj, hogy az osztódást kitaláltad, hanem az, hogy az utódoknak parancsba adtad.

Ezért vadászik a cápa albatroszfiókára, és pengeti hajnalonként a tiszai halász a napsugarak húrjain az elérhetetlenség dallamát.

(2003)

Biztatás

Ne hagyd magad! –
ordítja fülembe,
a szeme lángja
színeit váltja,
elfogyott a türelme.

Úgy tesz, mintha vigyázna rám
s valamit tenne értem,
én tehetetlen
nem állok ellen,
sikoltozását nem is értem.

Ugrálj, zabálj és lélegezz,
rikoltozik a hangja,
elgyengült már a kezem,
rég nem ellenkezem,
várom, hogy abba hagyja.

Tartsd magad, hé! Akarni kell! –
Az akarás már régen idegen,
átölel, mint az álom:
jóleső pusztulásom
hárfázik a szívemen.

(2003)

Ház a borókásban

Az összeomlott ház helyén
hullámos, szélfúttá homok,
égi csodák, borókafák között
elmélkedés és apró lábnyomok.

A billentyűk fölött gubbaszt az orgonista,
tanítványa, egy ösztövért lány énekel,
körte- és birsalmaszagú túlvilágról
jött szellemek ülnek a székeken.

A kemence emléke vallomás,
éjféli csönd markában izzó csillagok,
te üdvözlöd a túlvilági lényeket,
én csodálkozom csak és hallgatok.

Darázsfészek az akácokban –
mind megmarad, misztikus módon élve,
egy zümmögést sem lehet kitörölni,
mulandóság repül át öröklétbe.

Mészáros Misinek 2003. jún. 7. éjszakáján

E számunk szerzői

Andrassew Iván (1952–2015)

Berkó Sándor (1918–1943)

Csajka Gábor Cyprian (1954–2005)

Forbáth Imre (1898–1967)

Fürjes Péter (1953–2004)

Gulácsy Lajos (1882–1932)

Gulyás József (1937–2014)

Gulyás Pál (1899–1944)

Harsányi Kálmán (1876–1929)

Hules Béla (1936–2002)

Imre Farkas (1924–1967)

Keleti Artúr (1889–1969)

Kemenczky Judit (1948–2011)

Kemény Simon (1882–1945)

Kondor Béla (1930–1972)

Lesznai Anna (1885–1966)

Mándy Stefánia (1918–2001)

Mihályi Ödön (1899–1929)

Novotny Gergely (1925–2003)

Palasovszky Ödön (1899–1980)

Pán Imre (1904–1972)

Remenyik Zsigmond (1900–1962)

Révész Béla (1876–1944)

Rozgonyi Iván (1926–1998)

Simon Balázs (1966–2001)

Sipos Domokos (1892–1927)

Szerb György (1937–1983)

Szombati-Szabó István (1888–1934)

Turcsányi Elek (1889–1944)

Vozári Dezső (1904–1972)

Zerinváry Szilárd (1915–1958)

Horváth Anikó (1947) – csempalóművész,
Budapest

Horváth Árpád (1907–1990) – tudomány-
és technikatörténész, író

Kállay Kotász Zoltán (1969) – író, szer-
kesztő, Budapest

Várkonyi Nándor (1896–1975)

Zalán Tibor (1954) – költő, író, drámaíró,
Budapest

Szellemidézés, elfeledett költők

„Mindent megérték, de nem bocsátok meg semmit; csak azt nem értem meg, miért nem bocsátok meg semmit.” (Kemény Simon)

„Hyllinek egész álomvilágot meséltem egy különös ország bűbájos kertecskéiről, a filigrán kastélyokról, régi pergamenlapokról leolvasott meséket mondtam el, hogy tágabbra nyissa szürkéssárga szemét és karjaival félénken fogjon körül.” (Gulácsy Lajos)

„...a fölsustorgó vidámulás rázta, hopplázta az embereket és a nevetés boldog borzongásában, ennivalóan rezgett, mozgott a finom asszonyka parányi füle.” (Révész Béla)

„Óceánba merült a vihar, most szélkölykeit prüszenti széjjel, / hullámok fintorognak, / az ég gyémántréseiből / felhők vakolata potyog.” (Forbáth Imre)

„Gádoros a pincemély, vakok és denevérek, lények, / a pohárban lányok. Mint avas bődönökben a zsír, / úgy olvadnak a szók nyelvemre rá. Félek, élek.” (Kondor Béla)

„A tündérhárem elsüllyedt és / táncát ellejtve ürbe hullt. / Emlékbüdös-kék nyílnak már csak, / míg egyre múltabb lesz a múlt.” (Imre Farkas)

„ó Irma bácsi segíts / a sekély forrásban mélyen gázolva gyere / messze-menően jöjj / ősz van 4 óra elmúlt az élet / megint örökre / leragadtam ó lemaradtam! / hol van olcsó vastaps?” (Gulyás József)

„majd egyszer elmegyek innen az emberek közé ahol a függönyök a padlóig érnek / ülünk a csendben nézzük egymást és senki sem nevezi meg magában az asztalt a falat és az estét” (Hules Béla)

Ára: 800 Ft. Előfizetés: 6000 Ft.

Előfizethető személyesen valamennyi postán és a kézbesítőknél, a Magyar Posta Zrt.

(1) 303-3440-es faxszámán, a hirlapelofizetes@posta.hu e-mail-címen, valamint a szerkesztőségben.

A Napút elérhető az interneten: <http://www.napkut.hu>

Számlaszám: OTP 11713005-20381185

A folyóirat támogatói:

